

ΕΤΟΣ 23° ♦ ΙΟΥΛΙΟΣ 2004 ♦ ΑΡ. 271

ΔΑΥΛΟΣ € 5

Ο Η/Υ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ,
ΜΙΛΑΕΙ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙ
ΜΟΝΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

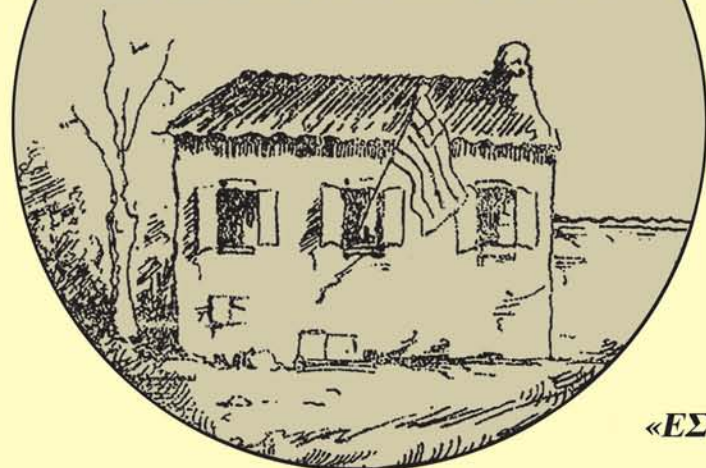
ΣΠΥΡΟΣ ΛΟΥΗΣ: «ΧΘΕΣ ΕΣΚΑΒΑ»!

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

«ΑΘΗΝΑ 1896»
καὶ
«ΑΘΗΝΑ 2004»

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΝΙΚΗΤΟΥ

Τὸ καλυδάκι του, καλύβι πτωχοῦ ἀγρότου,
ἀπαράλλακτον ὅπως τὸ βλέπετε εἰς τὴν εἰκόνα.

Ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα
«ΕΣΤΙΑ» τῆς 7 Ἀπριλίου 1896.

ISSN 1105-9486

**ΑΠΟΚΟΡΥΦΩΣΗ ΓΡΑΙΚΥΛΙΣΜΟΥ:
ΕΝΑ ΜΕΤΑΛΛΙΟ ΣΤΟ ΣΟΥΛΤΑΝΟ!**

**Ίδρυτής - ιδιοκτήτης,
εκδότης - διευθυντής
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ**

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα,
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνα: 2103223957,
2103314986, 2109841655.
Τηλεομοιότυπος: 2103314997.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ («Internet»):
http://www.davlos.gr
Ηλεκτρονική αλληλογραφία:
davlos@davlos.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9.30 - 14.30
καθημερινά (και Σάββατο).

Παραγωγή: PRESS LINE
Μάγερ 11, Αθήνα,
τηλ.: 210 5225.479.

- Τιμή αντίτυπου: € 5.
- 12μηνη συνδρομή: € 47.
- Οργανισμών κ.λπ.: € 70,50.
 - Φοιτητών: € 38.
- Έξωτερικού: 100 δολλ. ΗΠΑ.
- Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την εγγραφή.
- Η συνδρομή ανανεώνεται
αυτόματως μετά τη λήξη του 12μήνου.
Διακοπή της συνδρομής γίνεται μόνον
κατόπιν τηλεφωνήματος του
ένδιαφερομένου.

**ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.**

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά έμβασματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ,
Πόστ Ρεστάντ 175 01, Π. Φάληρο.

- Παραγγελίες μέσω Διαδικτύου
βιβλίων, τόμων, παλαιών τευχών «Δ»
και έγγραφες συνδρομητών:
στην ιστοσελίδα μας **www.davlos.gr**
- Επίσης έγγραφες συνδρομητών με
ένα απλό τηλεφώνημα στα
τηλέφωνα του «Δ».

Παρακαλούνται οι συνδρομητές που
αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Απαγορεύεται η έν όλω ή έν μέρει
ανάδημοσίευση ή αναμετάδοση καθ'
οιονδήποτε τρόπον δημοσιευμάτων
του «Δαυλού» χωρίς τη γραπτή άδεια
του εκδότη.

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό Πρωτοποριακής Έρευνας

Έτος 23°, Ιούλιος 2004, Άριθ. 271

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

«Αθήνα 2004»: Λυδία λίθος για τὸ μέλλον
τοῦ Πολιτισμοῦ17798

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἡ λογοκρισία τῆς ΕΡΤ Α.Ε. εἰς βάρος τοῦ «Δ»17800

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Σπ. Λούης: «Τὸ ξέρεις πὼς χθὲς ἔσκαβα;»17804

Ὅμοιότητες τῆς «Αθήνας 1896» μὲ τὴν «Αθήνα 2004»17806

Ἐδωσαν μετάλλιο στὸν Σουλτάνο!17807

Διάκος ἤθελε ν' ἀγωνισθῇ - ἀποκλείσθηκε17815

«Αθήναια»17816

Ὅμοιότητες καὶ διαφορὲς ἀρχαίων - νέων Ὀλυμπιάδων17817

Γνωστὸ στὴν ἀρχαιότητα τὸ ἀγώνισμα τῆς κατάδυσης17822

«Φοβερὴ συγκίνηση μπροστὰ στὸ ἀπολλώνειο φῶς»17823

Σὲ ξένον ἀχυρῶνα17828

Ὁ Ἀθλητισμὸς στὴν ποίηση17829

ΕΡΕΥΝΕΣ

Σύνταγμα καὶ θρησκεία17840

Ὁ ὑπολογιστὴς ποὺ ἀκούει καὶ μιλάει Ἑλληνικά17843

Κασσιανὴ καὶ Σαπφώ17851

«Ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων ἀτόμους»17859

Ἡ μᾶζα, ἡ ταχύτητα καὶ ὁ Ἀἰνστάιν17859

ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ17828

«Αἰσχρὸν τὸ σιγᾶν»17838

ΑἰΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ17841

Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ17850

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ17874

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Ἡ σεξουαλικὴ ἀλήθεια ἐνὸς μητροπολίτη17858

Θεσσαλονίκη καὶ Βυζάντιο17868

Τὸ Ὁνάσειο στεγάζει τὸν ἄστεγο Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ17869

Ἀνηφορίζοντας στὸν Ταῦγετο (Δ. Λιαντίνης)17874

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Μαρία Χόρς17823

Στέλιος Παπαδημητρίου17869

Ὁ «Δ» ἔχει τὴν εὐθύνη τῶν κειμένων ποὺ δημοσιεύει στὶς
σελίδες του. Γιὰ τὶς δραστηριότητες, δημοσιεύσεις, διατυ-
πώσεις θέσεων κ.λπ. ἐκτὸς «Δαυλοῦ» ἀπὸ πρόσωπα ποὺ
γράφουν ἢ ἔγραψαν στὸ Περιοδικὸ ὁ «Δ» δὲν εὐθύνεται.

Μπροστά στο κρισιμώτερο σταυροδρόμι της Ιστορίας της βρίσκεται σήμερα η ανθρωπότητα. Μετά από άπειρες περιπέτειες και άμφι-ταλαντεύσεις δια μέσον των αιώνων μεταξύ κατάπτωσης και ανά-τασης, παρακμής και έξαρσης, ευτυχίας και δυστυχίας –μεταξύ δυϊστικών διχαστικών και διλημματικών σχημάτων, που αναλόγως την ώδηγοῦσαν στην α΄ ή β΄ επιλογή– έφθασε πια ενώπιον της Είμαρμένης της, που δεν είναι άλλη από την τελική, τη μη αναδλητή, τη μη αναστρέψιμη απόφαση: Λόγος ή Ἀλογία;

Ἡ Ἀπλή φιλοσόφηση της ανθρώπινης ιστορικής διαδρομής καταλήγει στο μοναδικό, σταθερό επαναλαμβανόμενο και ἀπολύτως καθοριστικό της ανθρώπινης τύχης συμπέρασμα, ὅτι αὐτό που ἀνέδαξε τὸν ἀνθρωπο-κτῆνος στὸν σοφὸ ἄνθρωπο (*homo sapiens*) ἦταν πάντοτε ἡ ἔλλογη προσέγγισή του στὴν πραγματικότητα – τὴ φυσική, κοινωνική-πολιτική καὶ ὑποκειμενική του πραγματικότητα. Κι αὐτό που τὸν ἔσπρωχνε στὸ κατρακύλισμα τῆς ἀποκτῆνωσης, ἐξαχρείωσης καὶ ἐξαγριώσεώς του –πηγῆς ὄλων τῶν δεινῶν του καὶ τῶν κινδύνων ἐξαφανίσεώς του, ὅπως συνέβη μὲ πλείστα ἄλλα εἶδη τοῦ ζωικοῦ βασιλείου– ἦταν πάντοτε ἡ ἄλογη (φαντασιακή), αὐθαίρετη (μεταφυσική, μυστικιστική) καὶ διαστρεβλωτική (δογματική) ἀντίληψή του γιὰ τὸν κόσμον καὶ τὴ ζωή. Ἡ ὀρθὴ πολιτεία-κοινωνία, ἡ ἐπιστήμη, ἡ τέχνη, ὁ πολιτισμός, αὐτὰ τὰ ἀποκλειστικῶς ἀνθρώπινα ἐπιτεύγματα, εἶναι οἱ ἀνεκτίμητοι καρποὶ τοῦ Λόγου· καὶ δὲν θὰ μπορούσε νὰ γίνη ἄλλιῶς, ἂν σκεφθοῦμε ὅτι τὸ μοναδικὸ γνῶρισμα ποὺ διακρίνει τὸ εἶδος μας ἀπ’ ὅλα τ’ ἄλλα εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι μόνο ἐμεῖς μιλάμε. Καὶ ἡ βαρβαρότητα, ἡ ἀπολιτισιά, ἡ δυστυχία καὶ οἱ δυσχέρειες στὴν ἐπιδίωξη (λιμοί, ἐπιδημίες, ἀλληλογενοκτονίες κ.λπ.) εἶναι ἡ νέμεσις, ποὺ μᾶς τιμωροῦσε καὶ μᾶς τιμωρεῖ δσάκις ἀφιερῶναμε τὸν ἑαυτό μας στὴν Ἀλογία τῶν φαντασιώσεων, τῶν παθῶν, τῶν μανιῶν, τῶν αὐταπατῶν, καρπὸς τῶν ὁποίων ἦσαν ὅλοι οἱ μεσαιῶνες, ὅλοι οἱ «σκοτεινοὶ χρόνοι» κι ὅλοι οἱ σκοταδισμοὶ ποὺ κατὰ καιροὺς μᾶς δύθισαν στὴ δυστυχία, τὴν κακοδαιμονία καὶ τὴν βαρβαρότητα.

Στὴν «Ἀθήνα 2004» γιὰ πρώτη φορὰ οἱ δύο τάσεις τῆς Ιστορίας, ἡ τάση τῆς Ζωῆς καὶ ἡ τάση τοῦ Θανάτου, βρίσκονται σὲ θανάσιμη μετωπικὴ σύγκρουση μεταξύ τους. Ποτὲ τὸ ἔλλογο ἡμῖς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς Ιστορίας δὲν ἦταν τόσο ἰσχυρό, ὅσο ἔφθασε νὰ εἶναι στίς μέρες μας μὲ τὴν ἀποκορύφωση τῆς ἐπιστήμης, τῆς τεχνολογίας καὶ τῆς ἠλεκτρονικῆς λογικῆς (πληροφορικῆς). Καὶ ἀφ’ ἑτέρου τὸ σκοτεινὸ «ἔτε-

ρον ἡμισύ» μας, ἡ μυστικιστικὴ μεταφυσικὴ, ἡ αὐταπάτη (σὲ πιὸ συγκεκριμένη διατύπωση: ἡ Θεοκρατία) ποτὲ δὲν εἶχε ἐμποδίσει μὲ τὰ πιὸ ἀποτελεσματικὰ ναρκωτικὰ τῆς τὸν ἀνθρώπινο ἐγκέφαλο. Ἐπλὴ ματιὰ γύρω μας θὰ μᾶς παράσχει εὐκρινέστατα τὴν εἰκόνα ἐνὸς πλανήτη συγκεκριμένου, μπερδεμένου, διχασμένου, ὅπου τὰ τρίδυμα παιδιὰ τοῦ Λόγου, ἡ ἐπιστήμη - τεχνολογία - πληροφορικὴ, ἐξαπλώθηκαν παντοῦ, φωτίζουν καὶ λαμπρύνουν τὴν Ὑδρογόειο· καὶ τὰ τρίδυμα παιδιὰ τῆς Ἀλογίας, ὁ φανατισμός -σκοταδισμός- παραλογισμός, διαχύθηκαν ἐπίσης παντοῦ στὶς πέντε ἡπείρους, σκοτίζουν ἐγκεφάλους καὶ πολιτισμούς καὶ αἱματοκυλίου ἀνθρώπους καὶ λαούς. Ποτὲ ἡ Ἱστορία δὲν ἦταν τόσο σχιζοφρενικὴ. Καὶ ποτὲ τὰ δύο σκέλη τῆς σχιζοφρένειάς τῆς δὲν ἦταν τόσο φονικά, τόσο θανατηφόρα, τόσο μοιραῖα γιὰ τὸ μέλλον μας. Αὐτὴ ἡ πρωτοφανὴς σὲ ἔνταση παράκρουση καὶ ἡ πρωτόγνωρη σὲ δύναμη φονικότητα συνιστοῦν τὴν Ἱστορικὴ Στιγμὴ τῆς ἀδήριτης Εἰμαρμένης, γιὰ τὴν ὁποία μιλήσαμε στὴν ἀρχή, τὴ Στιγμὴ πὺν ταντόχρονα κρίνει τὴ ζωὴ καὶ κρίνει καὶ τὸν θάνατο τῆς Ἱστορίας.

Ἡ Ὀλυμπιάδα μας, αὐτὴ πὺν διεξάγεται στὴ μάνα γῆ πὺν τὴ γέννησε, ἐπέστρεψε μετὰ ἀπὸ νόστο αἰώνων στὴν κοιτίδα τῆς. Αὐτὴ ἡ «Μεγάλῃ Ἐπιστροφῇ» ἔχει τὸν συμβολισμό τῆς ἐπιστροφῆς καὶ ἐνὸς ἄλλου λαμπροῦ τέκνου, πὺν ἐπίσης ἔτεκεν τὰ ἴδια αὐτὰ ἄγια χόματα: τοῦ Λόγου, πὺν ἐπίσης, ὅπως ὁ Ὀλυμπισμός, ἐξωρίστηκε, χάθηκε, περιπλανήθηκε γιὰ αἰῶνες μακρυνὰ ἀπὸ τὴν πεφιλημένη Ἰθάκη του. Τὰ δύο ὁμογάλακτα τέκνα τῆς Ἑλλάδος τοῦ Λόγου συνταντῶνται (στὴν Ἀθήνα, στὴ Γῆ, στὸ Σύνπαν) μετὰ ἀπὸ μακροχρόνιο δίαιο χωρισμό. Οἱ Κρόνοι πὺν τὰ κατεβρόχθιζαν, πάνοπλοι (μὲ τὰ ὅπλα πὺν ὁ Λόγος τοὺς προμήθευσε!), πανεπιστήμονες (μὲ τὴν ἐπιστήμη πὺν ὁ Λόγος τοὺς προμήθευσε!), παντεχνολόγοι (μὲ τὴν τεχνολογία πὺν ὁ Λόγος τοὺς προμήθευσε!), παντογνώστες (μὲ τὴν πληροφορικὴ πὺν ὁ Λόγος τοὺς προμήθευσε!), ὥς τί θὰ λειτουργήσουν τώρα; Ἄν ξανααλυσσοδέσουν τὸν Προμηθεά τους στὸν Καύκασο, ποιὸς θὰ τοὺς προμηθεύῃ τὴν ἰσχύ; Ἄν τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερο καὶ ξαναφέρῃ ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο τὸ θεϊκὸ πῦρ ὁ πολυμήχανος αὐτὸς γιὸς τοῦ Ἰαπετοῦ - Ἰάφεθ, πῶς θὰ συντηρήσουν τὸ σκοτάδι τους; Τραγικὴ τῷ ὄντι ἡ ἱστορικὴ ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικὴ ἀντινομία τους.

Ὁ Σῆμ τῆς Ἀλογίας τοῦ Σκότους τους πέθανε.

Δ.Ι.Λ.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

‘Ο κ. ‘Αμβρόσιος, ή άνεξιθηρησκία και τὸ Εὐρωπαϊκὸ Σύνταγμα

‘Αγαπητὲ «Δαυλὲ»,

‘Η στήλη «Αἷσιμα καὶ ‘Αδηρίτα» τοῦ τεύχους ‘Ιουνίου (σελ. 17756) στάθηκε τὸ αἶτιο τῆς ἐπιστολῆς μου: Εἶναι δικαίωμα τοῦ καθενός, τοῦ μητροπολίτη Καλαβρύτων κ. ‘Αμβροσίου συμπεριλαμβανομένου, νὰ ἐκφράζη ἐπὶ πολιτικῶν, κοινωνικῶν κ.λπ. θεμάτων ἀκόμη καὶ ἐπὶ θεμάτων Προ-Πο, τῇ γνώμῃ του. ‘Η άνεξιθηρησκία δὲν λέει ὅτι ἐκφραζόμαστε ὅλοι ἐκτός ἀπὸ τοὺς ‘Ορθοδόξους. ‘Αν μία γνώμη φέρη πρόβλημα στὶς ἐξωτερικὲς μας θέσεις καὶ σχέσεις, εἴμαστε σὲ πολὺ ἀσχημὴ θέση, καὶ γιὰ αὐτὸ πλέον δὲν φταίει ὁ π. ‘Αμβρόσιος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ἀλλὰ οἱ μᾶλλον κοπτόμενοι ὑπὲρ άνεξιθηρησκίας καὶ στὴν πράξη ὑπνομεύοντες τὴν ἑλληνικὴ ἀντίταση διὰ μουσουλμανισμοῦ, γιανχισμοῦ κ.λπ. [...].

Τώρα ἐκτός τῶν πονηρῶν ἰσλαμιστῶν καὶ γιανχιστῶν κάποιοι Εὐρωπαῖοι ἀναγνωρίζουν τὸν Χριστιανισμό ὡς πηγὴ τῶν πλέον ἀισχρῶν στιγμῶν τὴν ἱστορία τους (σφαγὲς ἰθαγενῶν ἀνά τὴν ‘Υφήλιο) καὶ προσπαθοῦν νὰ τὸν ἐξοβελίσουν συλλήδῳ. ‘Η ἔμπνευση εἶναι συζητή-

σιμη. Μὲ τὸν ἐξοβελισμό τοῦ Χριστιανισμοῦ ὅμως δὲν ἀπαλλάσσονται οἱ Γάλλοι π.χ. ἀπὸ τὶς ἀπαισιότητες, διότι μόνοι τους δέχθηκαν (ἔστο καὶ διαίως, πὺν ἀμφιδάλῳ) καὶ τελικὰ ἀσπάστηκαν καὶ προώθησαν τὸν Χριστιανισμό. Δὲν φταίει ὁ ρασοφόρος, ἀλλὰ αὐτὸς πὺν ὑποτάχθηκε. ‘Ορθῶς, ἀπὸ τὴ στιγμή πὺν ἀποκρυσταλλώθηκε ἡ ἀντίληψη τοῦ ρόλου του, ἀποφασίστηκε ἡ ἔξωσή του ἐφεξῆς ἀπὸ τὸ πολιτισμικὸ γίνεσθαι, ἀλλὰ ἡ ἔξωση δὲν δίνει ἄφεση γιὰ τὶς παλαιότερες ἀπαισιότητες, γιὰ τὶς ὁποῖες μοιράζον ἀνέξοδες συγγνώμες. Τὰ δὲ γραφόμενά σας περὶ «θανάτου καὶ ὑποταγῆς» εἶναι ἀπολύτως δεκτά: Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ κληρὸς ἔχει τὴν τάση νὰ «λουφάρη» στὴ θυσία, ὅταν δὲν ἀπειλῆται ὁ ἴδιος, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν εἶναι μεμονωμένο περιστατικὸ. Τὸ κάνουν σχεδὸν ὅλοι, καὶ τὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν δὲν θυμᾶται νὰ δοῇ ἥθεσ πολὺ στοὺς ἀγῶνες εἴτε κατὰ τῶν Ρωμαίων εἴτε κατὰ τῶν Λυθῶν.

Μετ’ ἐκτιμήσεως
Δρ **Μ. Ε. Καμπούρης**
‘Αθήνα

‘Απὸ τὰ ‘Αργοναυτικά ἡ ἰδέα τοῦ θυρεοῦ τοῦ Λάιμπαχ

Κύριε διευθυντά,

‘Η ἔγκυρη καθημερινὴ ἐφημερίδα τῆς Βιέννης «Kronen Zeitung» δημοσιεύει σειρά ἀρθρῶν γιὰ τὶς νέες χώρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς ‘Ενώσεως μὲ τίτλο «Die 10 neuen EU-Staaten» («Οἱ 10 νέες χώρες τῆς Ε.Ε.»). Τὸ 7ο κατὰ σειράν ἀρθρο (δημοσιεύθηκε τὴ Δευτέρα 19 ‘Απριλίου 2004) ἐπραγματεύετο θέματα σχετικὰ μὲ τὴ Σλοβενία.

‘Εκτός τῶν πολιτικο-οικονομικῶν καὶ πολιτισμικῶν πληροφοριῶν γιὰ τὴ χώρα αὐτὴν ὑπῆρχε καὶ ἡ κεφαλίδα «Τὸ γνωρίζατε αὐτό;» περιέχουσα διάφορα ἐνημερωτικὰ ἀρθρίδια. ‘Ενα ἐξ αὐτῶν ἔφερε τὸν ὑπότιτλο «Argonauten» («‘Αργοναυτὲς»).

Κατωτέρω παραθέτω τὸ ἀρθρίδιο ἐν μεταφράσει στὴν ‘Ελληνικὴ καθὼς καὶ τὴν εἰκόνα-οἰκισμό τοῦ Λάιμπαχ,

Η ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΡΤ Α.Ε. ΕΙΣ ΒΑΡΟΣ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

‘Αφορμὴ γιὰ τὴν παροῦσα ἐπιστολὴ ἀποτελεῖ τὸ ἀπαράδεκτο γεγονός πὺς ὁ «Δαυλὸς» καὶ ἡ πρωτοποριακὴ θέση του πῆρξαν θέματα τῆς δάνανσης κρατικῆς λογοκρισίας καὶ ἀπαγορεύσεως. Αὐτὸ πὺν κάθε ἔνους πολίτης ἀντιλαμβάνεται, εἶναι πὺς ἡ ἐπιδοτούμενη ἀπὸ τὸ φορολογούμενο ὑστέρημά μας «‘Ελληνικὴ Ραδιοφωνία Τηλεόραση Α.Ε.» θέλησε ἀφ’ ἑνός νὰ καταπνίξη τὴν πρωτότυπη καὶ ἀποδεδειγμένη εἴδηση γιὰ τὴν ἀνακάλυψη ἀπὸ Γερμανοὺς ἐπιστῆμονες ὅτι καὶ μετὰ τὴν θεοκρατικὴ διώξη τῶν ‘Ολυμπιακῶν ‘Αγῶνων συνεχίστηκε ἡ τέλεσή τους ἕως καὶ τὸν 8ο μεταχριστιανικὸ αἰῶνα τοῦλάχιστον. ‘Αφ’ ἑτέρου δὲν θέλησε νὰ συμβάλῃ στὴν διαφήμιση τοῦ «Δαυλοῦ» καὶ τῶν δημοσιεύσεών του, προκειμένου νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ἐλεύθερη ἐνημέρωση τοῦ ἀναγνωστικοῦ καὶ τηλεοπτικοῦ κοινοῦ. Πάντως ἡ Ε.Ρ.Τ. μὲ τὴν στάση τῆς αὐτῇ προκαλεῖ ἔντονες ἀνησυχίες ὡς πρὸς τὸν βαθμὸ άνεξαρτησίας τῆς ἀπὸ τοὺς πολιτικοθηρησκεντικὸς ἐξουσιαστικὸς μηχανισμοὺς πὺν καταδυναστεύουν τὴν χώρα μας.

ὅπως τὴ δημοσίευσε ἡ διεθνέζικη ἐφημερίδα.

«Ἀργοναῦτες
Σύμφωνα με τὸν μῦθο τὸ Λάιμπαχ (πρωτεύουσα τῆς Σλοβενίας) ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν Ἰάσονα καὶ τοὺς Ἀργοναῦτες του. Κατὰ τὴν ἐπιστροφή των μετὰ τὸ ἀρπαγμένο Χρυσόμαλλον Δέντρος ἐπλευσαν ἀπὸ τὴν ἐκβολὴ τοῦ Δουνάδου καὶ τοῦ Σάβου μέχρι τῆς Λιουμπλιάνα. Ἐκεῖ ὁ Ἰάσον ἐφόνευσεν ἕνα φοβερὸ τέρας – ἐκείνων τὸν δράκοντα, ὁ ὁποῖος στολιζέει σήμερα τὸ οἰκόσημο Λάιμπαχ».

Ἡ ἑλληνικὴ παγκοσμιότητα (ποὺ ἀπετέλεσε τὸ θέμα τοῦ ἀφιερώματός σας στὸ τεύχος 269) ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἀναμφισβήτητο γεγονός, καθ' ὅσον οἱ λαοὶ ἀναθεωροῦν τὴν ἱστορίαν των καὶ ἀνακαλύπτουν ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον τὶς ἑλληνικὰς ρίζες τοῦ πολιτισμοῦ των.

Μετὰ τιμῆς
Κωνσταντῖνος Γκαγκάνας
Ὁργανισμὸς Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως
τοῦ ΟΗΕ
Βιέννη, Αὐστρία

Τρομοκρατοῦν μετὰ τὸ Διάβολο καὶ σφύζουν μετὰ τὸ Θεό...

Κύριε Λάμπρου, ἀξιοτίμοι συντελεστὲς τοῦ «Δαυλού»,

Διαβάζοντας τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Β. Μαυρομμάτη στὸ τεύχος 269, ὅπου κάνει ἀνάλυση τοῦ διδλίου τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστόδουλου, μοῦ δημιουργήθηκε αἴσθημα φρίκης ἀπὸ τὴν ἀρρωστημένη ἐρμηνεία τοῦ κόσμου μας ποὺ κάνουν τὰ ἱερατεῖα, ἐρμηνεῖα ποὺ δὲν ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν κοσμοθεωρίαν τῶν τρομοκρατῶν. Διότι πῶς ἄλλως νὰ χαρακτηρίσω αὐτοὺς ποῦ, ἐνῶ αὐτοαποκαλοῦνται «πνευματικοὶ πατέρες», χρησιμοποιοῦν τὸν ψυχαναγκασμὸ καὶ τὸν ψυχολογικὸ τρόμο, γιὰ νὰ ὀδηγήσουν τὸν ἀφελῆ καὶ παραπληροφορημένο μέσο ἄνθρωπο στὸ ἐμπορικὸ μαντρί ποῦ λέγεται «δόγμα». Καὶ τὸ δῆλημα ποῦ τίθεται γνωστό: «Πίστεψε (καὶ ἔλα με ἐμᾶς), γιὰ νὰ μὴν σὲ πάρῃ ὁ Διάβολος». Μεταφορικά καὶ κυριολεκτικά. Κόλαση ἢ Παράδεισος; Ἄλλου νὰ πᾶς δὲν ἔχει.

Ἡ ἐπιχείρηση «Χριστιανισμός» χρησιμοποιεῖ ὅτι

διαθέτει στὸ ὄπλοστάσιό της γιὰ νὰ περνᾷ τὰ μηνύματα ποὺ θέλει. Τὰ διδλία εἶναι τὸ λιγώτερο. Τὸ «δαρὺ πυροβολικὸ» εἶναι τὰ ΜΜΕ καὶ ὁ κινηματογράφος, ποῦ αὐτὸς ἀπὸ μόνος του εἶναι ἕνα ὁλόκληρο κεφάλαιο. Θὰ μπορούσε ὁ «Δαυλὸς» νὰ φιλοξενῇ ἕνα ἄρθρο σὲ κάθε τεύχος μετὰ ἀνάλυση ταινιῶν, ποῦ ἄλλοτε ὑποδορίως καὶ ἄλλοτε ἀνοιχτὰ διαπράττουν πλύση ἐγκεφάλου στὸ φιλοθεάμον κοινὸ ὑπαγορεύοντας κομμάτια τῆς «Χριστιανικῆς Παράδοσης» (ἢ Ἑβραϊκῆς). Γιὰ ὅποιον θέλει νὰ πεισθῇ τοῦ παραθέτω τρανὸ καὶ πρόσφατο παράδειγμα: Ἡ ταινία «Βάν Χέλσινγκ». Στὴν ταινία αὐτὴν ὁ χαρακτήρας «Βάν Χέλσινγκ» (παραποιημένη εἰκόνα, ποῦ εἶναι γνωστὴ στὴν φιλολογία τοῦ τρόμου) παρουσιάζεται ὡς μία ἐκδοχή τοῦ Τζέιμς Μπόντ, μετὰ τὴ διαφορά ὅτι αὐτὸς ὁ πράκτωρ δουλεῖ γιὰ τὸν Πάπα καὶ τὸ Βατικανό, μετὰ ἀποστολὴν του νὰ πολεμήσῃ τὸν Διάβολο. Τὰ ὠραία δὲν τελειώνουν ἐδῶ: σὲ κάποια στιγμή λέγει ὁ παπᾶς,

Σημασία ὅμως, κ. Λάμπρου, ἔχει πῶς τὰ φονταμενταλιστικὰ φαινόμενα στὴν χώρα μας αὐξάνουν ραγδαῖα καὶ δυστυχῶς μετὰ τὴν ἀνοχή καὶ τὴν συνέργειαν –ὅπως φαίνεται– κάποιων κέντρων κρατικοῦ ἐλέγχου. Ὡς θυμηθῶμε ἀπλῶς –εἴτε συμφωνοῦμε μετὰ τοὺς διωκόμενους εἴτε ὄχι– ἀρκετὰ δυσοῖωνα σημάδια ἐπικίνδυνου θρησκευτικοῦ φονταμενταλισμοῦ, τὰ ὁποῖα πληθαίνουν τελευταῖα σὲ βάρος ἐν τέλει τῆς ἰδίας τῆς ἐλλαδικῆς πολιτείας καὶ ποὺ σαφῶς λειτουργοῦν κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Τὰ συμπτώματα στὶς μέρες μας εἶναι πολλὰ καὶ ἂς ἀρκεστοῦμε σὲ κάποια ἐξ αὐτῶν, ποὺ εἶδαν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας, ὅπως ἡ λοιδωρία κορυφαίων Ἑλλήνων ἀγωνιστῶν καὶ δημιουργῶν –ὡς εἶναι ὁ Γιάννης Μαρκόπουλος καὶ ὁ Μίκης Θεοδωράκης– ἀπὸ θεοκρατικὸς κύκλος, ὁ ἀποκλεισμὸς τῆς πρωτοποριακῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας ἀπὸ τὴν δημόσια τηλεόραση, ἡ διοργάνωση φονταμενταλιστικῶν ἐκδηλώσεων σὲ πανεπιστημιακὸς χώρος, οἱ προπηλακισμοὶ σὲ βάρος διαφωνούντων ἐπιστημόνων, οἱ διώξεις μὴ συμφωνούντων μετὰ τὸ πνεῦμα τῆς θεοκρατίας μαθητῶν, φοιτητῶν καὶ ἐρευνητῶν στὰ ἐκ-παιδευτήρια, ἡ ἀπομάκρυνση βελγικοῦ ζωγραφικοῦ πίνακα ἀπὸ δημόσια ἐκθεση τῆς «Πολιτιστικῆς Ὀλυμπιάδος» κατόπιν ὑποδείξεων στὸν ἀρμόδιο ὑπουργό, ἡ κατάσχεση διδλίων «κόμικς» μετὰ τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ, ἡ πίεση πρὸς ἐπιστήμονα καὶ πολιτικὸ νὰ ἀποσύρῃ πρόλογό του ἀπὸ διδλικὴ μελέτη Ἱταλοῦ συγγραφέα, ἡ δημόσια καύση διδλίων συγγραφέα καὶ πολιτικὸν σὲ πλατεῖα

πού συνοδεύει τὸν κεντρικὸ χαρακτήρα στὰ ὑπόγεια τοῦ Βατικανοῦ, ὅτι «οἱ κυδερνήσεις καὶ οἱ χώρες ἔρχονται καὶ παρέχονται, ἐμεῖς ὅμως εἴμαστε ἐδῶ καὶ διατηροῦμε τὸ καλὸ στὸν κόσμον» (σωτήρες). Ἐνδιαφέρουσα ὅμως εἶναι καὶ ἡ θέση πού παίρνει ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὴν τεχνολογία καὶ τὴ γνώση. Δὲν τὴν κακίζει ἄμεσα, ἀλλὰ ἐμμεσα τὴν παρουσιάζει ὄργανο στὰ χέρια τοῦ «διαβολικοῦ» κόμητα Δράκουλα, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ τὴ χρησιμοποιήσει γιὰ νὰ ἐπιδιώσῃ. Δὲν εἶμαι σὲ θέση νὰ γνωρίζω τί θὰ δοῦμε καὶ τί θὰ ἀκούσουμε

στό μέλλον ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελματίες «σωτήρες» - ἔσχατολόγους. Φαίνεται ὅμως νὰ ἔχουν πρόβλημα ἐπιδίωξης. Ἐλπίζω ὅτι τὸ φῶς τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ θὰ βρῇ τὴ θέση του στὸν κόσμο μας καὶ θὰ φωτίσῃ ὅλο καὶ περισσότερους ἀνθρώπους, εἴτε ἔχουν πνευματικὲς ἀναζητήσεις εἴτε εἶναι πνευματικά - ψυχολογικά ἐξαθλιωμένοι ἀπὸ τοὺς καιροὺς καὶ τὴν κοινωνία πού ζοῦμε.

Σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν προσοχή σας
Ἰάσον Μαργακάκης
 Κερατοῖνι

Ὁ διάλογος γιὰ τοὺς Σλάβους στὴν Ἑλλάδα ἐπὶ Βυζαντίου

Κύριε διευθυντά,

Δὲν μοῦ ἄρεσει νὰ χρησιμοποιῶ τὸν χώρο τοῦ περιοδικοῦ σὰν πεδίο προσωπικῶν ἀντιπαραθέσεων. Ὅμως ἡ ἐπιστολή μου πού εἶχε δημοσιευθῇ στὸν «Δ» ὡς ἀπάντησις ἐπιστολῶν τοῦ κ. Χρήστου Σαρτζετάκη πρὶν ἔναν χρόνο (τεῦχος Ἰουνίου 2003), φαίνεται ὅτι ἐνόηξε πολλοὺς - ἐκτὸς ἴσως ἀπὸ ἐκείνους πού ἔπρεπε. Βρέθηκα λοιπὸν στὴν δυσάρετη θέση νὰ πρὲπει νὰ ἀπαντήσω σὲ ἀνθρώπους πού παρὰνόησαν τὰ γραφόμενά μου.

Ἀρχικά δὲν εἶχα σκοπὸ νὰ ἀπαντήσω στὸν Δημήτριο Δημόπουλο (τεῦχος 263), διότι ἀφ' ἑνὸς θεωρῶ ἀνθάρετα κάποια συμπεράσματά του, ὅπως τὸ ὅτι ἡ λέξις «Σλάβοι» προέρχεται ἀπὸ τὸ «σλάβοι», ἀφ' ἑτέρου τὸν ἀπάντησε καὶ τὸ ἴδιο τὸ περιοδικό. Ἰσχυρίζεται ὅμως ὁ κ. Δημόπουλος ὅτι «Ἡ Ἑλλάς ἦταν πάντα πνευνοκατοικημένη», χρησιμοποιώντας σὰν ἐπιχείρημα μία μεγάλη μεταφορὰ πληθυσμοῦ ἀπὸ τὴν Πελοπόννησο στὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 855 μ.Χ., 50 δηλαδή χρόνια μετὰ τὰ γεγονότα πού ἀνέφερα μὲ τὸν Νικηφόρο τὸν Α'! Πενήντα χρόνια εἶναι σχεδὸν δύο γενεές, διάστημα ἀρκετὰ σημαντικὸ γιὰ τὰ μεγέθη τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, κατὰ τὸ ὁποῖο ἡ πληθυσμιακὴ σύστα-

ση μιᾶς περιοχῆς μπορεῖ νὰ ὑποστῇ ἀρκετὲς μεταβολές. Σὺν τοῖς ἄλλοις θεωρεῖ ὅτι τὰ περὶ γενοκτονίας τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοὺς Γότθους τοῦ Ἀλάρικου δὲν ἀληθεύουν. Ἴσως ἔπρεπε νὰ ἀνατρέξῃ σὲ ἱστορικὲς πηγές τῆς ἐποχῆς, ὅπως γιὰ παράδειγμα στὸν Μάρκο Διάκονο (συγγραφέα τοῦ «Βίου Πορφυρίου») ἢ στὸν χρονογράφου Εὐνάπιο, ὁ ὁποῖος μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει καὶ τὸ ἔξης πολὺ χαρακτηριστικὸ: «Τοὺς μὲν ἄνδρας ἡδὴδὸν ἀποσφάττων, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀγέληδὸν συνεπαγόμενος».

Γράφει ἐπίσης ὅτι: «Τὸν 5ο, 6ο καὶ 7ο αἰῶνα δὲν εἰσέρχονταν Σλάβοι στὴν βυζαντινὴ ἐπικράτεια - μόνον μία ἐπίθεσις ἔγινε στὴν Θράκη, πὺν ἀπεκροσύθη», σχόλιο ἀρκετὰ παρόμοιο μὲ αὐτὸ τοῦ δευτέρου ἐπικριτῆ μου, τοῦ Γεωργίου Φάκου (τεῦχος 269), ὁ ὁποῖος ἔγραψε ὅτι «Δὲν κατέλαβαν πόλεις πλὴν ἐλάχιστων λαφυραγωγῶσεων. Ἡ ἐξουσία τῆς αὐτοκρατορίας οὐδέποτε κατελύθη...». Ὅμως ἐγὼ δὲν ἀνέφερα τίποτα γιὰ ἐπιθέσεις οὔτε γιὰ κατάληψη πόλεων ἢ κεντρικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τοὺς Σλάβους. Τὴν λέξις «Σλαβία» τὴν χρησιμοποίησα κατ' ἐνημέρωσιν (ἐξ οὗ καὶ τὰ εἰσαγωγικά) καὶ ὄχι μὲ πολιτικὴ ἢ ἐθνικὴ χροιά. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νομάδες κτηνοτρόφοι, οἱ

τῆς Θεσσαλονίκης ἀφιερωμένη στὸν κολοσσὸ τῶν ἐπιστημῶν Ἀριστοτέλη, ἡ ἀστοχὴ χρῆσις τοῦ χαρακτηρισμοῦ «Ἀντίχριστοι» ὡς πολιτικῆς κατηγορίας πρὸς τοὺς κομματικὸς ἀντιπάλους, ἡ θρησκευτικὸ περιεχομένον φονταμενταλιστικὴ συνθηματολογία στὸν πολιτικὸ στίβο, ἡ κατῆλυσή τῶν χριστιανικῶν δογμάτων καὶ συμβόλων γιὰ μικροπολιτικὲς σκοπιμότητες καὶ ἄλλα πολλὰ τραγελαφικά - πὺν παραδόξως συνέβησαν ἐπὶ τῶν αὐτοπροσδιοριζομένων ὡς «σοσιαλιστικῶν» ἡμερῶν κάποιων αὐτοαποκαλουμένων «προοδευτικῶν» κυδερνήσεων...

Πολὺ κακῶς κάποιοι ἐπιτήδειοι καὶ ἀμαθεῖς ἢ ἡμίμαθεῖς ἐπιμένουν νὰ συγχέουν τὴν συλλογικὴ ἐθνικὴ παράδοσι μὲ τὴν προσωπικὴ θρησκευτικὴ πίστιν, διότι ἡ σύγχυσις πὺν προκαλοῦν ἀποτελεῖ προσβολὴ γιὰ τὴν νοημοσύνη, ὅδρη γιὰ τὴν δημοκρατία καὶ βλασφημία γιὰ τὴν θεοσέβεια. Εὐτυχῶς δεδαίως πὺν ὑπάρχει ἓνα εὐρὺ καὶ ἐνεργὸ πλαίσιο σκεπτομένων πολιτῶν, ἐναρέτων θρησκευομένων, ριζοσπαστῶν δημιουργῶν, πωτοποριακῶν περιοδικῶν - ὅπως ὁ «Δανλὸς» - ἀλλὰ καὶ εὐαισθητοποιημένων ἐφημερίδων, πὺν ἀντιστέκονται σθεναρὰ σὲ τέτοιες ποταπὲς καὶ ἀνησυχητικὲς μεθοδεύσεις ὑποβάθμισης τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας καὶ ἀκύρωσις τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας. Ὅσο καὶ ἂν ὑπάρχουν διαφωνίες ἢ διαφοροποιήσεις μεταξὺ ὄλων αὐτῶν τῶν πλευρῶν, σὲ ἓνα πρᾶγμα πρὲπει ὁπωσδήποτε ὅλοι μας νὰ συμφωνήσουμε, καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ περιβόητη ρῆσις τοῦ μεγάλου Βολταίρου:

ὁποῖοι, θρῖσκοντας κατὰ τὶς μετακινήσεις τους ἔρημο καὶ πρόσφορο ἔδαφος, ἐγκαταστάθηκαν εἰρηνικά, ἀναπτύχθηκαν καὶ πληθύναν. Δὲν χρειάζοταν νὰ γίνη καμία πολεμικὴ ἐπιχείρηση, γιὰ νὰ πυρνοκατοικήσουν οἱ Σλάβοι τὸν ἑλλαδικὸ χῶρο. Ἐδῶ ἀκόμα καὶ σήμερα, πού ἡ Ἑλλάδα ἀποτελεῖ ἐπίσημο καὶ ὀργανωμένο κράτος, ἀμέτρητοι μετανάστες ἔχουν εἰσελθεῖ λαθραῖα καὶ ἔχουν ἐγκατασταθῇ στὸ ἐσωτερικὸ τῆς μέσα σὲ μία δεκαετία, συγκροτώντας δικές τους κοινότητες καὶ ἀποτελώντας πλέον ἓνα ὑπολογίσιμο ποσοστὸ τῶν κατοίκων τῆς χώρας μας. Φανταστῆτε τί θὰ μπορούσε νὰ γίνη τότε, μέσα σὲ διάστημα τεσσάρων αἰώνων.

Ὁ κ. Γ. Φάκος, τέλος, προσπαθώντας νὰ μειώσῃ τὴν ἔκταση τῆς γενοκτονίας τῶν Ἑλλήνων τὴν τριετία 396-399 μ.Χ. καθὼς καὶ τὴν σημασίαν τῆς μετέπειτα καθόδου τῶν Σλάβων στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο, γράφει ὅτι «Περὶ τὰ μέσα τοῦ Ι' αἰῶνος οἱ στάσεις καὶ ἀντιπαροχές τῶν Σλάβων σταματοῦν ὡς διὰ μαγείας ὅπως καὶ οἱ περὶ αὐτῶν ἀναφορές», δεῖγμα ὅτι τὸ γηγενὲς στοιχεῖο «ὑπερτεροῦσε ἀριθμητικὰ». Ἀναφέρεται δηλαδὴ σὲ μία ἐπὶ καὶ

μεταγενέστερη κατὰ περίπου 150 χρόνια ἀπὸ τὸν Νικηφόρο τὸν Α' καὶ κατὰ 6 ὁλόκληρους αἰῶνες ἀπὸ τὴν εἰσβολὴ τοῦ Ἀλάρικου.

Τὰ ἱστορικὰ γεγονότα πού ἀνέφερα στὸ γράμμα μου ἀπαντοῦν ταυτόχρονα σὲ ὅσους ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς ἦταν ἀδιάλειπτος καὶ κυρίαρχος κατὰ τὴν περίοδο τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅσους κηρύττουν (μὲ προφανεῖς στόχους) ὅτι δὲν εἴμαστε «γνήσιοι» ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων – λές καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς εἶναι θέμα καταγωγῆς ἢ «φυλετικῆς καθαρότητας»!

Ὁ διάλογος, ἡ διαφωνία καὶ ἡ ἰδεολογικὴ ἀντιπαράθεση εἶναι συνήθως σημάδια πνευματικῆς ὑγείας. Ὅμως θὰ ἔπρεπε ὀρισμένοι νὰ δίνουν περισσότερη προσοχὴ σὲ αὐτὰ πού διαδίδουν, προτοῦ σπεύσουν νὰ μιλήσουν γιὰ «σκοτεινὲς ἀτραπούς καὶ ἐπικίνδυνες παγίδες».

Φιλικά
Γιάννης Φώτης
Νέα Σμύρνη

Ὑπὸ ἔλεγχον ἡ γνησιότητα τῆς Καινῆς Διαθήκης

Κύριε Λάμπρου,

Στὶς 27 Ἀπριλίου 2004 στὸν τηλεοπτικὸ σταθμὸ «Βουλὴ - Τηλεόραση» στὴν σειρὰ «Οἱ Χριστιανοί» μεταδόθηκε τὸ ἐξῆς πρωτοφανὲς γιὰ τὴν Ρωμοσύνη τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς ἰδεολογίας: «Στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ἐδιμβούργου ἀπὸ καιρὸ τώρα δύο Ἰρλανδοὶ ἱερεῖς παρέδωσαν τὴν Καινὴ Διαθήκη γιὰ νὰ ἐξετασθῇ ἡ ἀuthenticότητά της. Καὶ διαπιστώθηκε ἡ πλαστογράφησης της... Στὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον, εἰδικὰ στὰ κεφ. 14-17, διαπιστώθηκε ὅτι τὰ κείμενα εἶναι δύο, ἐνῶ ὁ ἐπιμελητὴς τῶν κειμένων πού τὰ διώρθωσε εἶναι ἓνας, καὶ ἐπειδὴ τοῦ περισσεύει χώρος, πρόσθεσε παραγράφους ὅπως ἤθελε ἐκεῖνος».

Οἱ δύο Ἰρλανδοὶ ἱερεῖς στὸ ντοκυμανταὶρ ἐπέμε-

ναν ὅτι εἶναι ἀδύνατον ὁ Ἰησοῦς νὰ ἔχη πρὶν ὅλα αὐτὰ τὰ ἀντικρουόμενα πράγματα. Ὅτι ἐπιτήδες δὲν ἔχει σημεῖα στίξεως, ὥστε νὰ ἐξηγηθεῖται ὅπως ἀρέσει στὸν κάθε ἓναν. Ἐπίσης οἱ δύο ἱερεῖς ἀνέφεραν γιὰ τὸν Παῦλο ὅτι μόνον 4 ἐπιστολὲς ἐγράφη ὁ ἴδιος. Οἱ ἄλλες ἐπιστολὲς (ὅπως π.χ. πρὸς Κορινθίους) δὲν εἶναι δικές του.

Ὁ «Δαυλὸς» πολλὰς φορὲς δημοσίευσε ἐπιστημονικὲς ἔρευνες τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου. Τώρα πού τὸ θέμα εἶναι τόσο ἐνδιαφέρον, θὰ κάνετε κάτι, κύριε διευθυντά.

Μὲ τὴν
Ἀγγελικὴ Ρέτουλα
Ἀθήνα

«Δὲν συμφωνῶ οὔτε μὲ μία λέξη ἀπὸ ὅσα λές, ἀλλὰ θὰ ὑπερασπίζω –καὶ μὲ τίμημα τὴν ζωὴ μου ἀκόμη– τὸ δικαίωμά σου ἐλεύθερα νὰ λές ὅσα πρεσβεύεις».

Νομίζω πὼς σήμερα στὶς δημοκρατικὲς κοινωνίες μας κάθε εὐσυνείδητος πολίτης καὶ ἐχέφρων ἄνθρωπος ἔχει χρέος νὰ συνδράμῃ ἐνεργὰ πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση τῆς διασφάλισης τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου, τῆς ἀνεξάρτητης ἔρευνας καὶ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων μας γενικά, διότι, ὅπως καὶ εἰσεῖς γνωρίζετε πολὺ καλά, «ἅπαξ καὶ ἀφαιρεθῇ», ὅπως γράφει ὁ Γκόρ Βιντάλ, «ἓνα “ἀναφαίρετο δικαίωμα”, συνήθως χάνεται γιὰ πάντα».

Ὁλόφυχα σὰς εὐχομαι κάθε ἐπιτυχία στὸν δικαστικὸ καὶ δημοκρατικὸ ἀγῶνα σας πρὸς τὴν EPT A.E.

Μὲ ἐκτίμηση

Ἀλέξανδρος Χ. Μήτσιου

Συγγραφέας, διπλωματοῦχος Πολιτικῆς Φιλοσοφίας Α.Π.Θ.

(Σημ. «Δ»: Ἡ ἀγωγή τοῦ «Δ» κατὰ τῆς EPT A.E. ἐδικάσθηκε στὶς 22 Ἀπριλίου ἐνώπιον τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν. Ἀναμένεται ἐντὸς τῶν ἡμερῶν ἡ ἔκδοση τῆς ἀποφάσεως. Ὁ «Δ» θὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου σὲ προσεχὲς τεύχος του.)

Φωτοτυπία της 1ης σελίδας του φύλλου της 7ης Ἀπριλίου 1896 της ἐφημερίδας «Ἐστία». Τὸ σκίτσο τοῦ Λοῦη καὶ τοῦ σπιτιοῦ του στὸ Μαρούσι φιλοτέχνησε σύμφωνα μὲ τὴν ἐφημερίδα «ὁ φίλος κ. Μ. Ἀθανασιάδης».

Σπ. Λούης: «Τὸ ξέρεις πὼς χθὲς ἔσκαβα;»...

Εκτὸς τοῦ Λούη, ποὺ εἰσέπραξε τὸ μεγαλύτερο μερίδιο τῆς δόξας, τὸ 1896 ἐστέφθησαν Ὀλυμπιονίκες καὶ ἄλλοι δύο Ἕλληνες ἀθλητές, ὁ 20ετής φοιτητής Ι. Μητρόπουλος, ὁ ὁποῖος ἦλθε πρῶτος στὸ ἀγώνισμα τῶν κρίκων καὶ ὁ Ν. Ἀνδριανόπουλος, ὁ ὁποῖος πῆρε τὸ χρυσὸ μετάλλιο στὴν ἀναρρίχηση ἐπὶ κάλῳ, καθὼς ἐπίσης οἱ Καρασεβδάς καὶ Φραγκοῦδης στὴν σκοποβολή.

«Ἐστία», 30.3.1896: «Τὴν πρωίαν ἐκνύματισεν ἡ ἑλληνικὴ σημαία εἰς τὸ Στάδιον ἐπὶ τῇ νίκῃ τοῦ Ἑλλήνος Ν. Ἀνδριανοπούλου εἰς τὴν ἀναρρίχῃσιν ἐπὶ κάλῳ... Ἀθληταὶ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀναρρίχῃσεως ἦσαν 12, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο Ἕλληνες. Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν οἱ 9, ὅταν εἶδον τοὺς Ἕλληνας ἀναβαίνοντας μετὰ μεγάλης εὐκολίας καὶ ταχύτητος, ἀπεχώρησαν. Εἷς μόνον Γερμανὸς ἀπεπειράθη ν' ἀναρριχηθῇ, ἀλλὰ μετὰ μεγάλου κόπου κατώρθωσε ν' ἀνέλθῃ μέχρι τοῦ ἡμίσεος. Δεύτερος ἦλθε πάλιν Ἕλλην, ὁ Θ. Ξενάκης τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀθηνῶν».

Ὁ μέγας νικητὴς τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, ὁ Σπύρος Λούης, δὲν ἦταν ὁ νικητὴς τῶν Πανελληνίων Ἀγώνων, ποὺ προηγήθησαν. Τότε νικητὴς τοῦ Μαραθωνίου δρόμου εἶχε ἀνακηρυχθῇ ὁ Χ. Βασιλάκος, 20 ἐτῶν, ἀπὸ τὸν δήμο Μαλωρίου, τῆς ἐπαρχίας Γυθείου.

«Ἐστία», 30.3.1896: «Ὁ κληρὸς δὲν εἶχεν εὐνοήσει τὸν Λούην κατὰ τὴν ἐκκίνησιν ἐκ Μαραθῶνος, διότι τὸν κατέταξε τελευταῖον εἰς τὰς κληρωθείσας πεντάδας, ἐνῶ ὁ Αὐστραλιανὸς Φλάκ εἶχε κληρωθῇ πρῶτος. Παρ' ὅλα αὐτὰ μετὰ τὸ 30ὸν χιλιόμετρον προσεπέρασε τὸν Λεριμιτιώ, ὁ ὁποῖος ἀπεσύρθη καὶ κατόπιν τὸν Φλάκ, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸ προσπέρασμα τοῦ Λούη ἐλιποθύμησε... Ὁ Λούης τρέχει πρῶτος τώρα. Καὶ ἔχει δυνάμεις νὰ τρέξῃ, καὶ τρέχει. Τὸ πλῆθος τὸν χαιρετίζει μετ' ἀγαλλιάσεως. Ἀκολουθεῖ ὁ Βασιλάκος, ἀχμαιοτάτος κι αὐτός. Μετ' αὐτὸν ἔρχεται εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν ὁ Μπελόκας καὶ ὀλίγον μετ' αὐτὸν ὁ συμπαθὴς Οὐγγρος Κέλνερ. Κάποιοι δημοσιογράφοι τῆς ἐποχῆς ἠκολούθησαν τὸν ἀπόγονον τοῦ Ἀριστίωνος καὶ εἰς τὰ ἀποδυτήρια μετὰ τὴν νίκην του. Τὸν περιγράφουν ὡς ἓνα ξανθόν, ὑψηλόν, ἡλιοκαμένον παλληκάρι 25 περίπου ἐτῶν, τὸ ὁποῖον ἐγελοῦσε ἀφελῶς, ὅταν ἤρχισαν νὰ τοῦ προσφέρωνται ἐντριβαί.

»Ὁ Λούης, γελώντας μακαρίως, εἶπεν: «Τὸ ξέρεις, πὼς χθὲς ἀκόμα ἔσκαβα; ... Νὰ μ' ἄφηναν αὐτοὶ ἐδῶ νὰ μποροῦσα νὰ πάρω τὸ φύσημά μου ἕως τὸν Πειραιᾶ ἢ τουλάχιστον εἰς τὸ χωριό. Μὰ ἐκεῖ πέρα φοβοῦμαι πὼς ἄλλοι πρόφθασαν καὶ πῆγαν τὰ σιχαρίκια».

Καὶ τὸ σχόλιο τῆς «Ἐστίας»: «Τοιουτοτρόπως ὁ ἀφελὴς Ἀμαρουσιώτης, ὁ ὀλυμπιονίκης τῆς χθὲς, ἐμμεῖτο ἐν τοῖς λόγοις, χωρὶς φνσικὰ νὰ τὸ καταλαμβάνῃ, τὸν συνάδελφόν του τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ὁποῖος εὐθὺς μετὰ τὸν ἀγῶνα ἔσπευσε νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα, τὸ Ἄργος, τὴν ἰδίαν του ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκην».

Ἄρτεμις Γεωργιάδου

Τὸ σήμα-λογότυπος τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τοῦ 1896.

«ΑΘΗΝΑ 1896»: «ΝΑ ΔΙΑΛΥΘΗ ΤΟ ΧΟΙΡΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΤΙΣ ΚΛΙΤΥΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ - ΠΝΥΚΟΣ»!

‘Ομοιότητες με τήν «’Αθήνα 2004»

Συνεχίζουμε (δλέπε καὶ «Δ», τ. Ἰουνίου) τὴν περιγραφὴ τῆς Ἀθήνας, ὅπως ἐμφανίζεται ἡ πρωτεύουσα στὶς παραμονὲς τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τοῦ 1896. Μιᾶς Ἀθήνας ποὺ μοιάζει ἐκπληκτικὰ μετὰ τὴν Ἀθήνα τοῦ 2004. Θὰ ἔλεγε κανεὶς –καὶ μάλιστα χωρὶς ἕχθος ὑπερβολῆς– ὅτι οἱ ἄνθρωποι σήμερα βιώνουν τὶς ἴδιες ἀκριβῶς καταστάσεις μετὰ τοὺς Ἕλληνες τοῦ 1896.

“Ἐνα ἀπὸ τὰ κύρια μελήματα τῶν Ἀθηναίων ἦταν ὁ *καλλωπισμὸς* τῆς πόλης τους. Ἦθελαν τὴν πάλαι ποτὲ περιλάμπρη πρωτεύουσά τους νὰ τὴν παρουσιάσουν «περιποιημένη», «φροντισμένη» στοὺς ξένους ἐπισκέπτες, γιὰ τῶν ὁποίων τὴν γνώμη τόσο πολὺ ἐνδιαφέροντο, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ποὺ τόσο πολὺ τὴν παραμέλησαν καὶ τὴν κακοποίησαν... Τὰ ἔργα ποὺ ἔπρεπε νὰ γίνουν ἦταν πολλὰ, τὰ χρονικὰ περιθώρια γιὰ τὴν ἐκτέλεσή τους πολὺ στενά, τὸ κόστος δυσδόστακτο καὶ ἡ κυβέρνησις... ἀδιάφορη. Τὸ πρῶτο πρᾶγμα γιὰ τὸ ὁποῖο

ΑΠΟΚΟΡΥΦΩΣΗ ΓΡΑΙΚΥΛΙΣΜΟΥ: “Ἐνὰ ὀλυμπιακὸ μετάλλιο στὸν Σουλτάνο!

Ἡ ἑλληνοτουρκικὴ φιλία δὲν εἶναι πρόσφατο «ἐπίτευγμα». Στὸν ἀθλητικὸ τομέα χρονολογεῖται τοὐλάχιστον ἀπὸ τὸ... 1895, ὅταν οἱ γείτονές μας ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ λάβουν μέρος στοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες τοῦ 1896:

Ἐφημερίδα «Ἄστυ», 27.7.1895: «*Χθές, μετὰ μεσημβρίαν, ἔλαβε τὸ 12μελὲς συμβούλιον τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἑγγραφον ἐκ μέρους τοῦ ἐν Πέργᾳ Αὐτοκρατορικοῦ Ὀθωμανικοῦ Λυκείου, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνακοινοῦται εἰς τὸ συμβούλιον ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Λυκείου τούτου ὑπὸ τὸν καθηγητὴν τῆς γυμναστικῆς κ. Ραΐηκ Βέην θὰ κατέλθωσι τὸ προσεχὲς ἔαρ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως λάβωσι μέρος εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας. Τὸ συμβούλιον ἀπαντῶν εἰς τὴν αὐθόρμητον δὴλωσιν τοῦ Τούρκου λυκειαρχοῦ, θέλει ἐκφράσει τὴν εὐαρέσκειάν του προσκαλοῦν συγχρόνως ἐπισήμως τοὺς νεαροὺς Τούρκους ἀθλητάς. Παρομοίᾳ ἐπίσης δὴλωσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ λυκείου τοῦ Πέραν περὶ συμμεθέξεως εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν Ἑλληνοπαίδων τοῦ Λυκείου τούτου.*»

Μέχρις ἐδῶ ἔχει καλῶς. Αὐτὸ «ποὺ δὲν ἔχει καθόλου... καλῶς», εἶναι τὸ αἶτημα τοῦ «φιλάθλου» Τούρκου Σουλτάνου, ὁ ὁποῖος ζήτησε νὰ τοῦ ἀποσταλῇ ἓνα ὀλυμπιακὸ μετάλλιο ταχυδρο-

ἔπρεπε νὰ ληφθῇ μέριμνα ἦταν ἡ προστασία καὶ ἀνάδειξη τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς πόλης, στὰ ὁποῖα οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεφύλαξαν κακὴ τύχη, μετατρέποντάς τα εἴτε σὲ χώρους ἀπορριμμάτων εἴτε ἀκόμη καὶ σὲ... χοιροστάσια(!).

Διαβάζουμε στὴν ἐφημερίδα «Ἑστία», 25.7.1895: «Ἐν τινι συνεδριάσει τῆς ληξιάσης συνόδου τῆς Βουλῆς ὁ ἐκ Παξῶν βουλευτὴς κ. Θ. Βελλανίδης εἶχε κάμει ἐπερώτησιν πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας περὶ χώρον κεμένον κάτωθεν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἐγγὺς τῆς Πνυκός, ὅστις περιλαμβάνει προϊστορικὰς τινὰς κατοικίας, μετεβλήθη δ' εἰς χοιροστάσιον **μισθωθείς ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς**. Ὁ νομάρχης συνεπεῖρα παραστάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας ἀπηύθυνε ἐγγράφον πρὸς τὸν δημορχεύνοντα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐντέλλεται εἰς αὐτὸν νὰ διαλύσῃ τὸ συμβόλαιον τῆς μισθώσεως μετὰ τοῦ χοιροδοσχοῦ καὶ νὰ προβῇ εἰς τὸν καθαρισμὸν καὶ τὴν περίφραξιν τοῦ χώρου ἐκείνου ὡς ἀρχαιολογικοῦ».

Τὸ δύσκολο αὐτὸ ἔργο ἀνέλαβε ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, ἂν καί, ὅπως ἀνέφερε, στήλιτεύοντας τὴν στάση τῆς Κυβέρνησης κατὰ τὴν προετοιμασίαν τῶν ἀγώνων ἀλλὰ καὶ τὴν ἄθλια κατάστασιν στὴν ὁποία εἶχαν περιέλθει τὰ μνημεῖα λόγῳ ἑλλειψῆς σεβασμοῦ καὶ παιδείας τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς (μόνον ἐκείνης;), ὁ ἔφορος καὶ γενικὸς γραμματέας τῆς κ. Κ. Καβαδίας, «ἔργον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας εἶναι ἡ ἀνασκαφὴ καὶ ἀνακάλυψις ἀρχαίων καὶ παρὰ τὰς ἀγαθὰς προθέσεις τῆς ἡ' Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας δὲν δύναται νὰ κάμῃ πολλὰ πράγματα, διότι τῆς ἐλλείπουσι τὰ μέσα...». «Ὁλόκληρος ἡ τοποθεσία τῆς Πνυκός ἀποκαλύπτεται ὅτι εἶναι οἰκόπεδα ἰδιωτῶν. Ὁ περὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου λόφος κατεστράφη καὶ ἂν ἐξακολουθήσῃ λατομούμενος, θὰ καταρριφθῇ καὶ αὐτὸ τὸ μνημεῖον καὶ ἔτσι θὰ πᾶν ἄδικα καὶ αὐτὰ τὰ ἔξοδα τῆς περιφράξεως...».

Παρ' ὅλα αὐτὰ ἐν μέσῳ δυσκολιῶν καὶ γκρίνιας ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία κατὰφερε νὰ προχωρήσῃ στὴν περίφραξιν τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τῶν κλιτύων τῆς Ἀκροπόλεως (ἀπὸ τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου μέχρι τοῦ θεάτρου τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ), στὴν πε-

μικῶς(!!!). Τὸ πιὸ ἐξωφρενικὸ ὅμως εἶναι ὅτι τὸ αἴτημά του ἔγινε ἀποδεκτὸ ἀπὸ τοὺς ἐδῶ ἀρμοδίους(!!!):

Ἑφημερίδα «Ἑστία», 10.5.1896: «Ἴσως ἡ εἰδησις εἶναι ἀπίστευτος, δὲν ἔπεται ὅμως ἐκ τούτου ὅτι εἶναι καὶ ἀνακριθὴς, πᾶν ἄλλον. Τὰς πληροφορίας μας ἔχομεν ἐκ πηγῶν ἀσφαλεστάτων πλειόνων τῆς μιᾶς, καὶ περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος δυνάμεθα νὰ ἐγγυηθῶμεν. Ὁ Σουλτᾶνος τῆς Τουρκίας ἀνακηρύσσεται ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος Ὀλυμπιονίκης. Τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως ἔχει ὡς ἐξῆς: Εἰς τὴν Μεγαλειότητά του συνήθιζαν νὰ μεταφράζον τὰ τῶν Ἀγώνων σύμφωνα μὲ τὴν ἐκφρασθεῖσαν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν. Αὐτὸ τουλάχιστον ἰσχυρίζεται ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλήν πρεσβευτής. Καὶ ὁ Καλὶφης τῶν πιστῶν ἤρχισε νὰ αἰσθάνεται τόσον μέγα τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὰ παιγνίδια τῶν ἀπίστων, ὥστε, ὅταν ἤκουσε περὶ στέψεως τῶν Ὀλυμπιονικῶν καὶ μεταλλίων ἀναμνηστικοῦ διδομένου εἰς αὐτοὺς, ἐπόθησε νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς ἐν παρόμοιον. Οὐτε ἦτο δυνατόν φυσικὰ νὰ φαντασθῇ ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν, ὅτι εἰς τὸν τετιμημένον μὲ σωρείαν ἀδαμαντοκollήτων μεγαλοσταύρων θὰ ἡρνοῦντο οἱ «Ρωμηοὶ» ἓνα παληοτενεκεδάκι, ἀδιάφορον ἂν τοῦτο προωρίσθῃ διὰ μόνους τοὺς νικητὰς τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. Μήπως ἄλλωστε καὶ αὐτὸς δὲν ἔδρεψε κατὰ καιροὺς νίκας τροπαιούχους καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη – ἰδίᾳ ἐν Κρήτῃ καὶ Ἀρμενίᾳ; Ἡ φαντασιοπληξία λοιπὸν τοῦ Πατισᾶ μεταδίδάζεται ἀμέσως πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνα πρεσβευτήν. Ὁ κ. **Μαυροζορδάτος ὑπόσχεται ἐκ προκαταβολῆς**, θεωρήσας, τίς οἶδε, καὶ ἐξόχως τιμητικὴν τὴν Σουλτανικὴν ἐπιθυμίαν διὰ τὴν

Αὐτὲς ἦταν οἱ δύο ὄψεις τῶν μεταλλίων πὺ ἀπονεμήθηκαν στοὺς Ὀλυμπιονίκες τῆς Ὀλυμπιάδας τοῦ 1896. Ἐνα τέτοιο μετάλλιο ἀπένευμε ἡ ἡγεσία τῆς ἀπερίγραπτης Ρωμοσύνης στὸν ἡμιπαράφρονα σουλτᾶνο Ἀβδούλ Χαμὶτ Χὰν Β΄.

ρίφραξη τῆς Ἀδριανείου βιβλιοθήκης, στήν περίφραξη καί στερέωση τοῦ μνημείου τοῦ Φιλοπάππου (τὸ ὁποῖο παντελῶς ἐγκαταλελειμμένο χρησίμευε ὡς... χῶρος σκοποβολῆς), στήν ἐξωραΐση τῆς στοᾶς τῶν Γιγάντων καί ἄρχισε ἐργασίες ἀποκατάστασης τῆς Ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν, ἐπισκευῆς τοῦ Παρθενῶνος καθὼς καί ἀνασκαφῆς περὶ τὴν Ἀκρόπολη ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Γερμανικῆς Σχολῆς Δαϊρπελφδ.

«Αἱ ὁδοὶ πλήρεις λάκκων καὶ βορβόρων...»

Εἷσου σημαντικὸ ἦταν τὸ θέμα τῆς καθαριότητος, τῆς ὁδοποιΐας καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῆς πόλης. Ἀνυπέδβλητο ἐμπόδιο καὶ πάλι ἡ οἰκονομικὴ δυσπραγία. Ἄς δοῦμε ὅμως τί ἀπάντησε σὲ ἐρώτηση τῆς Ὀλυμπιακῆς ἐπιτροπῆς σχετικὰ μὲ τὸ τί πρόκειται νὰ κάνῃ ὁ δῆμος γιὰ τὸν ἐξωραϊσμό τῆς πόλης ὁ τότε δήμαρχος Καλλιφρονᾶς, ὁ ὁποῖος, σημειωτέον, ἐκείνη τὴν στιγμὴ καταγινόταν μὲ τὴν τακτοποίηση ἀτακτοποιήτων λογαριασμῶν τοῦ δήμου.

«Ἀκρόπολις» (5.1.1896): «Καίτοι ὅλα ἔγιναν ἐσπενσμένα, καίτοι οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες δὲν ἔπρεπε νὰ γίνονιν τόσον ταχῶς, καίτοι περιστοιχούμεθα ἀπὸ τόσας δυσχερείας, δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς προσδοκίας τῆς πόλεως καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν περιστάσεων. Διὰ νὰ φωτισθῶσι αἱ ὁδοὶ Ἐρμου, Σταδίου, Φιλελλήνων καὶ αἱ πλατεῖαι Συντάγματος καὶ Ὀμονοίας ἀπαιτεῖται νὰ δαπανηθῶσι 60.000 δρχ. μόνον εἰς ἔξοδα ἐγκαταστάσεως. Διότι ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ἐγκαταστάσεως τίποτε δὲν σώζεται, ἔμειναν δὲ ὡς ἀνάμνησις τῶν ἡμερῶν ἐκείνων μόνον οἱ σιδηροὶ στύλοι. Καὶ αὐτοὶ οἱ φανοὶ τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτὸς εἶναι ζήτημα ἂν ὑπάρχωσιν εἰς τὴν δημαρχίαν, διότι, καθὼς ἠκούσαμε, ἄλλοι μὲν κατεστράφησαν, ἄλλοι δὲ ἐδόθησαν ἐπὶ ἐπιστροφῇ εἰς τὴν ἐταιρείαν τῶν ἐργοληψιῶν καὶ οὐδέποτε ἐπεστράφησαν, καίτοι ἐπληρώθησαν ἀδρότατα... Τὸ ποσὸν λοιπὸν τῶν 60.000 δρχ. εἶναι ἀδύνατον νὰ διαθέσῃ ὁ δῆμος μόνον, μὲ τὰ γνωστὰ οἰκονομικά του χάλια. Πρὸς τοῦτο μελετᾷ προτάσεις ὑποβληθείσας εἰς αὐτὸν παρὰ τινων ἐργολάβων... Ὅσον ἀφορᾷ

Ἑλλάδα καὶ τὸ πτωχόν της μετάλλιον. Καὶ γράφει ἀμέσως πρὸς τὸν προϊστάμενόν του, τὸν κ. ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν ὑπουργόν, ζητῶν διὰ τὸν Καλίφην τὸ μετάλλιον τοῦ Ὀλυμπιονίκου. Ὁ κ. ὑπουργὸς πάλιν τὴν αἴτησιν τοῦ πρεσβευτοῦ σπεύδει νὰ μεταβιβάσῃ μετὰ θερμῶν συστάσεων πρὸς τὸν γραμματέα τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἐπιτροπῆς καὶ οὗτος εἰς τὸν πρόεδρον αὐτῆς – τὸν Διάδοχον τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου. Ὁ Διάδοχος ὅμως παραδόξως ἀρνεῖται, διὰ πλείστους λόγους καὶ εἰς τυφλὸν καταφανεῖς, τὴν ἔγκρισιν τοιούτου τερατοφυλάτου καὶ μὲ τὸν Διάδοχον – δὲν θέλομεν πρὸς τιμὴν του νὰ ἀμφιδάλλωμεν – συμφωνεῖ πληρέστατα καὶ ὁ κ. Φιλήμων. Τὸ πρᾶγμα τοιοντοτρόπως ἀπεσιωπῆθη ἐπὶ 20ῆμερον καὶ πλέον. Εἰς τὸ μεταξὺ ἐν τούτοις ὁ Πατισᾶχ ἀδημονεῖ διὰ τὴν βραδύνουσαν νὰ ἐκπληρωθῇ ἐπιθυμίαν του καὶ στέλλει νέον μήνυμα εἰς τὸν πρεσβευτήν, ὁ ὁποῖος διὰ δευτέρας ἐντόνου ἐπιστολῆς του, καὶ μετὰ τινος ἡμέρας διὰ τρίτης, προσπαθεῖ νὰ παραστήσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὴν πολιτικὴν χροιάν, δι' ἧς εἶναι περιβεβλημένη τοῦ Σουλτάνου ἡ ἐπιθυμία καὶ νὰ ζητήσῃ τὸν λόγον τῆς ἀδικαιολογήτου ἐπιβραδύνσεως τῆς ἀποστολῆς. Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἀκριβῶς ὁ κ. Σκονζῆς ἠσχολεῖτο εἰς τὴν λύσιν τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος καὶ τὴν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς μεγαλονήσου ἐπιστροφὴν τῶν κεκτημένων προνομίων των. Ὁ πρόεδρος ὅμως τῆς ἐπιτροπῆς ἀρνεῖται καὶ πάλιν νὰ ἐνδώσῃ, ὁ δὲ Ἕλληνας διπλωμάτης, φοδηθείς ἐκ τούτου νανάγιον τῶν διαπραγματεύσεων του, σπεύδει παρὰ τῷ κ. πρωθυπουργῷ, τὸν ὁποῖον παρακαλεῖ νὰ ἐπέμβῃ. Καὶ ὁ ἀέλιπτε συμβιβαστικὸς πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως ἀναδέχεται τὴν ὑπόθεσιν. Ἐχρειάσθη ἐν τούτοις, καθὼς πληροφορούμεθα, νὰ

ΣΥΝΑΡΩΜΑΙ
 Τισαῦται γίνονται ὄχι μόνον εἰς τὰ
 φιλανθρωπικὰ καταστήματα
 ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς
 ἐφημερίδας.

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ἑτησίᾳ.....δρ. 5
 ΕΝ ΤΙΣΙ ΕΒΔΟΜΗΡΙΚΟΙΣἔρ. 6

Ἔτος πρῶτον
 ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΛΕΠΤΑ 5

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ
 Τὰ χειρόγραφα καὶ τὰ
 χρονώγραφα
 περιερχόμενα εἰς χεῖρας μας
 ἐπιστρέφονται.

Ε.Π. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚ.

Ὅσος Πανακωπῶν ἀρ. 6.

Ἀριθμὸς 22
 ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ ΠΑΡΑΔΕΣ 10

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΧΑΜΠΡΟ ΚΑΙ ΥΙΟΣ

Scrip ... ta manent

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΣ 9 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1894

Ὁ Ζεὺς ἐν Σικάγῳ ἐπαιτῶν,
 διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν Ὀλυμπον.

M. J. J. J.

«Σκριπ», 9 Ἰανουαρίου 1894, 2 χρόνια πρὸ τῆς Ὀλυμπιάδας τοῦ 1896. Ἡ Ρωμοσύνη στὴ διεθνῇ ζητιανιά, γιὰ νὰ βρῇ τὰ χρήματα τῆς διοργάνωσης.

εἰς τὴν ὁδοποιίαν ἔχομεν νὰ κατασκευάσωμεν, καὶ ὄχι νὰ ἐπισκευάσωμεν, ὁδούς. Αἱ ὁδοὶ τῶν Ἀθηνῶν ἔγιναν ἀδιάδοτοι, **πλήρεις λάκκων καὶ βορβόρων**. (Ἀναρωτιέμαι τί ἔχει ἀλλάξει ἀπὸ τότε). Ἐσχάτως ὁ ἀναπληρώσας τὸν κ. Μελᾶν ἐπεχείρησεν ἐκ τῶν ἐνόντων νὰ πληρώσῃ τοὺς λάκκους τούτους· ἀλλ' αἱ πρῶται βοροχαὶ παρέσυρον τὸ ριφθὲν χῶμα καὶ οἱ λάκκοι ἀνεφάνησαν εἰδεχθέστεροι.... Ὑπελογίσαμεν ὅτι πρέπει νὰ κάμωμεν νέαν ὁδοποιίαν 300 χιλιάδων τετραγωνικῶν μέτρων... Λοιπὸν ἠναγκάσθημεν νὰ ψαλιδίσωμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ ἀπὸ **300 χιλιάδας** ἐφθάσαμεν μόνον εἰς **120 τετραγωνικά μέτρα**. Τόσα δυνάμεθα νὰ κάνωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος.»! Νομίζω ὅτι ὁ δήμαρχος μᾶς δίνει σαφὴ εἰκόνα τῆς πρωτεύουσας καὶ τοῦ τρόπου λειτουργίας τοῦ κράτους λίγο πρὶν τοὺς Ἀγῶνες. Οἱ δάσεις τοῦ ρωμαϊκοῦ εἶχαν ἤδη τεθῇ...

Πολὺ σοβαρὸ ζήτημα ἦταν καὶ ἡ ἀποπεράτωση τοῦ Σταδίου, ἡ ὁποία μέχρι τὴν τελευταία στιγμή ἦταν λίαν ἀμφίβολο ὅτι θὰ μπορούσε νὰ ἐπιτευχθῇ. Μπορεῖ νὰ φαντασθῇ κανεὶς τὸν διεθνή διασυρμό, πού θὰ ἀκολουθοῦσε σὲ περίπτωση μὴ πραγματοποίησεως τοῦ ἔργου (μπορεῖ καὶ σήμερα δεδαίως νὰ φαντασθῇ κανεὶς τὴν διαπόμπευση, πού θὰ γνωρίζαμε σὲ ἀνάλογη περίπτωση).

Ἐκεῖ ἦταν πού ἄνοιξαν οἱ ἀσκοὶ τοῦ Αἰόλου. Τὴν προχειρότητα καὶ ἀνοργανωσιά ἀκολούθησε ἡ ἀνασφάλεια, ὁ φόβος, ἡ ξενομανία καὶ ἡ δουλοπρέπεια πού τὴν συνοδεύει καὶ τελικὰ ἡ ἀνάθεση πολλῶν τεχνικῶν ἔργων σὲ ξένους, οἱ ὁποῖοι μᾶλλον καθυστέρησαν παρὰ ἐπετάχυναν τὰ ἔργα καὶ πολλάκις ἀπέτυχαν. Ἀποτελέσματα; Παρέκκλιση ἀπὸ τὸν προγραμματισμό, κακοτεχνίες, οἰκονομικὲς ὑπερβάσεις (σήμερα ἡ οἰκονομικὴ ὑπέρβαση, πού ἀφορᾷ στὰ ἔργα τοῦ Ὀλυμπιακοῦ Σταδίου, ἀγγίζει τὸ 1 δις εὐρώ) καὶ ἀτελείωτες ἐριδες. Ὁ γενικὸς γραμματέας τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας Καθδωδίας κατήγγειλε ὅτι οἱ διάφορες ἐπιτροπὲς συνεκροτήθησαν ἀπὸ ἀκατάλληλα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἔκαναν τὸ σφάλμα νὰ ἀναθέσουν τὴν ἀνακατασκευὴ τοῦ Σταδίου σὲ ἓνα μόνον ἐργολάβο καὶ πρότειναν μεγάλῃ ποινικῇ ρήτρᾳ σὲ περίπτωση πού ὁ ἐργολάβος ἀδυνατοῦσε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσή του νὰ παραδώσῃ τὸ Στάδιο ἀνακαινισμένο τὴν ὀρισθεῖσα χρονικὴ στιγμή.

κοπίαση πολὺν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ποθοῦμενον. Ἐπὶ τέλους ὁ Διάδοχος ὑποχωρεῖ, ὁ Διάδοχος συγκαθίσταται—αὐτὸ περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος— νὰ ἀνακηρυχθῇ «ὁ φίλος ἡγεμὼν τῆς γείτονος ἐπικρατείας» Ὀλυμπιονίκης· καὶ τὸ εὐχάριστον ἄγγελμα ὁ κ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς καθιστᾷ γνωστὸν εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτήν, προσθέσας ὅτι ὅσον οὕτω ἀποστέλλεται καὶ τὸ πολυθρύλητον μετάλλιον. Ἐπρεπεν ὅμως νὰ γίνῃ πολυτιμότερον τὸ δῶρον, ἀφοῦ, ὡς γνωστόν, οἱ Τοῦρκοι μόνον ἐκ τῆς ποσότητος τῶν ἀδαμάντων καὶ τοῦ χρυσοῦ ἐκτιμοῦν τὰ πράγματα, καὶ ἐπειδὴ βέβαια δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κατασκευασθῇ τοῦ Ὀλυμπιονίκου τὸ μετάλλιον ἐκ χρυσοῦ, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀρκεσθῶσιν ὅπως μόνον τὸ κοντὶ ἔχη κατὰ τὸ ἐξαιρετικόν. Παρήγγειλαν λοιπὸν ἐν τοιοῦτον ὀλίγον μεγαλύτερον τοῦ συνήθους, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια θὰ καλύπτεται ἐκ θυσσινόχρου ὀλοσηρικοῦ πρώτης ποιότητος, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ ἐξ ὑποκνάνου ἀτλαζίου. Πρὸς τοῦτοις ἐπὶ τοῦ σώματος θὰ καρφωθῇ ἐν χρυσοῦν κεφαλαῖον Κ (Κωνσταντῖνος). Διὰ τὸ ὅμως Κ καὶ ὄχι Χ (Χαμῆτ, ἀφοῦ ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου δωρεῖται εἰς τὸν Χαμῆτ), ὑπεράνω δὲ αὐτοῦ τὸ στέμμα, τὸ στέμμα τὸ Ἑλληνικόν, ἐπίσης χρυσοῦν. Τὸ κοντὶ παραγγελθὲν ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τρίτης τελειώνει περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς καὶ τότε εἰδικῇ ἰσῶς ἀποστολῇ θὰ κομίσῃ πρὸς Ἀθδουλ Χαμῆτ Χάν τὸν Β' τῆς Τουρκίας τὸ σύμβολον τοῦ Ὀλυμπιονίκου κατὰ τοὺς διεθνεῖς ἀγῶνας τοὺς τελεσθέντας ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ ἑλευθέρου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου».

Α.Γ.

Διακόσμηση καὶ καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις

Οἱ Ἀθηναῖοι, ὅπως καὶ οἱ Πειραιῶτες, φρόντισαν γιὰ τὴν διακόσμηση καὶ τῶν δύο δήμων καὶ ὠργάνωσαν πλεῖστες καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις. «Ἀκρόπολις», 18.2.1896: «Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων Πειραιῶς κατήρτισε πλήρες τὸ πρόγραμμα τῆς διακοσμήσεως τῆς πόλεως κατὰ τὰς ἐορτάς. Ἐν αὐτῷ, ὡς ἀρχῇθεν ἐγράψαμεν, περιλαμβάνεται καὶ ἐνετικὴ ἐορτὴ γενησομένη ἐν ὀρισθησομένη ἐσπέρᾳ εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς. Χάριν τῆς ἐορτῆς ταύτης παρηγγέλθησαν εἰς Βερολῖνον 3.000 ἐνετικοὶ φανοί, 400 δάδες νεωτάτου συστήματος καὶ 200 λαμπάδες ἐκ μαγνησίον. Ἔτι δὲ τετρακόσια χιλιόγραμμα ἐρυθρᾶς καὶ πρασίνης ὕλης φωτός. Τὸ θέαμα οὕτως ἔσται ὠραιότατον».

«Ἀκρόπολις», 24.2.1896: «Ὁ κ. δήμαρχος (Ἀθηναῖων) διέταξε χάριν τῶν ἐορτῶν καὶ τὸν χρωματισμὸν τῶν δύο ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Συντάγματος περιπτέρων, τὰ ὅποια θὰ διακοσμηθῶσιν ἰδιαίτερώς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς. Πρὸ ἐκάστου αὐτῶν θὰ στηθῇ ἀνὰ ἓν τόξον μὲ φωτοβολίδας Ἄουερ, ἐνετικοὶ δὲ φανοὶ καὶ σημαῖαι ὅλων τῶν κρατῶν θὰ συμπληρῶσι τὸν ὅλον διάκοσμον τῶν περιπτέρων, τὰ ὅποια θὰ φωταγωγοῦνται τὰς ἐσπέρας».

Οἱ ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις συνωδεύτηκαν ἀπὸ συγκίνηση καὶ μεγαλοπρέπεια καὶ ὑπῆρξε εὐρεῖα συμμετοχὴ καλλιτεχνῶν – ἡθοποιῶν, μουσικῶν, γλυπτῶν, ζωγράφων – ἀκόμη καὶ ἀρχαιολόγων. Ἐτελέσθη βακχικὴ πομπή (μὲ τὴν συνδρομὴν τοῦ Δ. Βικέλα), παρὰστασις τῆς «Ἀντιγόνης» καὶ ἐδόθησαν ἀρκετὲς συναυλίες (ὅλες οἱ φιλαρμονικὲς ὀρχήστρες τῆς χώρας δρέθησαν ἐκεῖνες τὶς μέρες στὴν Ἀθήνα, γιὰ νὰ λάβουν μέρος στὸν ἐορτασμό). Τὸ θέαμα ποὺ παρουσιάσθηκε ἦταν σπουδαῖο καὶ σημειώθηκε μεγάλη συρροὴ ξένων ἐπισήμων (π.χ. ὁ αὐτοκράτορας Γουλιέλμος, ὁ ἀρχιδούκας τῆς Αὐστρίας Λουδοβίκος, ὁ πρίγκηπας τοῦ Σάξ Μάινινγκεν, ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ πρίγκηπες τῆς Σουηδίας).

Κάτι τὸ ὁποῖο δὲν εἶναι γνωστὸ ἀλλὰ ἀξιοσημεῖωτο, εἶναι ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν Ἀγώνων διεξήχθη καὶ φιλοσοφικὸ ἀγώνισμα (τὸ Σούτσειον ἀγώνισμα καὶ ὁ Λασσάνειος δραματικὸς ἀγὼν) μετὰ ἀπὸ ἀπόφασιν τῆς Πρυτανείας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἡ ἑναρξὴ τῶν Ἀγώνων ἔγινε τὴν 26ῃ Μαρτίου τοῦ 1896.

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Ἀκρόπολις», 15.4.1896: «Περίεργον δὲ καὶ ὄντως ἄξιον ἀναγραφῆς ἀποδίδει, ὅτι ἐὰν μὴ ἐπῆρχετο τότε διακοπή, ἐξηκολούθει δὲ ἡ σειρὰ τῶν τετραετιῶν, ἡ τέλεις τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων συνέπιπτεν ἀκριδῶς πρὸς τὸ ἔτος 1896, διότι 776 π.Χ. καὶ 1896 μ.Χ. ἀποτελοῦσιν ἀριθμὸν ἐτῶν 2672, ὅστις διαιρεῖται ἀκριδῶς διὰ τοῦ 4. Ἡ δὲ τελεσθεῖσα ἐφέτος Ὀλυμπιάς, λαμβανομένης μὲν ὑπ' ὄψιν τῆς διακοπῆς μετὰ τὴν 293ην, ἔχει τὴν σειρὰν τῆς 294ης. Ἐὰν ὅμως ἡ ἀρίθμησις προδῇ ἄνευ διακοπῆς, ἔχει τὴν σειρὰν τῆς 668ης ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἥτοι ἀπὸ τοῦ 776 π.Χ. Ἡ σύμπτωσις αὕτη ἔστω εἰς ἔτι πρόσθετος ὅρος εἰς τὴν φαεινὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἄρτι τελεσθέντων ἀγώνων».

Τελετὴ λήξης καὶ βράβευσις τῶν νικητῶν

Ο ἐνθουσιασμοὺς τῶν Ἀθηναίων δὲν ἔπαυσε μὲ τὴν λήξιν τῶν Ἀγώνων. Ἡ ἔντασις κατὰ τὸ πάθος ἐξακολουθοῦσε νὰ τοὺς διακατέχη καὶ κατὰ τὴν τελετὴν βράβευσιν τῶν νικητῶν. Ἀντίθετα τὸν μετέδωσαν καὶ στοὺς ξένους ἀθλητὰς καὶ προσκεκλημένους.

Ἐφημερίδα «Ἐστία», 4.4.2004: «Τὸ Στάδιον ἦτο πλήρες καὶ σήμερον ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Μαραθωνίου δρόμου... Οἱ βασιλεῖς κατευθύνονται εἰς τοὺς θώκους των. Παρ'

ΠΩΣ Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΑΠΕΚΚΛΕΙΣΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝΟΣ ΔΙΑΚΟΥ ΣΤΗ ΜΕΣΣΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΤΟΥ 1906

Στὸν Μαραθώνιο δρόμο τῆς Μεσοολυμπιάδας Ἀθηνῶν (Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες Ἀθηνῶν, 9-19 Ἀπριλίου 1906) ἔλαβαν μέρος 33 συνολικὰ Ἑλληνες ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδας. Τὸ θαυμαστό κατόρθωμα τοῦ Σπύρου Λούη στὴν πρώτη Ὀλυμπιάδα δὲν ἄφησε κανέναν ἀσυγκίνητο καὶ ἔδλεπε κανεὶς παντοῦ ἀθλητὲς νὰ προπονοῦνται στὸ δύσκολο ἄθλημα τοῦ Μαραθωνίου δρόμου.

Στὸ ἀγώνισμα αὐτὸ ζήτησε νὰ λάβῃ μέρος καὶ ὁ Ἀγιορείτης διάκονος Κιούσης. Προσηλθε στὴν ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων καὶ δήλωσε συμμετοχὴ. Ἐπέμενε νὰ τρέξῃ καί, ὅπως ἰσχυριζόταν, θεωροῦσε τὸν ἑαυτοῦ ἱκανὸ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν θρίαμβο τοῦ Σπύρου Λούη. Ἄλλοι ἀπὸ στενομυαλιά καὶ ἄλλοι ἀπὸ ἀδίστακτο φαρισαϊσμὸ καὶ ὑποκρισίᾳ –πὺν πίσω τους κρύβεται προφανῶς ἡ ἀναμολόγητη πραγματικὴ αἰτία, ἡ παραδοσιακὴ ἐχθρότητα τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῶν Ὀλυμπιάδων (ὡς βασικοῦ θεσμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ)– ἔπεισαν τὴν ἐπιτροπὴ νὰ τὸν ἀποκλείσῃ ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες. Ἡ ἐπιτροπὴ σοφίστηκε τὴν φτηνὴ δικαιολογία, ὅτι ἡ αἴτησί του ἦταν ἐκπρόθεσμος καὶ τὸν ἀπέκλεισε. Μάταια διαμαρτυρόταν ὅτι ἄλλοι, πὺν δήλωσαν μετὰ ἀπὸ αὐτὸν συμμετοχὴ, ἀνεγράφησαν στὸ φυλλάδιο τοῦ ἀγῶνα. Οἱ δημοσιογράφοι μάλιστα ἀρεσκόμενοι στὶς λοιδορίες, τὰ πειράγματα καὶ τὶς κοροϊδίες, ἔφτασαν νὰ γράφουν μέχρι καὶ σατιρικά ποιήματα γιὰ τὴν ἀγνή αὐτὴ πρωτοβουλία τοῦ διακόνου. Καὶ δὲν εἶχαμε τὴν εὐκαιρία ἴσως νὰ ζήσουμε ἓναν ἀκόμη ἑλληνικὸ θρίαμβο. Ἀργότερα, τὸ 1924, στοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες τῶν Παρισίων, ὁ Ἀγγλὸς ἱερεὺς Λίντελ κατέρριψε τὸ παγκόσμιο ρεκόρ στὸν δρόμο τῶν 400 μ. κερδίζοντας τὴν Ὀλυμπιακὴ νίκη. Καὶ στοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες τοῦ Ἑλσίνκι 1952 καὶ τῆς Μελβούρνης 1956 ὁ Ἀμερικανὸς πάστωρ Ρίτσαρντς στέφθηκε στὸ ἄλμα ἐπὶ κοντῷ χρυσὸς Ὀλυμπιονίκης.

Μὲ ἀφορμὴ τὸ ἀνωτέρω περιστατικὸ ἔγραψα τὸ ποίημα μὲ τίτλο «Στὸν Ἀγιορείτη διάκο Κιούση», τὴν ἀρχὴ τοῦ ὁποίου παραθέτω:

Στὸν διάκο Κιούση

Δημοσιογράφοι καὶ ὄχλος
σὲ ἀντιμετώπισαν μὲ σκώμματα καὶ λοιδορίες,
ἁγιορεΐτῃ διάκονε Κιούση.
Ἀνταπέδωσαν τὰ ἴδια
στὸν ἀντιπρόσωπο μιᾶς θρησκείας
πὺν μὲ κοροϊδίες, μὲ ὕβρεις καὶ ὀνειδισμούς,
μὲ ἱεροσυλίες, μὲ βεβηλώσεις καὶ δηώσεις,
μὲ καταστροφὲς καὶ θηριώδεις διωγμούς
ἀντιμετώπισε τὸ Ὀλύμπιο Ἀθλητικὸ Ἰδεῶδες...

Ἐσύ, νεαρὲ μανρορασφόρε,
βεβαίως βρέθηκες στὸ στόχαστρο,
ὡς διχασμένη ἴσως προσωπικότης
οὔτε ἀπὸ ὄω, οὔτε ἀπὸ κεῖ,
ἢ λίγο ἀπὸ ὄω καὶ λίγο ἀπὸ κεῖ...

Δυστυχῶς στὴν ἴδια μὲ σένα κατάσταση βρίσκονται
οἱ περισσότεροι Ἑλληνες, ἄτυχε διάκονε Κιούση...

Γεωργία Ἀλεξίου - Γοργώ

αὐτοὺς κάθεται καὶ ὁ πρίγκηψ Ἀχμέτ τῆς Αἰγύπτου, νεαρώτατος ὢν. Ἐπὶ τῆς πρὸ αὐτῶν στηθείσης ἐξέδρας εὐρίσκονται τὰ δῶρα τῶν Ὀλυμπιονικῶν, οἱ κύλινδροι μὲ τὰ διπλώματα καὶ οἱ κλάδοι ἀργιελαιίας καὶ δάφνης. Οἱ Ὀλυμπιονίκαί προσελθόντες παρετάχθησαν εἰς δύο στίχους ἐκατέρωθεν τῆς ἐξέδρας. Ὁ βασιλεὺς φέρει στολὴν στρατηγοῦ. Οἱ ἀξιωματικοὶ ὅλοι παρίστανται ἐν μεγάλῃ στολῇ. Προβάς εἰς τὸ μέσον ὁ ἐξ Ὁξφόρδης Ἀγγλος ἀγωνιστὴς τοῦ δίσκου κ. Ρόμπερτσον προσφωνεῖ ἐκ μέρους τῶν ἀθλητῶν τοὺς βασιλεῖς ἑλληνιστὶ μὲ τὴν ἐρασμικὴν του προφορὰν. Ἡ προσφώνησίς του εἶναι μακρὰ καὶ ὀλίγοι τὴν ἐννοοῦν. ... Ὁ λοχαγὸς κ. Χατζηπέτρος ἀγγέλλει κατὰ σειρὰν τὸ ὄνομα ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ὀλυμπιονικῶν καὶ ἕκαστος ἀκούων τὸ ὄνομά του ἀνήρχετο ἐπὶ τῆς ἐξέδρας ὑπὸ τὰ χειροκροτήματα τοῦ πλήθους».

Στοὺς Ὀλυμπιονίκες ἐνχειρεῖτο κύλινδρος, ὁ ὁποῖος περιεῖχε τὸ δίπλωμα τοῦ Ὀλυμπιονίκου, κλάδο ἀργιελαιίας καὶ ἀναμνηστικὸ μετάλλιο, τὸ ὁποῖο εἶχε κατασκευάσει ὁ Γάλλος Φλαμίν. Στὴν μία πλευρὰ ὑπῆρχε ἀπεικόνιση τοῦ Δία, ὁ ὁποῖος κρατοῦσε στὰ χεῖρα του σφαῖρα, πάνω στὴν ὁποία στεκόταν ἡ Νίκη κρατώντας κλαδί δάφνης, ὅπου ἦταν γραμμένη ἡ λέξις «Ὀλύμπια». Στὴν ἄλλη ἀπεικονίζετο ἡ Ἀκρόπολις, ὅπως ἦταν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ ἀνεγράφετο «Διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες, ἐν Ἀθήναις 1896». Στοὺς Ἀμερικανοὺς προσεφέρθη καὶ ἀργυροῦν κύπελλο, ἐνῶ στὸν νικητὴ τῆς σκοποβολῆς Καρασεβδᾶ προσεφέρθη... δίκαννο ὅπλο! Κατὰ τὴν βράβευση τοῦ Φραγκουδῆ σημειώθηκαν... λιποθυμίες κυριῶν(!), ἐνῶ, ὅπως ἦταν ἀναμενόμενο, τὸ στάδιο σείστηκε κατὰ τὴν διάρκειά τῆς παρέλασης τῶν ἀθλητῶν, τῶν ὁποίων προηγεῖτο ὁ Λούης φέρων τὴν ἑλληνικὴ σημαία, ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ ἐμβατηρίου «Νενικήκαμεν» τοῦ Καίσαρη. Ἀκολούθησαν λόγους ξένων ἐπισήμων, λόγος τοῦ Βασιλέως, ἡ ἀνάκρουση τοῦ ὕμνου τοῦ Σαμαρεᾶ, ζητωκραυγὲς καὶ... ἡ λήξις τῶν Ἀγώνων.

᾽Αρτεμὶς Γεωργιάδου

«ΑΘΗΝΑΙΑ»

Μὲ τὴν ἀνάληψη τῆς Ὀλυμπιάδας τοῦ 1896 οἱ Ἕλληνες πίστεψαν ὅτι ἐπιτέλους οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες ἐπέστρεψαν στὴν ἐστία τους. Ὅλοι θεωροῦσαν ὅτι ἀνὰ τετραετία θὰ ἐτελοῦντο στὴν Ἀθήνα καὶ μάλιστα ἐτοιμάζοντο γι' αὐτό. Εἶναι γνωστὴ ἡ ἐξέλιξις τῆς ὑποθέσεως... Ἐφημερίδα «Ἑστία», 4.4.1896:

«Ἀθήναια - Ἀγῶνες κατὰ τετραετίαν ἐνταῦθα. Τί εἶπεν ὁ κ. Κουδερτέν - Τί ἀπεφασίσθη.

Εὐχάριστος ἀπόφασις ἐλήφθη χθὲς τὸ ἀπόγευμα, ἡ κατὰ τετραετίαν ἐνταῦθα τέλεσις τῶν Ἀγώνων. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου συνδιεσκέφθησαν χθὲς ὁ Διάδοχος, ὁ κ. Κουδερτέν καὶ ὁ Γερμανὸς Ἑλλανοδίκτης. Ὁ κ. Κουδερτέν εἶπεν ὅτι προθύμως θὰ ἔδλεπε συνεχῶς τελουμένους τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας ἐν τῷ περικαλλεῖ Σταδίῳ τῶν Ἀθηνῶν, ἂν μὴ ἐκ τῶν προτέρων εἶχεν ἀποφασισθῇ ὅπως οὗτοι ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν γίνονται ἐν ἐκάστῃ πρωτευούσῃ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

» Ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατέληξαν ὅτι δὲν εἶναι δύσκολον νὰ τελῶνται ἐν Ἀθήναις ἀγῶνες ἀνὰ τετραετίαν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ 1898, διὰ νὰ μὴ συμπίπτουν μὲ τοὺς Διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὺς. Πρὸς διάκρισιν δὲ οἱ ἀγῶνες, οἵτινες θὰ γίνονται ἐνταῦθα καὶ εἰς τοὺς ὁποίους θὰ προσκαλῶνται ὅπως συμμετέχουν ἅπαντα τὰ ξένα ἀθλητικὰ σωματεῖα, ἀπεφασίσθη νὰ ὀνομάζονται «Ἀθήναια»».

Α.Γ.

ΟΙ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΩΝ

Ἀκριβεῖς ἐκφράσεις δύο διαφορετικῶν ἀντιλήψεων γιὰ τὴν Ζωὴ καὶ τὸν Κόσμο

4,5 δις τηλεθεατές, 5,5 ἐκ. εἰσιτήρια, 202 συμμετέχουσες χώρες ἀπὸ 5 ἡπείρους, 160.000 ἐθελοντές ἀπὸ 188 χώρες, 30.000 λαμπαδηδρόμοι, 20.000 δημοσιογράφοι, 17.000 ἄθλητές, 3.000 ἑλλανοδίκες! Ἀριθμοὶ πραγματικὰ ἀσύλληπτοι. Σύσσωμος σχεδὸν ἡ ἀνθρωπότης συμμετέχει καὶ παρακολουθεῖ τὴν μεγίστη αὐτὴν ἑλληνικὴ ἐορτὴ τῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῆς ἐκχειρίας τῶν λαῶν ὅλου τοῦ κόσμου. Οἱ σύγχρονοι Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες ἐπέστρεψαν καὶ τελοῦνται ξανά στὴν γενέτειρά τους Ἑλλάδα ὕστερα ἀπὸ 108 ἔτη μετὰ τὴν 3ῃ καὶ παγκόσμια πλέον ἀναβίωσί τους κάτω ἀπ' τὸν φόβο τρομοκρατικοῦ χτυπήματος. Οἱ λαμπαδηδρομίες ποὺ ἀναβίωσαν καὶ στὶς πέντε ἡπείρους καθὼς καὶ ἡ τελετὴ τῆς φλόγας στὴν Ὀλυμπία ἔσπειραν ρίγη συγκινήσεως σὲ κάθε ἀνθρωπο ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ χρώματος σὲ κάθε γωνιὰ τοῦ πλανῆτη.

Ἄς δοῦμε ὅμως μερικὰ στοιχεῖα ποὺ χαρακτήριζαν τὸ ἀρχαῖο πρότυπο τοῦ σημερινοῦ Ὀλυμπισμοῦ, στοιχεῖα ποὺ διαφοροποιοῦν τὴν τότε μὲ τὴν σημερινὴ ἐποχὴ καὶ ἀναδεικνύουν τὴν ἀνωτερότητα, φυσικότητα καὶ ἀγνότητα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πνεύματος.

Ἱστορία τῶν ἀγώνων

Τὸ ἀγωνιστικὸ καὶ ἀθλητικὸ πνεῦμα καθὼς καὶ τὸ ἥρωικὸ ἰδεῶδες ἀποτελοῦσαν τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπ' τὴν ἡρωικὴ ἀκόμῃ ἐποχὴ τῶν Τρωικῶν ἀλλὰ καὶ πολλὰς χιλιετίες νωρίτερα, ὅταν ἡ Πελασγικὴ προκατακλυσμαῖα Ἀθῆνα ἀπελευθέρωνε τὴν Εὐρώπῃ ἀπ' τοὺς Ἀτλαντες. Ἀπ' τὰ πανάρχαια ἐκεῖνα χρόνια ὅλες οἱ μεγάλες ἑλληνικὲς πόλεις εἶχαν καθιερώσει ἀθλητικούς ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τῶν ἡρώων καὶ τῶν πολιούχων θεῶν τους. Σύμφωνα μὲ τὴν μυθολογία οἱ ἀγῶνες τῆς Ὀλυμπίας γίνονταν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης τοῦ Διὸς καὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐναντι τοῦ Κρόνου καὶ τῶν Τιτάνων. Κατὰ τὸν Πανσανία ἰδρυτὴς τους ὑπῆρξε ὁ Ἰδαῖος Ἡρακλῆς καὶ τ' ἀδελφία του Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, οἱ Κουρήτες. Τὸ 776 π.Χ. ὁ βασιλεὺς τῆς Ἡλίδος Ἴφικτος μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ Δελφικοῦ Μαντείου, γιὰ νὰ ἐπέλθῃ ὁμόνοια καὶ εἰρήνῃ ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες, ἀναδιοργανώνει τοὺς ἀγῶνες. Ὁ Ἴφικτος μαζὶ μὲ τὸν μεγάλο νομοθέτη τῆς Σπάρτης Λυκοῦργο καὶ τὸν Κλεισθένη τῆς Πίσσας συνήψαν μία ἀπαραβίαστη συνθήκη εἰρήνης, τὴν «Ἱερὴ Ἐκχειρία», ποὺ στὸ μέλλον θὰ τηρηθῇ μὲ σεβασμὸ ἀπ' ὅλους τοὺς Ἕλληνες. Οἱ ἀγῶνες τελοῦνταν κάθε τέσσερα ἔτη καὶ ὁ χρόνος διεξαγωγῆς τους ἦταν ἡ πρώτη πανσέληνος μετὰ τὴν ἐορτὴ τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου, γύρω στὰ μέσα μὲ τέλος Ἰουλίου. Τὴν ὀργάνωσί τους εἶχαν ἀναλάβει οἱ Ἡλεῖοι, ἐνῶ τὴν ἐποπτεία οἱ Ἑλλανοδίκες (δικαστὲς τῶν Ἑλλήνων). Ὁ βασικώτερος ὅμως ρόλος τῆς ἀνασυστάσεως τῶν ἀγώνων ἦταν ἡ ἐπ' ἀνάγκῃ ὅλων τῶν Ἑλλήνων τῆς Μεσογείου μὲ τὴν μητροπολιτικὴ Ἑλλάδα. Ἡ ἀνωτερότης καὶ τὸ κύρος τῶν ἀγώνων συγκέντρωνε πολλοὺς

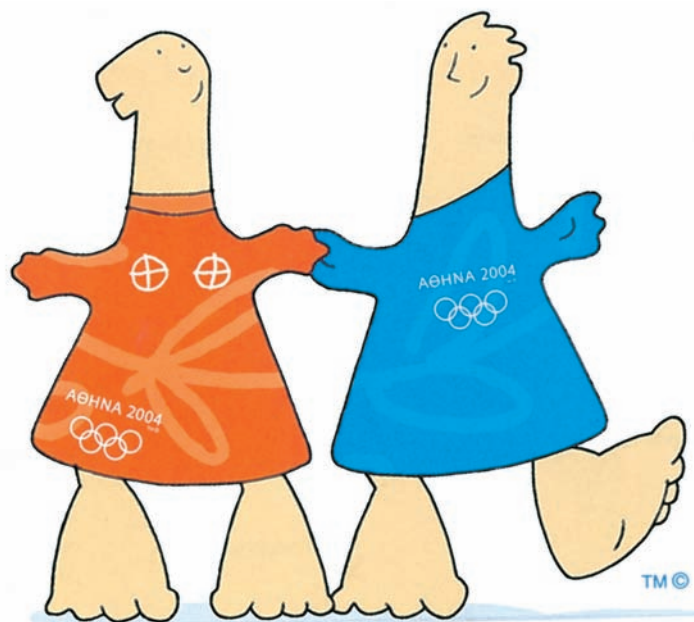

Σκηνή ἀρχαίας λαμπαδηδρομίας τῶν Παναθηναίων ἀπὸ Ἀττικὸ ἀγγεῖο. Οἱ χριστιανοὶ χαρακτήρισαν τὴν λαμπαδηδρομία χιτλερική ἐπινόηση...

ἐπιφανεῖς Ἕλληνες ὅπως ρήτορες, φιλοσόφους, ποιητές, πολιτικούς. Μετὰ τὴν Ρωμαϊκὴ κατὰκτησι τῆς Ἑλλάδος οἱ ἀγῶνες πῆραν τὸν πρῶτο διεθνιστικὸ χαρακτήρα τους, ἀφοῦ ἐπετράπη ἡ συμμετοχὴ τῶν κατακτητῶν. (Ἄς μὴν ξεχνοῦμε ὅμως καὶ τὴν ἑλληνικὴ καταγωγὴ τῶν Ρωμαίων). Ἡ διακοπὴ τους θὰ γίνῃ ἀπ' τὸν μισέλληνα χριστιανὸ ἐδραϊκῆς καταγωγῆς αὐτοκράτορα τῆς Nova Roma Θεοδόσιο τὸν «Μέγα» τὸ 393 μ.Χ. με διάταγμά του.

Τὸ χρονικὸ τῶν ἀγῶνων

Κατὰ τὴν πρώτη ἡμέρα τῶν ἀγῶνων γίνονταν θυσίαι πρὸς τοὺς Ὀλυμπίους θεοὺς. Ἀκολουθοῦσαν τελετὲς ὑπὸ τὸν ἦχο σαλπίγγων καὶ γινόταν ἡ προκήρυξις τῶν κηρύκων. Στὴν συνέχεια στὸ δουλευτήριο γινόταν ἡ ὀρκωμοσία τῶν Ἑλλανοδικῶν καὶ τῶν ἀθλητῶν γιὰ τὴν ἐξασφάλισι τῆς τιμιότητος καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν κανόνων, μπροστὰ στὸ ἄγαλμα τοῦ Ὀρχίου Διός. Ἀκολουθοῦσε ἡ παρέλασις τῶν ἀθλητῶν μετὰ τὴν ἐκφώνησι τῶν ὀνομάτων τους, καθὼς καὶ τῶν πόλεων πού ἐκπροσωποῦσαν. Τ' ἀπόγευμα ξεκίνοῦσαν οἱ ἀγῶνες τῶν ἐφήδων μετὰ τὰ ἀγωνίσματα τοῦ δρόμου, τῆς πάλης, τῆς πυγμαχίας καὶ τοῦ ἀκοντίου. Ἀκολουθοῦσαν ὁμιλίες καὶ μουσικὲς παραστάσεις. Τὴν δευτέρῃ ἡμέρᾳ τὸ πρωὶ τελεῖτο ἡ πομπὴ τῶν ἀρμάτων καὶ ἀκολουθοῦσαν στὸν ἱππόδρομο οἱ φημισμέναις ἀρματοδρομίαις. Τὸ ἀπόγευμα διεξαγόταν τὸ πένταθλο ἀνδρῶν (δίσκος, ἀκοντισμός, ἄλμα, δρόμος καὶ πάλη). Τὴν τρίτῃ ἡμέρᾳ τὸ πρωὶ τελεῖτο πομπὴ καὶ θυσίαι στὸν ναὸ τοῦ Διός, καὶ στὸ στάδιο οἱ ἀγῶνες δρόμου. Τὴν τέταρτῃ ἡμέρᾳ συνεχίζονταν οἱ ἀγῶνες τῶν ἀνδρῶν μετὰ τὴν πάλη, τὴν πυγμὴ (πυγμαχία) καὶ τὸ παγκράτιο. Τέλος διεξαγόταν τὸ ἀγώνισμα δρόμου μετὰ στρατιωτικὴ περιβολή, οἱ ὀπλιτοδρομίαις. Τὴν πέμπτῃ καὶ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ πραγματοποιεῖτο ἡ παρέλασις καὶ ἡ στεφάνωσις τῶν ἀθλητῶν ἀπ' τὸν γηραιότερο Ἑλλανοδικὴ καὶ ἀκολουθοῦσε συμπόσιο στὸ Πρυτανεῖον τῆς Ὀλυμπίας. Οἱ ἀγῶνες συνωδεύοντο ἀπὸ μουσικὴ αὐλῶν. Ἡ ἐπιστροφὴ τῶν νικητῶν στὶς πατρίδας τους σήμαινε μεγαλειώδη ὑποδοχὴ μετὰ γκρέμισμα τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, παρέλασις στὶς λεω-

Αθηνά Φοίβος
Athenà Phèvos

*Ἡ σύγχρονη ἀντίλη-
ψις τῆς Ἀθηνᾶς καὶ
τοῦ Ἀπόλλωνος,
ὅπως τὴν ἐμπνεύσθη-
καν οἱ Νεοέλληνες
τοῦ «Ἀθήνα 2004».
Ἐκφραση ἀσχημίας,
βαρβαρότητας καὶ
παιδαριώδους ἀντι-
λήψεως τοῦ Ὁραίου,
τοῦ Μεγάλου καὶ τοῦ
Ἀληθοῦ.*

φόρους πάνω σὲ ἄρματα συρόμενα ἀπὸ τέσσερις λευκοὺς ἵππους καὶ κατάρθει στεφάνων στὸν ναὸ τοῦ πολιούχου θεοῦ/ᾶς. Κατὰ τὸ ἐπακολουθοῦν συμπόσιο πρὸς τιμὴν τους ἀπαγ- γέλλονταν τὰ «ἐπινίκια», δηλαδή ποιήματα συνθεμένα ἀπ' τοὺς σημαντικώτερους τῶν ποιητῶν.

Οἱ ἐγκαταστάσεις

Ἡ Ὀλυμπία ἦταν ἀποκλειστικά ἀθλούπολις μὲ πολλὰ κτίρια, ναοὺς, ἀγάλματα καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα. Ὁ χώρος τῆς Ὀλυμπίας, ὅπου γίνονταν οἱ ἀγῶνες, ὠνομα- ζόταν Ἕλτις καὶ χαρακτηριζόταν ἱερός. Ὑπῆρχαν τρία συγκροτήματα ἀθλη- τικῶν ἐγκαταστάσεων, τὸ στάδιο ἢ γυμνάσιο, ἢ παλαίστρα, ποὺ ἦταν σκεπαστή, καὶ τὸ ἵπποδρόμιο. Γύρω ἀπ' τὴν Ὀλυμπία ὑπῆρχαν βοηθητικοὶ χώροι προπονήσεως καὶ χώροι χαλαρώσεως. Ὑπῆρχε ἐπίσης μία μεγάλη πισίνα καὶ λουτρά. Οἱ Ἕλληνες ἐδιναν μεγάλη σημασία στὴν ὑγιεινὴ καὶ τὴν καθαριότητα. Γιὰ τὴν ἱστορία ἡ Ὀλυμπία ἰσοπε- δώθηκε ἀπ' τὸν χριστιανὸ Γότθο Ἀλάριχο καὶ τοὺς βυζαντινοὺς μοναχοὺς.

Ἀρχαῖοι Ὀλυμπιονίκες

Οἱ ἀρχαῖοι Ὀλυμπιονίκες ἦταν οἱ ἄριστοι πολῖτες καὶ τὰ πρότυπα τῆς ἐποχῆς τους, διότι ἐκπροσωποῦσαν τὴν φυσικὴ δύναμι, τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ὁμορφιά. Τὰ καλο- γυμνασμένα μυῶδη σώματά τους (χωρὶς τὴν σημερινὴ διάθεσι ὑπερβολῆς) διέπο- νταν ἀπὸ τὸ μέτρο. Αὐτὸ τὸ παρατηροῦμε στὰ διασωθέντα ἀγάλματα τῆς προχρι-

στιανικῆς ἐποχῆς. Ἦταν αὐτοὶ ποὺ ἔπεφταν πρῶτοι στὰ πεδία τῶν μαχῶν ὡς ἥρωες, ἦταν οἱ ἀγαπημένοι ὅλων τῶν πολιτῶν. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ὑπῆρξαν μαθητὲς τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν τῆς ἐποχῆς τους. Τὸ «*νοῦς ὑγιὴς ἐν σώματι ὑγιεῖ*» ἦταν τὸ ζητούμενο τῆς ἀξεπέ-
ραστης κλασικῆς παιδείας. Γιὰ τοὺς ἀθλητὲς ὑπῆρχε μόνον ἡ νίκη, ποὺ συμβόλιζε τὸν
θρίαμβο τοῦ Διὸς ἐπὶ τοῦ Κρόνου. Ἀγωνίζονταν γυμνοὶ καὶ ἀλειφαν τὰ σώματά τους μὲ
εἰδικὰ λάδια καὶ ἄμμο γιὰ προστασία ἀπ' τὸν ἥλιο.

Πρῶτος Ὀλυμπιονίκης στέφεται ὁ Κόροιβος ὁ Ἡλεῖος σὲ ἀγῶνα δρόμου τὸ 776 π.Χ.
Ἐπώνυμοι πολιτικοὶ ποὺ ἔγιναν Ὀλυμπιονίκες ἦταν ὁ τύραννος Πεισίστρατος καὶ ὁ Ἀλκι-
διάδης ἀπ' τὴν Ἀθήνα, ὁ Κλεισθένης (τύραννος τῆς Σικυῶνος), ὁ Φίλιππος Β' ὁ Μακε-
δών, οἱ Γέλων καὶ Ἰέρων (τύραννοι τῶν Συρακουσσῶν), ὁ Θήρων (τύραννος τοῦ Ἀκρά-
γαντος) κ.ἄ.

Οἱ πλέον Ἰακονοστοὶ γιὰ τὶς πολλές νίκες τους ἦταν ὁ πυγμαῖος Διαγόρας ὁ Ρόδιος μὲ
τὸν συγκλονιστικὸ θάνατό του, οἱ Κρωτονιάτες Μίλων ὁ (μέγιστος τῶν παλαιστῶν) καὶ
Ἀστύλος (δρομέας), ὁ Χαίρων (παλαιστής ἀπ' τὴν Πελλήνη τῆς Ἀχαΐας), ὁ Σώστρατος
(παγκρατιαστής ἀπ' τὴν Συκῶνα), οἱ Σπαρτιάτες Ἴπποσθένης (παλαιστής) καὶ Χιόνις
(δρομέας), ὁ Ἐργοτέλης (δρομέας) ἀπ' τὴν Κρήτη, ὁ Ψαῦμις (ἀρματοδρόμος) ἀπ' τὴν Κα-
μάρινα τῆς Σικελίας κ.ἄ. Οἱ γυναῖκες δὲν συμμετείχαν ἀλλὰ καὶ δὲν παρευρίσκονταν, ὅμως
δύο χρόνια μετὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες ἀνδρῶν οἱ Ἑλληνίδες διωργάνωναν στὴν
Ὀλυμπία τὰ Ἡραῖα, ἀγῶνες ποὺ συμμετείχαν ἀποκλειστικὰ γυναῖκες καὶ ἦταν ἀφιερω-
μένοι στὴν θεὰ Ἥρα (βλ. «Δαυλὸν», τ. 148).

Ἡ διατροφή τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν σύγχρονων Ὀλυμπιονικῶν

Ἡ διατροφή τῶν ἀρχαίων ἀθλητῶν βασιζόταν σὲ ὠμές τροφές καὶ κυρίως τὰ φρούτα
(σῦκα καὶ μῆλα), τὰ μανιτάρια καὶ τὸ μέλι. Ἔτρωγαν ἐπίσης πολλὰ ὄσπρια λόγω
τῆς πρωτεΐνης ποὺ περιέχουν, κατσικίσιο γάλα καὶ τυρὶ καὶ πολλὰ δημητριακὰ
(κριθάρια καὶ σάρι). Ἀρκετοὶ ἔτρωγαν καὶ ψάρια. Πολλοὶ ἀθλητὲς ἔτρωγαν μό-
νο σῦκα μὲ μέλι κατὰ τὶς τελευταῖες ἡμέρες πρὶν τοὺς ἀγῶνες ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν διάρκεια
τους. Ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες ἔχουν ἀνακαλύψει ὅτι τὰ σῦκα, λόγω κάποιων ἐνζύμων καὶ
ἀμινοξέων ποὺ περιέχουν, λειτουργοῦν σὰν φυσικὲς «ντόπες». Ἡ κρεοφαγία ἦταν ἀπα-
ραίτητο κομμάτι τῆς διατροφῆς τῶν ἀθλητῶν βαρέων κυρίως ἀθλημάτων. Οἱ ἀλείπτες
ἦταν οἱ εἰδικοὶ ἀθλητικοὶ διατροφολόγοι, ποὺ σὲ συνεννόησι μὲ τοὺς παιδοτρῖδες (γυ-
μναστὲς παιδῶν) καὶ τοὺς γυμναστὲς τῶν ἀθλητῶν σχεδίαζαν τὸ καθημερινό τους διαι-
τολόγιο ἀνάλογα μὲ τὶς ἀνάγκες τοῦ κάθε ἀθλήματος.

Τί νὰ πῇ κανεὶς γιὰ τὴν διατροφή τῶν σημερινῶν Ὀλυμπιονικῶν; Τὸν ρόλο τοῦ ἀλεί-
πτη ἔχουν ἀναλάβει οἱ σύγχρονοι διατροφολόγοι μὲ τὰ χημικὰ διατροφικὰ συμπληρώματα,
πάντοτε μὲ τὴν ὑποστήριξι τῶν φαρμακευτικῶν ἐταιρειῶν. Τὰ δὲ σῦκα καὶ τὸ μέλι ἀντι-
καταστάθηκαν ἀπὸ τὰ στεροειδῆ καὶ τὰ ἀναβολικά. Πολλὲς παρενέργειες, γενετικὲς ἀνω-
μαλίες ἀλλὰ καὶ πρόωροι θάνατοι ἀθλητῶν ἔχουν παρατηρηθῇ λίγα χρόνια μετὰ τοὺς
ἐκάστοτε ἀγῶνες.

Σύγχρονη ἀναβίωσις καὶ ἐκβαρβαρισμὸς τῆς ιδέας

Ἡ τελευταία ἀναβίωσις τῶν ἀγῶνων ἔγινε τὸ 1896 μ.Χ. ἀπὸ τὸν Γάλλο φιλέλληνα
Πιερ ντε Κουμπερτέν, παίρνοντας πλέον οἰκουμενικὴ μορφή. Μέσα σ' ἓνα ἐξιου-
δαϊσμένο Δυτικὸ ἀλλὰ καὶ Ἀνατολικὸ κόσμο τὸ Ὀλυμπιακὸ Ἰδεῶδες ἦταν φυσικὸ
ν' ἀναβιώσῃ ἐκβαρβαρισμένο. Γρήγορα ὁ ἀγὼν μετετέτραπεν σὲ «*game*» (παιχνίδι)
καὶ ὁ κόντινος, ὁ ἀπλὸς κλάδος τῆς ἱερῆς ἐλαίας, ποὺ ἀπονέμετο στοὺς νικητὲς, ἔγινε χορῆμα
καὶ πλουτοφόρα συμβόλαια. Τρομοκρατικὰ χτυπήματα γκρέμισαν κατὰ καιροὺς τὴν ἱερὴ
ἐκεχειρία. Ἀθλητὲς πιάστηκαν ντοπαρισμένοι καὶ ἀποδλήθηκαν ἀπ' τοὺς ἀγῶνες.

“Όμως μιὰ καίρια ἀλλαγὴ τοῦ Πνεύματος τοῦ θεοῦ εἶναι –καὶ λυπούμεθα ποὺ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ ἐπισημάνουμε– κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ δημιουργία τῶν «Special Olympics» ἢ Παρα-Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἀθλητῶν μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες. Ἄς φανταστοῦμε ἀνάπηρους ἀθλητὲς νὰ ἀγωνίζονται στὴν Ἑλτιν τῆς Ὀλυμπίας. Ἀκρωτηριασμένος Ὀλυμπισμός! Ἀπλῶς ἀδιανόητον: Τὸ μήνυμα τῶν ἀγώνων ἦταν ἡ προβολὴ τοῦ κάλλους, τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ὑγείας. Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ τονίσουμε ὅτι εἶναι ἀπολύτως σεβαστὴ ἡ προσπάθεια τῶν κατὰ τὰ ἄλλα ἀξιοζήλευτων αὐτῶν ἀνθρώπων καὶ ὕβρις εἶναι ἡ ὀνομασία τῶν ἀγώνων αὐτῶν σὲ Παρα-Ὀλυμπιακούς. Ἡ θέσπισις τελετῆς τῆς ἀένανης φλόγας στοὺς ἀγῶνες τοῦ Μονάρχου τὸ 1936 καὶ οἱ λαμπαδηδρομίες ἦταν μίᾳ ἀναδίωξις δρωμένων ἀπ’ τὰ ἀρχαῖα Παναθῆναια, ποὺ προσαρμόστηκε στὸ τελετουργικὸ τῶν συγχρόνων Ὀλυμπιακῶν καὶ ὄχι χιτλερική ἐπινόησις, ὅπως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ψευδῶς ἰσχυρίζεται. Ὅσο γιὰ τὰ ἐξαμβλώματα «μασκώτ» Φοῖδος καὶ Ἀθηνᾶ, ὅπως ὑποβολιμαῖα τὰ ὀνομάζουν, μίᾳ καὶ μόνον λέξις ἀρκεῖ: Αἶσχος!

Οἱ σύγχρονοι Ὀλυμπιονίκες

Οἱ σύγχρονοι πρωταθλητὲς εἶναι ἀρκετὰ διαφορετικοὶ ἀπ’ τοὺς ἀρχαίους. Ὁ ἐπαγγελματισμός (ὁμηρία στοὺς χορηγοὺς) ἀντικατέστησε τὸν ἀρχαῖο ἐρασιτεχνισμό, ἡ χημικὴ διατροφή τὴν ὑγιεινὴ, ἡ ὑπερβολὴ τὸ μέτρο, τὰ ρεκόρ τὴν ἀμιλλα καὶ τὴν συμμετοχή, τὰ πλούτη καὶ τὰ συμβόλαια τὴν ἀρετὴ, ἡ ἐπιδειξιomanία καὶ ἡ αὐτοπροβολὴ τὸ ἥρωικὸ ἰδεῶδες. Κοινὰ παραμένουν ἡ ἀναγνώρισις καὶ ἡ δόξα, ἡ σωματικὴ ὑπερπροσπάθεια τῶν ἀθλητῶν καὶ ἡ ἐπικοινωνία τῶν λαῶν (σήμερα σὲ παγκόσμιον ἐπίπεδο).

Δυστυχῶς οἱ σύγχρονοι Ὀλυμπιονίκες ἔγιναν «ντοπαρισμένα» ἄλογα ἵπποδρομῶν, ποὺ τρέχουν γιὰ τοὺς ἀφέντες τοὺς χορηγοὺς (πολυεθνικὲς ἐταιρεῖες) καὶ χρειάζονται ὑποχρεωτικὰ τὴν οἰκονομικὴ ὑποστήριξή τους, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ προπονηθοῦν καὶ νὰ ἐτοιμαστοῦν γιὰ τοὺς ἀγῶνες. Ἡ χημεῖα καὶ τὰ παρασκευάσματά της πῆραν τὴν θέσι τῆς ὑγιεινῆς διατροφῆς. «Παιχνίδια» ἄσχετα μὲ τὴν προσπάθεια καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀγῶνος καὶ τοῦ ἄθλου εἰσέχθησαν σταδιακὰ (μπάμπιγκτον κ.ἄ.). Ἡ πληθώρα τῶν ἀθλημάτων καὶ τῶν παιχνιδῶν (games) ἔχει ὑποδιβάσει τὸ ἐπίπεδο τῶν ἀγῶνων.

Ἐπίλογος

Οἱ ἀρχαῖοι Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἦταν ἡ κορύφωσις τῶν ἀξιών καὶ τῶν ἰδανικῶν τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας. Μιᾶς παιδείας, ποὺ εἶχε ὡς προμετωπίδα τὴν ἀρετὴ. Ὁ ἐνάρετος βίος βασιζόταν στὴν ἀνάπτυξι τοῦ σώματος διὰ τοῦ ἀθλητισμοῦ καὶ στὴν διάπλασι τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος, διὰ τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, μὲ φυσικὸ ἐπακόλουθο τὴν Ὑγεία. Τὰ γυμνάσια (γυμναστική), οἱ τέχνες, οἱ ἐπιστῆμες καὶ ἡ φιλοσοφία ἦταν τὰ ἐργαλεῖα. Σὲ μεῖξι μὲ τὸ Ὀμηρικὸ στοιχεῖο πλάστηκε τὸ πρότυπο τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀνθρώπου τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς.

Οἱ σύγχρονοι Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες –Olympic Games– εἶναι ἡ ἔκφρασις τοῦ συγχρόνου «δικοῦ» μας σχιζοφρενικοῦ παραπολιτισμοῦ, τῶν χάμπουργκερς, τῆς κόκα-κόλα καὶ τοῦ Marlboro, τῶν τρομοκρατῶν τοῦ Ἀλλάχ καὶ τῶν σταυροφόρων τοῦ Γιαχβέ, τῶν χορηγῶν καὶ τῆς χημεῖας. Παρὰ ταῦτα τὸ Ὀλυμπιακὸ Ἰδεῶδες, ὁ πανανθρώπινος αὐτὸς ἑλληνικὸς θεσμὸς ἔστω καὶ ὑποδαθμισμένος παραμένει μίᾳ μεγάλῃ παγκόσμια ἐορτῇ, ποὺ ἐνώνει καὶ ὁδηγεῖ τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς ἓνα ἐλπιδοφόρο μέλλον. Καλὴ μας ἐπιτυχία.

Βασίλειος Μαυρομάτης

ΓΝΩΣΤΟ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ ΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΔΥΣΗΣ

Κατά κόρον έχει λεχθῆ και ἀκούγεται κατὰ τὶς ἀναμεταδόσεις - περιγραφές τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀθλημάτων ὅτι τὸ ἀγώνισμα τῶν καταδύσεων ἦταν ἀγνωστο στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ ὅτι τοῦτο ἐφευρέθη καὶ εἰσήχθη ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν ὡς ἀγώνισμα Ὀλυμπιακό. Ἀναμφιδόλως δὲν ἦτο ἀγώνισμα εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες, ἀφοῦ δὲν ἀναφέρεται στοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς. Ὅμως τὸ νὰ λέγεται ὅτι τοῦτο ἦταν ἀγνωστο ἀποτελεῖ ἀνακρίδεια, πρᾶγμα πὺν τεκμαίρεται ἐκ τοῦ ἀνευρεθέντος στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ ἀποικία τῆς κάτω Ἰταλίας, τὴν Ποσειδωνία (7ος π.Χ.), καλουμένου «Τάφου τοῦ Βουτηχτοῦ». (Ἰδετε φωτ.). Ἡ ἀριστουργηματικὴ αὐτὴ νοπογραφία ἐκόσμηε τὸ σκέπασμα τοῦ τάφου καὶ οὐδὲν ἔχει διαφορετικὸ ἢ ὑπολείπεται τῶν σημερινῶν ἐγκαταστάσεων καταδύσεων τῶν ἀγῶνων, οἱ ὁποῖες, θὰ ἔλεγα, ἔχουν ἀντιγραφῆ ἐκ τοῦ «Τάφου τοῦ Βουτηχτοῦ», ἀφοῦ αὐτὸς προηγεῖται κατὰ 2.500 ἔτη. Ἐκεῖνο ὅμως πὺν προξενεῖ θαυμασμό, εἶναι ἡ τεχνικὴ τελειότης τῆς ὅλης στάσεως τοῦ σώματός του, ὥστε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀριστη κατάδυση.

Παρατηρώντας τὴν ὠραιότατη καὶ κομψότατη νοπογραφία τοῦ βουτηχτοῦ, ἀναγόμενη στὸν 5ον αἰ. π.Χ., διεπίστωσα ὅτι μίᾳ ἀπλῇ γραμμῇ μὲ καθαρότητα ὁρίζει τὸ μικρὸ περίγραμμα τοῦ Βουτηχτοῦ, μόνου ἐπάνω σ' ἓναν ὁρίζοντα λευκό, θαμπερό, τὸ ὁποῖο δίδει στὸν χῶρο μίαν ἀξία ἀπεριόριστη καὶ διαχρονικὴ. Ἡ ἐμφαίνουσα αὐτοσυγκέντρωση ἔκφραση τοῦ προσώπου του μαζί μὲ τὸ τέλειο περίγραμμά του, ἡ ἀλήθεια ὠρισμένων ἀνατομικῶν παρατηρήσεων προσάλλουν ὄντως τὴν ἀναζήτησι τῆς ἀκρίβειας, ἡ ὁποία δείκνυται ἰδιαιτέρως εἰς αὐτὸ τὸ κλίμα τοῦ αἵλου καὶ μὴ καθημερινοῦ καὶ κατὰ πολλοὺς συμβολίζει τὸν πυθαγορισμό, ὁ ὁποῖος ἦταν ἔντονος ἐκεῖ, τοῦτέστιν μιὰ τάσι πρὸς τὴν ἀθανασία. Ἡ ὅλη ζωγραφικὴ τοῦ τάφου τοῦ Βουτηχτοῦ ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ σπανίζοντα γνωστὰ ζωγραφικὰ ἑλληνικὰ τεκμήρια τῆς κλασικῆς ἐποχῆς καὶ ἀποδίδεται σὲ Ἑλλήνα ζωγράφο ἐργασθέντα σὲ ἀττικὸ περιβάλλον μὲ ἰωνικὲς ἐπιδράσεις.

Ἰωάννης Δημ. Ἀλμπάνης

Τὸ σκέπαστρο τοῦ λεγομένου «Τάφου τοῦ Βουτηχτοῦ» (475 π.Χ.).

«ΦΟΒΕΡΗ ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΦΩΣ»

‘Η δημιουργός της Τελετής ‘Αφής
Μαρία Χόρς αυτοψυχογραφείται

Μπορεί να ειπωθεί πώς ή τελετή άφής της ‘Ολυμπιακής Φλόγας απο-
τελεί λαμπρή έκφραση της ανθρώπινης συνείδησης, καθώς με αυτήν
αναγνωρίζονται και διατρανώνονται δύο ύψιστες αξίες της ζωής: ‘Η
άπόλυτη δύναμη του φωτός, που ζωοποιεί και ή δύναμη της Γνώσης,
που κατευθύνει τη ζωή στην αλήθεια. ‘Η πρόσληψη του άπολλωνείου φωτός
στην ‘Ολυμπία και ή παγκόσμια διάχυσή του δια της περιφοράς του στις πέ-
ντε ήπειρους συμβολίζει την ανάγκη και τη θέληση οί δύο ύψιστες αυτές αξίες,
που προσέλαβε ό ‘Ελλην άνθρωπος, να γίνουν κτήμα πανανθρώπινο. ‘Η
αίσθηση και σέ ελάχιστες περιπτώσεις ή επίγνωση της σημασίας αυτής είναι
οί αιτίες που προκαλούν μία πρωτόγνωρη συγκίνηση σ’ όλους τους λαούς,
άπ’ άκρου εις άκρον της γής.

‘Ετούτη ή συμπαντικών διαστάσεων πράξη, άπλη και θαύτατα βιοματική στην τέλετή της,
φέρει τη σφραγίδα μιās γνήσιας ‘Ελληνίδας, της Μαρίας Χόρς. ‘Από τό 1964, για την ‘Ολυ-
μπιάδα του Τόκιο και άνελλιπώς ως σήμερα για την ‘Ολυμπιάδα της ‘Αθήνας, ή χορογράφος
και δασκάλα του ‘Εθνικού Θεάτρου χορογραφεί και οργανώνει με μοναδική ποιότητα και
όμορφιά την έναρκτήρια τελετή των ‘Ολυμπιακών ‘Αγώνων.

Γνωρίζοντας κανείς από κοντά τη Μ. Χόρς είναι σαν να παρευρίσκεται σε μία τελετή άφής
στον ιερό τόπο της ‘Ολυμπίας, βιώνει άκριβώς τά ίδια συναισθήματα. ‘Ο δημιουργός και τό έργο
του αποπνέουν την ίδια χάρη και άπλότητα. Το ίδιο θα διαπιστώση κανείς διαβάζοντας τη συ-
νέντευξη που ή κ. Μ. Χόρς παραχώρησε στο «Δαυλό».

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΗΣ κ. Μ. ΧΟΡΣ ΣΤΟ «Δ»

ΕΡ.: Κυρία Χόρς, πώς ήρθατε για πρώτη φορά σε επαφή με την ‘Ολυμπία και τά ‘Ολυμπιακά
δρώμενα σ’ αυτήν;

Μ.Χ.: Τό 1936, μικρό παιδί τότε, πήγα με την Κούλα Πράτσοικα στην ‘Ολυμπία, στην πρώτη
τελετή της άφής. ‘Από τότε ένιωσα δέος. ‘Ενα παιδί βέβαια δέν μπορεί να καταλάβη άκριβώς
τί συμβαίνει. Με τά χρόνια, καθώς μεγάλωνα, είδα ότι αυτός ό τόπος είναι κάτι άλλο από ένα
συνηθισμένο πεδίο. ‘Υπάρχει κάποια δύναμη, κάποια ένταση άνεξήγητη. ‘Ισως ή ιστορία έπεμ-
βαίνει. ‘Ισως ό περίγυρος, οί άρχαιότητες, όλα αυτά έπεμβαίνουν και δημιουργούν μίαν άτμό-
σφαιρα αυθεντική. Πάνω σ’ αυτά εργαζόμαστε, αυτά προσπαθούμε να άναδείξουμε.

**Ἡ Μαρία Χόρς κατὰ
τὴ δράβεινσὴ τῆς ἀπ’
τὸν Πρόεδρο τῆς Δη-
μοκρατίας.**

ΕΡ.: Τὴν τελετὴ τῆς ἀφῆς τὴν ἀναλάβατε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1964;

Μ.Χ.: Ἀκριδῶς. Μετὰ τὴν Πράτσια ἀνέλαβαν ἡ Κατσέλη καὶ ἡ Διαμαντίδου. Τὸ 1964 εἶχα ἤδη μπεῖ στοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου καὶ εἶχα κάνει ἀρκετὲς δουλειές. Τότε μοῦ ζητήθηκε νὰ ἀναλάβω ἐγὼ τὴν τελετὴ, αὐτὸ πού ἀγαποῦσα ἀπὸ μικρὸ παιδί.

ΕΡ.: Ὅταν χορογραφεῖτε ἕνα-ἕνα τὰ σκηνικά, προσπαθεῖτε νὰ ἀγγίξετε τὸ Ἀρχαῖο; Ἀπὸ ποῦ ἐμπνέεστε;

Μ.Χ.: Σκεφτόμαστε πολὺ ἀπλᾶ, δὲν κάνουμε τίποτε περιπλεγμένο. Ἡ πρωθιέρεια καὶ οἱ ἱέρειες δγαίνουν ἀπ’ τὸ ναὸ τῆς Ἥρας, εἶναι ναὸς γυναικειᾶς θεότητος, γι’ αὐτὸ ὑπάρχουν ἱέρειες. Ἐξω ἀπ’ τὸ ναὸ ὑπάρχει δωμὸς, ἔχει μισοκαταστραφῇ, ἀλλὰ ὑπάρχει. Ἐδῶ γίνεται ἡ ἐπίκληση στὸν Ἀπόλλωνα ἀπὸ τὴν πρωθιέρεια. Δίνουμε μία ἱερότητα ἀρχαίας ἐποχῆς, ἀντάξια τοῦ συμβολισμοῦ τῆς τελετῆς. Στὶς ἱέρειες ὑπάρχει μέσα τους μία μεγάλη πίστη σ’ αὐτὸ πὺν κάνουν, γι’ αὐτὸ ὑπάρχει τὴ στιγμή αὕτῃ ἐνταση παντοῦ. Αὕτῃ ἡ στιγμή εἶναι πολὺ σοβαρή, διότι αὐτὸ τὸ φῶς πὺν θὰ λάμψη στὴν Ὀλυμπία ἀνήκει σ’ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, θὰ ταξιδέψη παντοῦ.

ΕΡ.: Πῶς ἐξηγεῖτε τὴ μεγάλη αὕτῃν συγκίνηση πὺν προκαλεῖ ἡ τελετὴ τῆς ἀφῆς;

Μ.Χ.: Δὲν μπορῶ νὰ τὴν ἐξηγήσω. Γιὰ νὰ αἰσθάνεται ἔτσι ὁ ἄνθρωπος σ’ ὅλα τὰ μήκη καὶ τὰ πλάτη, κάτι συμβαίνει. Κάτι ταράσσεται μέσα τους. Καὶ ἔχω δεῖ πολὺ καλὰ τὴ δύναμη πὺν ἔχει αὐτὸ τὸ φῶς, γιὰτὶ ὅταν ἦμουν στὴν Αὐστραλία, ὅταν περνοῦσε ἡ φλόγα, εἶδα πράγματα πὺν δὲν μποροῦσα νὰ τὰ πιστέψω. Νὰ κλαῖνε, νὰ γονατίζουν μπροστὰ τῆς. Μία κατάσταση ὅχι πολὺ φυσιολογική. Μία συγκίνηση φοδερὴ μπροστὰ στοῦ φῶς.

«Ἡ Ἑλλάδα ἐνώνει ὁλόκληρο τὸν Κόσμο»

ΕΡ.: Κι ὅλα αὐτὰ ἀπὸ μία ἰδιαίτερα ἀπλὴ κι «ἀθόρυδη» τελετὴ, χωρὶς ἐντυπωσιασμούς.

Μ.Χ.: Ἡ ἀπλότητα, ἡ ἱερότητα καὶ ἡ πίστη τῶν κοριτσιῶν σ’ αὐτὸ πὺν κάνουν ὅπωςδήποτε φορτίζουν τὴν ἀτμόσφαιρα.

ΕΡ.: Βλέπουμε σήμερα τὸν κόσμο διαιρεμένο καὶ δογματισμένο, κυρίως λόγῳ τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, νὰ φτάνη σὲ ἀδιέξοδα. Πιστεῦετε ὅτι οἱ ἰδέες τῆς Ἑλλάδας, μὲ πρωτεύουσα αὕτῃν τὴ στιγμή τὸν Ὀλυμπισμό, μποροῦν νὰ συμφιλιώσουν τὸν κόσμο;

Ἡ χορογράφος Μαρία Χόρς συντονίζει τὸ βάδισμα τῶν ἱερείων.

Ὁ χορὸς τῶν ἱερείων μετὰ τὴν ἀφή. Καταπληκτικὴ ὅσο καὶ αἰθέρια κίνησις - ρυθμός.

Μ.Χ.: Αὐτὸ ποὺ τώρα μόλις εἶπατε ὑπογραμμίστε το. Ἡ Ἑλλάδα ἐνώνει δολόκληρο τὸν κοσμο. Καὶ αὐτὴν τὴ στιγμὴ ὁ Ὀλυμπισμὸς φέρνει τὴν ἀγάπην, τὴ συμφιλίωσιν, τὴν ἐκεχειρείαν, σοφὰ πράγματα.

ΕΡ.: Καμμιά φορὰ σκέπτεσθε, κυρία Χόρς, αὐτὸν τὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ κόσμον, ποὺ παρήγαγε τὰ πάντα. Τί ἐποχὴ καὶ τί ἄνθρωποι ἔζησαν τότε;

Μ.Χ.: Τὸ σκέφτομαι αὐτὸ συνεχῶς καὶ ἔλεγα, ἂν γινότανε ἓνα θαῦμα, νὰ μπορούσα νὰ ζήσω τρεῖς εἰκοσιτετράωρα στὸν 5ο αἰῶνα. Νὰ δῶ μερικὰ πράγματα ποὺ τώρα τὰ φαντάζομαι.

ΕΡ.: Κάτι ἀνάλογο μὲ τὸν Ὀλυμπισμὸ ξεκίνησε ὁ Σικελιανὸς στὸν Δελφικὸν μὲ τὴν δελφικὴν τελετὴν. Ὅμως αὐτὸ δὲν εἶχε τὴν πορεία τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. Πῶς κρίνετε τὴν προσπάθειαν αὐτὴν τοῦ Σικελιανοῦ;

Μ.Χ.: Ὁ Σικελιανὸς ἦταν ἓνας μεγάλος ποιητὴς ἐνθουσιώδης γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ξεκίνησε μίαν μεγάλην προσπάθειαν μὲ τὴν δελφικὴν ἐορτὴν, οἱ ὁποῖες τότε τραντάζανε τὸν κόσμον. Ἡ προσπάθειά του αὐτὴ δὲν εἶχε βέβαια ὡς σήμερον ἀνάλογη συνέχεια. Ὡς πρὸς τὸ τελετουργικὸ μέρος, τὸ ἴδιο κάνουμε καὶ ἐμεῖς ἀλλὰ μὲ τὸ δικὸν μας τρόπο. Γιὰ παράδειγμα, οἱ χορογραφίαι στὴν δελφικὴν ἐορτὴν παίρνανε κινήσεις ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα. Ἐμεῖς ἐδῶ λειτουργοῦμε πιὸ ἐλεύθερα.

ΕΡ.: Ἔχετε ἀσχοληθῇ μὲ τὴν χορογραφίαν γιὰ ἀρκετὰ χρόνια καὶ σίγουρα θὰ μπορούτε νὰ μᾶς ἐξηγήσετε τί τελικὰ σημαίνει ὁ χορὸς.

Μ.Χ.: Ὁ χορὸς ἐκφράζει κατ' ἀρχὴν ἓνα δῆμα ἀπὸ τὴ θέσιν στὴν ὁποία δορισκόμαστε. Μπορεῖ νὰ στοχεύῃ στὴν ἐκφράσιν τοῦ σώματος ἢ στὴν ἐκφράσιν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, ἀκόμη καὶ στὴν ἐκφράσιν τοῦ σώματος, ψυχῆς καὶ μυαλοῦ μαζί. Ὁ χορὸς εἶναι τὰ πάντα. Εἶναι ἓνα σύνολον. Καὶ ἐξαργατὰ ἀπὸ μᾶς πῶς τὸ πλησιάζουμε.

ΕΡ.: Λέγεται πῶς ἀμίσθως, κ. Χόρς, ὁργανώνετε ὅλην αὐτὴν τὴν τελετὴν.

«Εἴμαστε περήφανες πὺν δὲν ἀμειβόμαστε»

Μ.Χ.: Ναί. Καὶ ἐγὼ καὶ οἱ κοπέλλες δὲν πληρωνόμαστε.

ΕΡ.: Σ' αὐτὸν τὸ χορὸ τῶν δισεκατομυριῶν πὺν ξοδεύονται γιὰ τὴν Ὀλυμπιάδα, δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχετε μία ἀμοιβή;

Μ.Χ.: Ἀκοῦστε, κι ἐγὼ καὶ οἱ κοπέλλες εἴμαστε περήφανες γι' αὐτὸ πὺν κάνουμε. Τὸ ἀγαπᾶμε βαθιὰ καὶ τὸ κάνουμε. Θὰ μοῦ πῆτε, δὲν ἔχεις σπίτι; Πληρώνω ἐνοίκιο στὴν Ἀκαδημία γι' αὐτὸ τὸ σπίτι πὺν κάθομαι. Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1964 ἦρθαν καὶ μοῦ πρότειναν νὰ ἀναλάβω τὴν τελετὴ, μοῦ εἶπαν δὲν θὰ πληρωθῆτε. Κι αὐτὸ γίνεται ἀπὸ τότε ὡς σήμερα. Δὲν μετανιώω, ἔχω δώσει ἓνα μεγάλο κομμάτι τῆς ψυχῆς μου σ' αὐτὴν τὴ δουλειά. Ἀκουμπᾶμε τὶς καρδιές ὅλου τοῦ κόσμου, δὲν εἶναι λίγο. Ὅχι ἐμένα, αὐτὲς τὶς κοπέλλες πὺν δούλεψαν σκληρὰ παρκαλῶ νὰ ὑπογραμμίσετε.

ΕΡ.: Εἶστε εὐχαριστημένη ἀπὸ αὐτές;

Μ.Χ.: Ἀπόλυτα. Ποιὸς ἄλλος ἀφήνει τὴ δουλειά του, ἀφήνει ἂν ἔχη μωρὰ παιδιά καὶ πηγαίνερχεται τὰ Σαββατοκύριακα γιὰ μῆνες στὴν Ὀλυμπία; Πρέπει ὅλοι νὰ τὸ καταλάβουν ὅτι ὑπάρχει μία ὁμάδα ἀπὸ 28 κοπέλλες, πὺν δίνουν τὴν ψυχὴ τους καὶ χωρὶς ἀμοιβὴ γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ τελετὴ. Πὺν τὶς ἔχω παιδέψει πάρα πολὺ στὶς προόδους, γιὰ νὰ βγῇ στο τέλος κάτι καλὸ. Καὶ δέκα μέρες πρὶν τὴν τελετὴ νὰ ἔρχονται καὶ νὰ μένουν στὴν Ὀλυμπία γιὰ τὴν τελικὴ προετοιμασία.

ΕΡ.: Εἴμαστε τυχεροί, κυρία Χόρς, πὺν γεννηθήκαμε σ' αὐτὸν τὸν τόπο;

Μ.Χ.: Ἐγὼ θεωρῶ τὸν ἑαυτὸ μου πολὺ τυχερό. Εἶναι μία εὐλογία ἡ Ἑλλάδα. Βέβαια δὲν εἶναι πάντα χαμογελαστὴ, δὲν δέχεται πάντα τὰ παιδιά της μὲ χαμόγελο...

ΣΥΝΤ.: Κυρία Χόρς, σὰς εὐχαριστῶ πολὺ.

Μιλοῦν στοὺ «Δ» ἡ πρωθιέρεια καὶ οἱ ἱέρειες

Ἡ πρωθιέρεια Θάλεια Προκοπίου καὶ οἱ ἱέρειες Ἄρτεμις Ἰγνατίου καὶ Κατερίνα Κασιούμη μίλησαν στοὺ «Δαυλὸ» γιὰ τὴ Μαρία Χόρς, τὴ δασκάλα τους:

Θάλεια Προκοπίου: «Ἡ Μαρία Χόρς εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ἡ χαρὰ τελετῆς τῆς ἀφῆς τῆς Ὀλυμπιακῆς Φλόγας γιὰ 40 συνεχῆ χρόνια. Ξέρεῖ νὰ δημιουργῇ τὴν ἀτμόσφαιρα, τὴν ὁποία περνάει μέσα μας, κι ὅπως ἡ ἴδια λέει, «ἀπ' τὴν κίνηση, ἀπ' τὴν ἀναπνοὴ ξεκινᾶνε ὅλα». Ἦταν μεγάλῃ τύχη γιὰ μένα νὰ γνωρίσω αὐτὸν τὸν ξεχωριστὸ ἄνθρωπο, νὰ τὴν ἔχω δασκάλα στοὺ μάθημα τῆς ἀρχαίας τραγωδίας στοὺ Ἑθνικὸ Θέατρο».

Ἄρτεμις Ἰγνατίου: «Ἡ τελετὴ τῆς ἀφῆς εἶναι δημιούργημα τῆς Μαρίας Χόρς. Χωρὶς ἐκείνη τίποτα δὲν θὰ γινόταν. Εἶναι γιὰ μᾶς πηγὴ ἐμπνευσης ὅπως καὶ γιὰ πάρα πολλοὺς ἀνθρώπους. Κι ὁ τρόπος πὺν μᾶς διδάσκει εἶναι μία ἐμπειρία μοναδική».

Κατερίνα Κασιούμη: «Ἦταν τιμὴ καὶ τύχη γιὰ μᾶς νὰ συνεργαστοῦμε μὲ τὴ Μαρία Χόρς. Ὑπῆρξε πρωτοπόρος στὴ δουλειά της, εἰσάγοντας τὴν ἐλευθερία στὴν ἔκφραση τοῦ χοροῦ καὶ πάντοτε σπέρνει τὴν ἀγάπη. Τὴν ἀγάπη καὶ πρὸς τὴ δουλειά καὶ τὴν τέχνη ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν συνεργατῶν της, πράγμα ιδιαίτερα σπάνιο. Ὁ τρόπος πὺν διδάσκει εἶναι μαγικός, ξεπερνᾷ τὰ ὅρια τῆς δουλειᾶς καὶ γίνεται μάθημα ζωῆς, στοὺ ὁποῖο ἡ ἀγάπη καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν διπλανὸ ὑπερτεροῦν ὅλων τῶν ἄλλων».

Συνομιλῶντας μὲ τὴ χορογράφου Μαρία Χόρς καὶ τὶς ἱέρειες, αὐτὲς τὶς γνήσιες Ἑλληνίδες, μὲ τὸ περίσσιο σωματικὸ καὶ ψυχικὸ κάλλος, διαπιστώνεις πὺς ὁ νέος ἑλληνισμὸς ἔχει ὑγιεῖς δυνάμεις, ἱκανεῖς νὰ ἀπαλλάξουν τὸν τόπο ἀπὸ τὴ μιζέρια τῆς ρωμιοσύνης.

Παν. Κουβαλάκης

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ

«Σέ ξένον άχυρώνα...»

Έχετε χάρη πού τηρώ τὰ προσήματα και σέβομαι τὸ ράσο πού σᾶς φόρεσα, εἰδάλλως θὰ σᾶς κανόνιζα γιὰ τὰ καλά. Τί γίνεται ἐδῶ, ρέ σεῖς; «Λείπει ὁ μπαρμπέρης και ξουρίζει ὁ κάλφας»; Ξεχάσατε ὅτι ἀπὸ αἰῶνες σᾶς πατρωνάρω και τὸ ρίξατε στίς διχογνωμίες γιὰ τὰ πρωτεῖα στίς «Νέες Χῶρες»; Ὅριστε μας! Ἀπὸ τὴ μιὰ ὁ ὑφιστάμενος τοῦ νομάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως και διωρισμένος προϊστάμενος τοῦ «Ἀρχαιοτέρου Τουρκικοῦ Ἰδρύματος» κι ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ προκαθήμενος πάσης Ἑλλάδος γενειοτραδιόντουσαν γιὰ τὰ θακούφια Μακεδονίας και Θράκης. Βοήκατε τὴν ὥρα. Δὲν εἶδατε γύρω σας τί γίνεται; Ἀφήσατε, ἄφρονες, τὸ χριστεπώννυμο κοπάδι διχασμένο και ἀποπροσανατολισμένο, τὴν ὥρα πού ὁ ἐχθρὸς μὲ τὴ μορφὴ μιᾶς φλόγας διέρχεται ἅπασαν τὴν ἐπικράτειαν και σαγηνεύει τὰ πλήθη; Γιὰ νὰ μὴν νομίζετε ὅτι κινδυνολογῶ, ρωτήστε τοὺς μητροπολίτες τῶν περιοχῶν, ἀπ' ὅπου πέρασε ἡ φλόγα. Τὸ «ψιλό» τους τὸ νερὸ ἔκαναν οἱ ἔρημοι ἀπὸ τὴν ἀγωνία τους, βλέποντας τὰ πιστὰ τους τέκνα νὰ στρέφουν τὴν πλάτη στὰ ἐνδο-εξεκκλησιαστικὰ κουραφέξαλα και νὰ χειροκροτοῦν τοὺς λαμπαδηδρόμους. Κι ἐσεῖς, ἀντὶ νὰ «ἀγαπήσετε ἀλλήλους ἵνα ἐν ἀρμονίᾳ ὁμολογήσετε (πίστη και προσήλωση σὲ μένα)», μαλώνετε σὰν «γάιδαροι σὲ ξένο ἀχυρώνα». Καὶ λέω «ξένο», διότι τίποτα ἀπὸ αὐτὰ πού νέμεσθε δὲν εἶναι δικό σας. Διὰ χρησικτησίας ἔχετε τὰ τσιφλίκια, ὅπου ἐγκαθιστᾶτε στοὺς ρασοφόρους τῆς ἀρεσκείας σας. Ἄν δὲ κάποια μέρα οἱ «κολλῆγοι» πάψουν νὰ μασᾶνε ἄχυρο και ξυπνήσουν, δὲν θὰ ξέρετε ἀπὸ πού νὰ φύγετε. Εὐτυχῶς δὲ πού μπῆκε στὴ μέση τὸ δεκανίκι τῆς ἐπίσημης ρωμαϊκῆς ιδεολογίας και διὰ τῆς μεσολαβήσεως του ἠρέμησαν τὰ πνεύματα, κι ἐγὼ φυσικά.

Τώρα λοιπὸν ἀκοῦστε τίς συστάσεις μου. Ἀφ' ἐνὸς ἐσύ, φαναριώτατε, ἀπόλυσε ἀμέσως τοὺς συμβούλους τῶν δημοσίων σχέσεών σου, παρὰ τὰς «ἀκοινωνησίες» και τὰ ρέστα και στείλε «ἓνα φιλάκι» συνοδευόμενο ἀπὸ τίς πατρικὲς εὐχές σου στὸν ἐνθάδε προκαθήμενο, γιὰ νὰ διασκεδάσης τίς ἀλγεινὲς ἐντυπώσεις τῶν ἐλλαδιτῶν ὕστερα ἀπὸ τὴ σκληρὴ στάση σου. Κατόπιν δὲ ρίξε ἓναν ἀφοριστικὸ κεραυνὸ στοὺς Κυπρίους, πού τόλμησαν οἱ θρωμοελληναῖδες νὰ καταψηφίσουν τὸ θεάρεστο σχέδιο Ἀνάν. Ἔτσι θὰ κρατήσης τίς ἰσορροπίες και οἱ προϊστάμενοί σου θὰ εἶναι ἄκρως ἱκανοποιημένοι. Ὅσο γιὰ σένα, ρηξικέλευθε μακαριώτατε, τί νὰ σοῦ πῶ, πού πῆγες «ξυπόλητος στὰ ἀγκάθια»; Ἄσε τοὺς φθινοὺς λεονταρισμούς, προσκάλεσε γιὰ ἓνα συλλεῖτουργο τὸν «μεγάλο» και ξαναφέρε στὴν ἐπικαιρότητα τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων, μπάς και ξεχάσῃ ὁ κόσμος τὸ μεγαλοπρεπὲς κάζο πού σκάρωσες. Ἄντε, γιατί δὲν ἔχουμε τὴν πολυτέλεια νὰ χάνουμε χρόνο. Ἀγῶνες ἔρχονται κι ὁ κόσμος θὰ ἀρχίσῃ νὰ «ψάχνῃ» και νὰ «ψάχνεται». Ἀμα δὲ γεμίσουν τὰ στάδια κι ἀδειάσουν οἱ ναοί, φασκελωκονκούλωσ' τα. Εἴμαστε πού εἴμαστε γιὰ τὰ μπάζα, θὰ μᾶς πάρῃ και τὸ

Σάρωθρον

Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ

Ἡ συνέχεια τῶν πινδαρικῶν ᾠδῶν στὴ Νέα Ἑλληνικὴ Λογοτεχνία

Στὴν ἀρχαιότητα οἱ τρόποι γιὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ μνήμη τῆς μεγάλης νίκης ἦταν πρῶτον ἡ ἴδρυση ἀνδριάντος τοῦ νικητῆ καὶ δεῦτερον ἡ παραγγελία σὲ ποιητὴ σύνθεσης ἑνὸς τραγουδιοῦ, ἑνὸς ἐπινικίου ὕμνου, ὅπως τὸν ὠνόμαζαν, ποὺ θὰ ἐξυμνοῦσε τὸ κατόρθωμα. Στούς ὕμνους αὐτούς, οἱ περισσότεροι τῶν ὁποίων εἶναι ἀρκετὰ ἐκτενεῖς, οἱ ποιητὲς δὲν ἐνδιαφέρονταν νὰ δώσουν λεπτομέρειες τοῦ ἀγῶνα ἢ τῶν ἀντιπάλων τοῦ νικητῆ. Οἱ ὕμνοι εἶναι ἐπαινοὶ γιὰ τὸν ἴδιο καὶ τοὺς προγόνους του, γιὰ τὴν τυχερὴ πατρίδα του, γιὰ τὸ μυθικὸ παρελθόν της, γιὰ τοὺς μεγάλους Θεοὺς καὶ τὰ Ἱερά τους. Ἔτσι ὁ νικητὴς παρουσιάζεται ὡς ὁ τελευταῖος κρῖκος μιᾶς ἀλυσίδας, ποὺ ὁ πρῶτος της εἶναι οἱ Θεοὶ καὶ οἱ ἥρωες. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἐξυμνοῦνται καὶ αὐτοὶ ποὺ τὸν ἐπλάσαν «καλὸν κ' ἀγαθὸν» καὶ τοῦ ἔδωσαν τὴ δύναμη καὶ τὸ ἦθος νὰ γίνῃ ἄξιος νικητῆς. Οἱ ἐπινίκιοι τραγουδιόνταν κυρίως ὅταν ὁ νικητὴς γύριζε στὴν πατρίδα του. Στὴ γιορτὴ ποὺ ὀργανωνόταν πῆγαινε νὰ καταθέσῃ στεφάνι στὸν πολιοῦχο Θεό, συνοδευόμενος ἀπὸ ὁμάδα νέων. Τότε τραγουδοῦσαν τὸν ἐπινίκιο καὶ πανηγύριζαν ἢ ὅταν τὴν ἡμέρα τοῦ ἀγῶνα στὸ στάδιο, μετὰ τὴ δύση τοῦ ἡλίου, ὁ νικητὴς καὶ οἱ φίλοι του προσέρχονταν στοὺς δωμούς. Ὁ πιὸ γνωστὸς ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητὲς ποὺ εἶχαν εἰδικευτῇ στὴ σύνθεση ἐπινικίων ὕμνων ἦταν ὁ ὕψιστος Θηβαῖος Πίνδαρος. Ὁ Πίνδαρος, ὁ ὕμνητὴς τῶν εὐγενῶν ἀθλημάτων, ὁ μεγαλύτερος λυρικός ποιητὴς τῆς ἀρχαιότητος.

Ἡ ἀρχαιοελληνικὴ αὐτὴ παράδοση ἀνεδίωξε στὴν ἐποχὴ μας μετὰ τὴν «ἀνάσταση» τοῦ Ἀθλητικοῦ Πνεύματος, πρὶν ἀπὸ ἓνα καὶ πλέον αἰῶνα. Ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα οὔτε κατὰ τοὺς πιὸ σκοτεινοὺς αἰῶνες τοῦ Βυζαντίου ἐξέλιπε ἐντελῶς τὸ ἀθλητικὸ πνεῦμα στὸν διωκόμενο Ἑλληνισμό.

*«Ἀρχαῖο Πνεῦμα ἀθάνατο, ἀγνὲ πατέρα
τοῦ ὥραίου, τοῦ μέγαλον καὶ τ' ἀληθινοῦ,
κατέδα, φανερώσου κι ἄστραψ' ἐδῶ πέρα
στή δόξα τῆς δικῆς σου γῆς καὶ τ' οὐρανοῦ.*

*Στὸ δρόμο καὶ στὸ πάλεμα καὶ στὸ λιθάρι,
στῶν εὐγενῶν Ἀγώνων λάμπει τὴν ὁρμὴ
καὶ μὲ τ' ἀμάραντο στεφάνωσε κλωνάρι
καὶ σιδερένιο πλάσε κι ἄξιο τὸ κορμί.*

*Κάμποι, θοννά καὶ πέλαγα φέγγουν μαζί σου
σὰν ἕνας λευκοπόρφυρος μέγας ναός,
καὶ τρέχει στὸ ναὸ ἐδῶ προσκυνητὴς σου,
Ἀρχαῖο Πνεῦμα, ἀθάνατο, κάθε λαός».*

Αὐτὸν τὸν ὑπέροχο ὕμνο συνέθεσε ὁ ἐθνικός μας ποιητὴς Κωστῆς Παλαμᾶς τὸ 1895, ὅταν τοῦ ἀνετέθη ἀπὸ τὸ Δωδεκαμελὲς Συμβούλιο τῶν Πρώτων Συγχρόνων Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, ποὺ ἀναδίδωσαν στὴν Ἀθήνα τὸ 1896 μὲ τὴν ὑποστήριξη τοῦ Γάλλου βαρόνου Πιερ ντε Κουμπερτὲν (1862-1937), ὁ ὁποῖος χάρις στὴ μελέτη τοῦ βίου τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συνέλαβε καὶ βοήθησε στὴν ὑλοποίηση τῆς ἰδέας τῆς ἀναβιώσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. [Τὴν ἰδέα αὐτὴ βέβαια μερικὲς δεκαετίες πρὶν εἶχε συλλάβει ὁ Ἑλλήν λόγιος Μηνᾶς Μινωίδης (1790-1860), ὁ ὁποῖος ἐτιμᾶτο ἀπὸ τοὺς Γάλλους ἑλληνιστές.]

Ὁ ὕμνος αὐτὸς ἤχησε στὸν Ἀττικὸ οὐρανὸ μετὰ τὴν ἐπίσημη κήρυξη «τῶν Πρώτων ἐν Ἀθήναις Διεθνῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων» ἀπὸ τὸν βασιλεῖα Γεώργιο, δονώντας τὶς κερκίδες τοῦ καλλιμάρμαρου Παναθηναϊκοῦ Σταδίου –τὸ ὁποῖο ἐκ δάθρων διασκευάστηκε καὶ ἀναμαρμαρώθηκε μὲ χρήματα τοῦ ἐθνικοῦ μας εὐεργέτη Γεωργίου Ἀδέρωφ γι' αὐτὸ τὸ μνημιῶδες γεγονός– φτερόνοντας τὶς ψυχὲς τῶν Ἑλλήνων.

Δευτέρα 25 Μαρτίου 1896, ἡμέρα ἐπετείου τῆς ἀνάστασης τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἡμέρα παλιγγενεσίας τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. Τὴ γενικὴ διεύθυνση τῶν μουσικῶν συναθροίσεων [Φιλαρμονικὴ Ἀθηνῶν, μὲντες τῆς Φρουρᾶς καὶ τοῦ Ναυτικοῦ, ὀρχήστρες τῶν Πατρῶν, τῆς Ζακύνθου, τῆς Κεφαλληνίας, τῆς Κερκύρας, τῆς Λευκάδος, τοῦ Λαυρίου καὶ χορωδίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖτο ἀπὸ διακόσιους (200) περίπου ἀοιδούς] εἶχε ὁ διάσημος Κερκυραῖος μουσικοσυνθέτης Σπυρίδων Σαμαρᾶς (1863-1917), ὁ ὁποῖος ἤλθε εἰδικὰ ἀπὸ τὸ Μιλᾶνο στὴν Ἀθήνα, γιὰ νὰ διευθύνῃ τὴν ἐκτέλεση τοῦ «Ὀλυμπιακοῦ Ὑμνου» τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ (1859-1943), τὸν ὁποῖο ὁ ἴδιος εἶχε μελοποιήσει, ἐπίσης ὕστερα ἀπὸ πρόταση καὶ ἀνάθεση τοῦ Δωδεκαμελοῦς Συμβουλίου τῶν Ἀγώνων, μὲ πρόεδρο τὸν διάδοχο τοῦ θρόνου Κωνσταντῖνο. Οἱ θεατὲς κατεχόμενοι ἀπὸ συγκίνηση ἔψαλλαν μαζί τους. Ἡ αἴσθησις ποὺ προκλήθηκε ἦταν τόσο ζωηρὴ, ὥστε τὸ πλῆθος ζητωκραυγάζοντας ζήτησε τὴν ἐπανάληψή του, ποὺ ἐγινε μὲ τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμό καὶ ἐπιδοκιμασία.

Ἀπὸ τὴν ἀπαγόρευση ἕως τὴν ἀναβίωση

Πρὶν ὅμως ἀναφερθῶ μὲ περισσότερα λόγια στὴν 1ῃ Ὀλυμπιάδα, ἡ ὁποία ὑπῆρξε σταθμὸς στὴ σύγχρονη ἱστορία τοῦ Ὀλυμπισμού, θὰ ἤθελα νὰ κάνω μὴ μικρὴ ἀναδρομὴ στὰ χρόνια ἀπὸ τὸ 393 μ.Χ., ποὺ ἐγινε ἡ βεβήλωση τῆς Ὀλυμπίας, ἕως τὴν ἀνασύστασις τῶν Σύγχρονων Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τὸ 1896.

Ἀπὸ τὸν 3ο ἕως καὶ τὸν 5ο αἰῶνα μ.Χ. καταστράφηκε τὸ πλεῖστον τῶν γραπτῶν κειμένων ὄχι μόνο τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ παγκόσμιου πνεύματος, γιατί στίς μεγάλες διβλιοθήκες τῆς Ἀλεξανδρείας, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ἐφέσου καὶ ἄλλου εἶχαν συγκεντρωθῇ καὶ εἶχαν καταγραφῇ ἐπισημονικὲς μελέτες, γεγονότα καὶ πλεῖστα ὅσα κείμενα ἀπὸ πολὺ παλαιότερα ἔργα. Αὐτὰ ποὺ διασώθηκαν δὲν εἶναι οὔτε τὸ ἐν χιλιετὸν τοῦ πλούτου τῆς

Κωστής Παλαμᾶς (1859-1943). Ὁ «Ὀλυμπιακὸς Ὑμνος» του, ἀποθεωτικὸ ἐγκώμιο τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, καθιερώθηκε ὡς ὕμνος τῶν Ὀλυμπιάδων σ' ὅποια χώρα καὶ σ' ὅποια ἐποχή.

ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματείας. Μὲ ἀποφάσεις τῶν διαφόρων αὐτοκρατόρων καὶ μὲ τοὺς «πύρινους» κυριολεκτικά λόγους τῶν ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ποὺ φανάτιζαν τοὺς πιστοὺς τους, πυρπολήθηκαν ὅλες οἱ δημόσιες βιβλιοθήκες καὶ ρίχτηκαν στὴν πυρὰ καὶ τὰ βιβλία τῶν ἰδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπειλοῦντο μὲ θάνατο ἐὰν εὐρίσκονταν στὴν κατοχὴ τους κάποια βιβλία ἐθνικῶν.

Στὸν σκοτεινὸ Μεσαίωνα, ἀπὸ τὸν 6ο ἕως καὶ τὸν 10ο αἰῶνα, δὲν ἔχουμε δείγματα ποιήσεως ἢ ἄλλης μορφῆς λογοτεχνίας στὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ τὸ 1000 καὶ μετὰ ἔχουμε κάποια λογοτεχνικά δείγματα, ἀναφερόμενα συχνὰ καὶ σὲ γεγονότα παλαιότερων ἐποχῶν, τὰ ὁποῖα ἔμειναν ζωντανὰ στὴ μνήμη τοῦ λαοῦ μας. Στὸ ἔπος τοῦ «Διγενῆ Ἀκρίτα» καθὼς καὶ σὲ δημώδη ἄσματα ποὺ ἀναφέρονται στὸν Διγενῆ, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκώνει τοὺς ἥρωες ποὺ πολεμοῦν στὰ σύνορα τῆς Αὐτοκρατορίας, διαφαίνεται τὸ ἀθλητικὸ καὶ τὸ πολεμικὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς. Ὁ ἴδιος ὁ Διγενῆς, ποὺ ἔχει τὴν ψυχικὴ δύναμη νὰ παλεύῃ ἀκόμη καὶ μὲ τὸν χάρο, εἶναι ἕνας ἀθλητικώτατος τύπος ἥρωα.

Θὰ ἀναφερθῶ σὲ ἀποσπάσματα ἀπὸ δύο Ἀκριτικά «δημώδη ἄσματα», μέσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα φαίνεται τὸ ἀθλητικὸ καὶ ἥρωικὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ μας.

*Τρεῖς ἀντρειωμένοι εἰμάστενε κι οἱ τρεῖς καλαντρειωμένοι.
Μὰ σὰν τὸν ἄνδρα πού 'δα χτές στοῦ Δράκον τοῦ λιδάδι
χαρὰ στὸν πού τὸν ἔσπειρε καὶ πού τὸν κοιλοπόνα.
Σὰ θράχος εἶν' οἱ πλάτες του, σὰν κάστρο ἢ κεφαλὴ του
καὶ τὰ πλατιά τὰ στήθια του τοῖχος χορταριασμένος.
Σὰν κάπως τ' ἄκουσ' ὁ νεκρὸς καὶ θαριαναστενάζει:
– Φέрте μου 'δῶ κρασί νὰ πιῶ, φέрте μ' ψωμί νὰ φάω
καὶ σύ, Γραμματικόπουλε, κατέδασ' τὸ σπαθί μου
καὶ τὸ βαριὸ κοντάρι μου, ν' ἀναστηθῇ ἡ καρδιά μου.
Κάνει τὰ χέρια δασταριόν, ἀντρειώθῃ κι ἀσηκώθῃ,
ντύνεται τσάκουσ δώδεκα καὶ δεκαπέντε στῆλες
καὶ χάλκινο πονκάμισο καὶ σιδερένιο πόσι
κι ἐπῆγε καὶ τὸν εὗρεκε στὸν κάμπο πού κυνήγα.*

Στὸ ἐπόμενο ἀπόσπασμα ὁ Τσαμαδός, προκαλώντας τοὺς ἀντιπάλους του, καυχίεται:

*Ἐγὼ 'χω ἀστήθι μάραρο καὶ χέρια σιδερένια,
γιὰ νὰ 'δῶ νὰ παλαίψουμε στό μαρμαρένιο ἄλῳνι.*

Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἀγωνιστικὰ παιχνίδια τῆς βυζαντινῆς καὶ μεταγενέστερης ἐποχῆς εἶναι ὁ «τορνεμές», στὴν ἑλληνικὴ «ξυλοκονταριά» ἢ «κονταροχτύπημα», ὅπου συμπλέκονταν ἰσάριθμες ὁμάδες ἐφίππων ἀνδρῶν – φαίνεται ὅτι εἰσῆχθη ὅπως καὶ ἡ τζόστρα ἀπὸ τοὺς Φράγκους. Ἡ «ραβδομαχία», παιχνίδι μὲ ραβδιά, ἀναφέρεται καὶ στὸ ἔπος τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα, ὅπου ὁ ἥρωας ὁμολογεῖ πῶς ἀντιμετώπισε τὸν ἀντίπαλο: «καὶ κοντάριν τοῦ ἔρριψα καὶ ἔδωσα τὸν ραβδόεαν». Τὸ «τζυκάνιο», ἀγώνισμα πολὺ ἀγαπητὸ στοὺς βυζαντινοὺς, συνηθιζόταν νὰ παίζεται ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες στὸ εἰδικὸ στάδιο «τζυκανιστήριον» ἢ «τζουκανιστήριον». Παιζόταν ἀπὸ ἐφιππες ὁμάδες παικτῶν, οἱ ὁποῖοι κρατώντας ράβδο προσπαθοῦσαν νὰ ρίξουν τὴ σφαῖρα στὸ τέρμα. Σήμερα θὰ μπορούσαμε νὰ τὸ ὀνομάσουμε ἐφιππο πῶλο.

Στὸ ἔμμετρο ἐρωτικὸ μυθιστόρημα τοῦ Βιτσέντζου Κορνάρου «Ἐρωτόκριτος» διαφαίνεται τὸ ἀθλητικὸ ἱπποτικὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς τοῦ 15ου αἰῶνα. Στους σφιχτοδεμένους νευρώδεις στίχους του ὁ Κρητικὸς ποιητὴς περιγράφει τὴν τζόστρα, τὸ κονταροχτύπημα, ὅπως τὸ λέει ὁ ἴδιος. Ἡ τζόστρα (γιόστρα, τζούστρα, τζουστρία) ἢ ὅπως ὀνομάζεται στὴν ἑλληνικὴ «κυνίντανος κόνταξ» ἢ ἀσίδηρος διαδορατισμὸς χωρὶς αἰχμὴ, ὅπως ἀποκαλεῖται ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς, εἶναι κονταροχτύπημα μεταξὺ δύο ἐφίππων ἀνδρῶν, εὐγενῶν κατὰ τὴν καταγωγὴν. Ἀπολαῦστε δύο ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Ἐρωτόκριτο».

*Ἀλέξανδρος Πάλλης (1851-1935). Ὑμνησε τὴ νίκη τοῦ Λοῦη τονίζοντας τὴ χω-
ριάτικη καταγωγή καὶ τὸ ἀγροτικὸ ἐπάγγελμα τοῦ μαραθωνοδρόμου.*

...ἐδέτσει ἐθρόντηξε οὐρανὸς κ' ἡ γῆς ἀνεσηκώθη,
ὄντεν ἡ πρώτη κονταριά στὰ στήθη τως ἐδόθη.

Κι ἄλλου:

᾽Ὡσὰ γεράκι, ὄντε χυθῇ κι ἀπὸ ψηλὰ ξανοίγη
καὶ θεὸς νὰ πιάσῃ τὸ πουλὶ κ' ἐκεῖνο νὰ τοῦ φύγῃ,
ξαναγιαγέρνει τὸ ζιμιὸ στὴν ἄλλῃ νὰ τὸ πάρῃ,
ἔτοιас λογῆς ἐκάμασι καὶ τοῦτοι οἱ καθαλάροι:
ὥσὰ γεράκια ἐστρέψασι νὰ ξανατρέξουν πάλι
κ' ἕνας τὸν ἄλλον ἤπασκε χαμαὶ στὴ γῇ νὰ δάλλῃ.
Εἰς τοῦτο τὸ δευτέρωμα οἱ κοπανιὲς δὲ σφάνον,
πόνος πολὺ τῶς δίδουσι, κακὸ πολὺ τῶς κάνουν.
Ἐπῆρεν ἔτοια κονταριὰν ἀπὸ τὸν Δημοφάνη
ὁ Κυπριώτης, ποὺ οὐρανὸς πολλὰ θολὸς τοῦ ἐφάνη
καὶ τ' ἄλογό του ἐπ' αὐτὸν ἐκεῖ σὰ ζαθωμένο πάγει
κ' ἤδειξε δυὸ καὶ τρεῖς φορὲς νὰ πέσῃ σ' ἕνα πλάγι.

Μπορεῖ ὅμως τὰ γυμνάσια νὰ ἐκλείσαν, οἱ ἱεροὶ μας χῶροι νὰ βεβηλώθηκαν, τὸ ἀθλητικό ὅμως πνεῦμα ἐπιδίωξε μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ Ἑλλήνα μὲ τοὺς συνεχεῖς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ λαὸς μας ἦδη ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴ λεγόμενη ἐποχὴ, συνεχίζοντας τὴν ὀμηρικὴ παράδοση, δημιούργησε τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται σὲ πρόσωπα καὶ γεγονότα μὲ ὑψηλὸ τὸ ἡρωϊκὸ καὶ ἀθλητικὸ πνεῦμα. Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης τὰ χαρακτηρίζε «ἐφημερίδες στρατιωτικῆς», ἀφοῦ πέρα ἀπὸ τὴν ψυχαγωγία ποὺ προσέφεραν ἦταν καὶ μέσα ἐθνικῆς παιδείας καὶ διατήρησης τῆς ἐθνικῆς μνήμης.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας, τέλη 18ου αἰῶνα ἀρχῆς 19ου, εἶναι τὸ παρακάτω δημοτικὸ τραγούδι:

Κάτον στὸ δάλτο, στὸ πηγάδι,
κλέφτες ρίχνουν στὸ λιθάρι.
Τὸ πετᾶν οἱ Ἀρβανίτες
καὶ περνᾶν τοὺς Μωραῖτες.
Τοῦ Γιαννιᾶ τοῦ κακοφάνη
καὶ τὸν Καραχάλιο κρᾶζει:
– Καραχάλιο παλικάρι,
σῆκω πέτα τὸ λιθάρι,
κι ἂν περάσῃς ἔν' ἀχνάρι,
μὴ ἀσημένια στὸ ζουνάρι,
κι ἂν περάσῃς στὴν πιλάλα,
χάρισμά σου καὶ τὴν πάλαι.

«Δὲν ὑπάρχει ἀγὼν ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς» εἶπαλε ἡ μοῦσα τοῦ ὑψιπετοῦς Πινδάρου. Πάνω στὰ θεμέλια τοῦ ἀριστοτελικοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τῆς πλατωνικῆς σκέψης οἰκοδομήθηκε ὁ σύγχρονος Εὐρωπαϊκὸς Πολιτισμός. Μετὰ ἀπὸ δεκαπέντε λοιπὸν περὶ τοὺς αἰῶνες μεσαιωνικοῦ σκοτότος ἦρθε ἡ Ἀναγέννησις, μὲ τὴν ἀποτίναξη μερικῶς τοῦ θεοκρατικοῦ ζυγοῦ, κηρύσσοντας πάλι τὴν ἀσκήσι τοῦ σώματος ἀναπόσπαστο μέρος τῆς συνολικῆς ἀγωγῆς, κυρίως τῶν νέων. Μὲ τὴν ἀνάπτυξη συγχρόνως τῆς τυπογραφίας κυκλοφόρησαν πολυάριθμα συγγράμματα γύρω ἀπὸ τὴ φυσικὴ ἀγωγή. Ἔτσι παράλληλα τοὺς ἐπόμενους αἰῶνες ἀναπτύχθηκαν ὁ ἀθλητισμὸς καὶ ἡ γυμναστικὴ. Ἀρχισε νὰ ἐκδηλώνεται τὸ ἐνδιαφέρον τῶν λογίων τῆς Δύσεως γιὰ τὶς ἀνασκαφῆς στὰ ἀρχαῖα ἱερὰ μας, εἰδικὰ στὸν χῶρο τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας καὶ οἱ θησαυροὶ οἱ ὁποῖοι ἀνακαλύφθηκαν ἀνέσυσταν ἀπὸ τὴ μνήμη τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες, οἱ ὁποῖοι παρέμειναν θαμμένοι μαζὶ μὲ τὰ ἔρεπια γιὰ 1.500 χρόνια.

Τοῦ 1896 προηγήθηκαν μερικοὶ ἄλλοι τοπικοὶ ἢ πανελλήνιοι ἀγῶνες μὲ ἐπιτυχία ἢ καὶ

ἀποτυχία, οἱ ὅποιοι ὅμως προετοίμασαν τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν ἀναβίωση τῆς θρυλικῆς Ὀλυμπιάδας. Ὅπως τὸ 1837 τέλεσε τοπικοὺς ἀγῶνες ὁ Δῆμος τῶν Λετρίνων, τὸ 1843 ὁ ἐθνικὸς εὐεργέτης Εὐάγγελος Ζάππας (1800-1863) τάσσεται παραστάτης οἰκονομικὰ καὶ ἠθικὰ γιὰ τὴν ἵδρυση τῶν Ὀλυμπίων, μὲ σκοπὸ τὴν προβολὴ τῆς Ἑλλάδας καὶ τὴν «...διὰ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων ἐνοποίηση τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης...», μὲ ἐπίκεντρο τὴν Ἑλλάδα. Τὸ 1859 στὴν πλατεῖα Λουδοβίκου ἢ Κοτζιά, τὸ 1870 καὶ τὸ 1875 στὸ Παναθηναϊκὸ Στάδιο, τὸ 1889 στὸ κεντρικὸ Γυμναστήριο τελοῦνται οἱ τοπικὲς ἢ Ζάππειες Ὀλυμπιάδες.

Στὴν Ζάππεια Ὀλυμπιάδα τὸ 1870 (βλ. «Δ», τ. 271), μετὰ τὸ «Πολυχρόνιο» καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν ὄρκο τῶν ἀθλητῶν, τραγούδησαν τὸν «Ὀλυμπιακὸ Ὕμνο» τοῦ Ὁρφανίδη, καθηγητῆ τῆς Βοτανικῆς στὸ Πανεπιστήμιο.

*«Ἰτε, παῖδες κλεινοὶ τῶν Ἑλλήνων,
σᾶς καλεῖ διαφνηφόρος ἀγὼν
ἐν Σταδίῳ τιμῆς καὶ κινδύνων
ᾧς εἰσέλθῃ καθεὶς σας σφριγῶν».*

Ἡ ποίηση στὴν Ὀλυμπιάδα τοῦ 1896

Ο θρίαμβος τοῦ Σπύρου Λούη ἐνέπνευσε τὴ Μοῦσα πολλῶν ποιητῶν μας. Ὁ Ἀργύρης Ἑφταλιώτης (1849-1923), ὁ ὁποῖος διέμενε στὴ μακρινὴ Βομβάη, συγκινημένος ἀπὸ τὴ λαμπρὴ νίκη του, ἔγραψε τὴ γνωστὴ «Ῥδὴ στὸν Λούη – τὸν πρῶτο νικητὴ τῆς πρώτης νέας Ὀλυμπιάδος». Ἡ ᾠδὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία παραθέτω ἓνα μικρὸ ἀπόσπασμα, ἀποτελεῖτο ἀπὸ 33 τετράστιχες στροφές.

*Ἔτσι στοῦ Σταδίου Σου τὴ θύρα,
τοῦ Ἀμαρουσιοῦ τ' ἀγόρι ἐφάνη,
Ἀθέρωφ! ποὺ ἔγραψεν ἡ Μοῖρα
καθὼς ἐσὺ νὰ μὴν πεθάνῃ!
Μὲ βασιλόπονλα σιμά του
ζυγώνει πλήθῃ φρενιασμένα,
ποὺ τὰ οὐράνια θάρρειες κάτου
κατρακυλούσανε θρυμμένα.
Ἡ Ἑλλάδ' ἀνέστη! ὅλοι κράζουν,
καὶ νίκησε στὸν πρῶτο ἀγῶνα!
Ἡ Ἑλλάδ' ἀνέστη! Ἀντιφωνάζουν
τὰ ὄρη, ὡς τὸν Μαραθῶνα!
Πὼς εἶναι ἀθάνατ' ἡ Ἑλλάδα
κι ἡ δύναμὴ της περισσὴ,
στὴ Νέα τῆς Ὀλυμπιάδα
Λούη, τ' ἀπόδειξες Ἑσὺ.*

Τὸ κατόρθωμα τοῦ Ἀμαρουσιώτη δρομέα ἐξύμνησε ἐπίσης καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Πάλλης (1851-1935) σὲ ποίημά του μὲ τίτλο «Λούης». Παραθέτω τὸ τελευταῖο τετράστιχο:

*Καὶ πές του, ἂν θέλῃ μιὰ φορὰ κι αὐτὸς νὰ ζωντανέψῃ
νὰ κάνῃ μέση σίδερο, πλεμόνια σὰ στουρνάρι,
ᾧς ἔρθῃ, πές του, ὡς τὸ χωριὸ μαζί σου νὰ δουλέψῃ
μὲ τσάπα καὶ ξινάρι.*

Ἕνας ἀκόμη ποιητῆς μας, ὁ Ἰωάννης Πολέμης (1862-1924), ἔψαλλε τὴν περιφανὴ νίκη του σὲ ὀκτάστιχο ποίημα μὲ τίτλο «Στὸ μαραθωνοδρόμο»:

*Στὴ δόξα ποὺ γυρτῇ σὲ στεφανώνει
μὲ τῆς ἐλῆας τὸ νικηφόρο κλῶνα,
καὶ τ' ὄνομά σου ἀθάνατον ἐνώνει*

*μ' ὄνομα δοξασμένο στὸν αἰῶνα.
Μιὰ μόνη εὐχὴ ὀνειρευτὴ σοῦ ἀνήκει
Νὰ ῥθῇς ἀπὸ μιὰ μάχη ἀληθινὴ
λαχανιασμένος νὰ φωνάξῃς «Νίκη»
καὶ ν' ἀποθάνῃς ἔνδοξο θανή.*

Εἶναι δύσκολο στὴ σημερινή γενιὰ νὰ ἀντιληφθῇ τί ὑπῆρξε γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ νίκη τοῦ Σπύρου Λούη τὸ 1896. Ἡ ἀπόφαση νὰ τρέξῃ στὸν *Μαραθώνιο δρόμο* χωρὶς ποτὲ νὰ ἀσκηθῇ σὲ γυμναστήρια, ἐντελῶς ἀπροετοίμαστος, ὅπως οἱ ἀρματολοὶ ποὺ ἔρριχναν λιθάρι ἢ πηδοῦσαν μὲ τὶς φυσικὲς τοὺς μόνο δυνάμεις στοὺς ἀγῶνες μεταξύ τους, ἀνταποκρινόταν στὸν ἐνδόμυχο πόθο ὅλου τοῦ ἔθνους. Ξεκίνησε μὲ τὴ συνηθισμένη ἐνδυμασία του καὶ τὰ βαριὰ τσαρούχια του, ἐμπυχωμένος ἀπ' τοὺς παλμούς τῆς Ἑλληνίας καρδιάς του νὰ αὐτοσχεδιάσῃ περιφανῇ θρίαμβο.

Τὸ θέμα ἀθλητικὸ πνεῦμα καὶ ποίηση εἶναι ἀνεξάντλητο. Στὰ νεώτερα χρόνια ἑκατοντάδες ἔχουν γράψῃ γι' αὐτό, γνωστοὶ ποιητές, ἐρασιτέχνες καὶ ἄλλοι καὶ εἶναι δύσκολο νὰ ἀναφερθοῦμε σὲ ὅλους αὐτούς. Θὰ ἤθελα ὅμως νὰ ἀναφερθῶ σὲ ποιήματα ποὺ γράφτηκαν γιὰ τὸ πιὸ ἀγαπημένο ἀθλημα τῆς ἐποχῆς μας, τὸ ποδόσφαιρο. Ὁ ἡμερησίος τύπος καταναλώνει ἀρκετὲς σελίδες καθημερινά, γιὰ νὰ περιγράψῃ τὰ ποδοσφαιρικὰ μάτς, νὰ «ὑμνήσῃ» τοὺς ἀθλητές... καὶ οἱ ἄνδρες καρφώνονται μὲ τὶς ὥρες στὴν τηλεόραση, γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὶς ποδοσφαιρικὲς ἀναμετρήσεις καὶ τὰ ποδοσφαιρικὰ κουτσομπολιά.

Πάμπολλα ποιήματα ἔχουν γραφθῇ γιὰ τὸ ποδόσφαιρο ἀπὸ πάμπολλους ποιητές, γνωστοὺς καὶ ἀγνώστους. Οἱ ποιητές τῆς γενιᾶς αὐτῆς, μεγαλωμένοι στὰ γήπεδα ὅπου διεξάγονταν τὰ ποδοσφαιρικὰ μάτς, ποτισμένοι μὲ τὰ συνθήματα τῶν ὁπαδῶν, τὶς ὕδρεις καὶ τὶς βωμολοχίες, ἀθυρόστομοι, πέρασαν αὐτὴν τὴ φρασεολογία καὶ στὴν ποίηση. Ἀρέσκονται μάλιστα νὰ χρησιμοποιοῦν τὴ «γλῶσσα» τῶν γηπέδων καὶ τῶν τεχνικῶν ὀρολογιῶν τοῦ ποδοσφαίρου. Οἱ παραβολικὲς δυνατότητες τῆς «ποδοσφαιρικῆς» διαλέκτου συγκινοῦν τοὺς ὁπαδούς.

Ἀσέμνες χειρονομίες, ποδοπατήματα στὶς κερκίδες, γιουχαίσματα, ὕδρεις τῶν ὁπαδῶν, σπασίσματα διτρινῶν, ἐξαγορὲς διαιτητῶν... ἡ κατάσταση ὅλη ἀντανάκλαται καὶ στὴν ποίησή τους. Ἡ ἐναντίωσή τους πρὸς τὸ γλωσσικὸ καὶ ἰδεολογικὸ περιβάλλον εἶναι φανερή. Κινοῦνται πρὸς τὴν περιοχὴ τῆς ἐξαπλουστευμένης δημοτικῆς, ἡ ὁποία τροχισμένη στὸ ἀμόνι τῶν γηπέδων ἀπέκτησε ἀθυροστομικὴ ὀξύτητα.

Μὲ τὶς δύο ἐκδοχὲς τοῦ φαινομένου, τὸ ποδόσφαιρο ὡς *ἀθλημα* καὶ *ἀθλιότητα*, εἶναι ἐμπνευσμένα τὰ παρακάτω ποιήματα:

Διαβάστε ἓνα ἀπόσπασμα τοῦ Ἀντῶνη Φωστιέρη καὶ τὸ ποίημά του «*Σάκος ἀπορριμμάτων*»:

*Γιὰτὶ δὲν ἔχει ὁ χρόνος διαφνέγς;
Τί γήπεδο γιὰ κάφρους εἶναι αὐτὸ ποὺ ὅλοι φρακάρουνε
σὲ μιὰ πορτούλα πρὸς τὸ μέλλον; Ἡ ἔξοδος
κατάσπαρτη ἀπ' τὰ πτώματα τῶν ποδοπατημένων. Θύρα Ἑφτά.
Εἰκάζεται πὼς τὸ παιχνίδι παίζεται στὶς πύλες – τὰ ὑπόλοιπα
εἶναι μονάχα πρόσχημα.
Μιὰ προκαταβολὴ τῆς μάχης. (Τί ἀνάλογο
μὲ τοὺς μοιραίους ἐκδρομεῖς
στὶς ἐκατόμβες τοῦ γονιῆς ἔντ;).*

Ὁ ποιητὴς Γιάννης Ρίτσος ἔχει γράψῃ ἓνα πολὺ συγκινητικὸ ποίημα τὸ 1949-1951 μὲ τίτλο «*Οἱ γειτονιὲς τοῦ κόσμου*». Θὰ παραθέσω μικρὰ ἀποσπάσματα:

*(...) Γιὰ τὸν Πανλὴ σοῦ λέω – τί θόρυβος –
γιὰ κεῖνο τὸ παιδί ποὺ πούλησε τὰ παπούτσια του,*

ὄταν οἱ Γερμανοὶ σκοτῶσαν τὸ Γιωργάκη,
 γιὰ κεῖνο τὸ παιδί σου λέω ποῦ ἀγόρασε τὴ μπάλλα–
 Τί θόρυβο ποὺ κάνουν, Τζόν, τὰ κανόνια σας – ποῦ νὰ μ' ἀκούσης;
 Γιὰ κεῖνο τὸ παιδί ποῦ ἀνήκε στὴν ποδοσφαιρική ομάδα τοῦ Γιωργάκη...
 Γιατί ὁ Παυλῆς, ἂν καὶ ξυπόλητος, ἔπαιζε, Τζόν, σ' ὅλες τίς θέσεις
 καὶ κνηγὸς καὶ μπᾶκ καὶ σέντερ - χάφ (στὴ γλώσσα σου τὰ λέμε Τζόν)
 ἀκόμα καὶ τερματοφύλακας –τὸν καμάρωνε ἡ μάνα του,
 καὶ μεῖς τὸν καμαρώναμε– ἔτσι ἀνάμεσα στὰ γκολπόστ
 μπροστὰ στὸ δίχτυ, μὲ τὸ κοντὸ μπαλωμένο παντελονάκι του,
 μὲ τὰ νευρώδη του ποδάρια –μὲ κεῖνα του τὰ θεαματικὰ πλονζόν–

 κι ἔτσι ξυπόλητος, Τζόν, ἔτσι ξυπόλυτος

ὁ Παυλῆς τώρα σεργιανάει στὴν ἀθανασία (...).

Θὰ κλείσω τὴ μικρὴ ἀναφορὰ στὸ ποδόσφαιρο μὲ ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν Ἐπίνικο τοῦ Ὑψηλοῦ Δικταίου (1959). Ὁ ἐπίνικος αὐτὸς εἶναι ποίημα ἐγκωμιαστικὸ τοῦ Ἡλία Ὑφαντῆ, ποδοσφαιριστῆ τοῦ Ὀλυμπιακοῦ, γραμμμένο μὲ τὸν τρόπο τῶν Πινδαρικῶν Ἐπινικίων.

«Ἡλία Ὑφαντῆ, Πειραιεῖ, Ποδοσφαῖρα.

(...) Τοὺς ἀρίστους ἔπαινω, κι ἀπ' τοὺς ἀρίστους, τὸν ἀριστο, σὲ ἀγῶνα
 ποὺ προσέρχεται εὐγενικόν, γιὰ ν' ἀγκαλιάσῃ
 τὴ Νίκη. Ἔτσι κι ἐσένα, Ἡλία, τοῦ Ὑφαντῆ γιέ, σ' ἀρπάζω
 τώρα, μὲ τὴ δοήθεια τοῦ Ἀπόλλωνα, ἀπ' τὸν Χρόνο,
 σφύζοντάς σε ἀπὸ ἀσκήμια, γῆρας κι Ἄδη, νὰ σὲ παραδώσω
 στὴν αἰωνιότητα, νέο πάντα, ὡραῖο κι ἀκμαῖο,
 πρότυπο κούρου τοῦ καιροῦ μου,
 στοὺς νέους ποὺ θὰ ῥθουν αὔριο νὰ δοξάσουν
 τὴ γενιὰ καὶ τὴν πόλιν τους.

Κλείνοντας τὸν κύκλο τοῦ πονήματός μου θὰ ἤθελα νὰ παραθέσω ἓνα ποίημά μου, ἀφιερωμένο στὸ παλικάρι ποὺ ἐκπροσώπησε τὸ Ἀθάνατο Ἀθλητικὸ Πνεῦμα στοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες τοῦ 2000.

Στὸν Κώστα Κεντέρη

Ἄν ἡ Σαπφὼ
 σὰν ἀπὸ ὕπνο ξύπναγε θαθύ,
 στὴν θυγατέρα τοῦ ἥλιου
 τὴν ὁμορφή Μυτιλήνη,
 ὕμνους γλυκὸν χους θὰ ἔπλεκε,
 νὰ τραγουδοῦν
 τῆς θαλασσοδόρεχτης Λέσβου τὰ παλικάρια.
 Καὶ τὸ ὄνομά σου, Κώστα,
 μπαλάντα τοῦ Φλοίσβου θὰ γινόταν,
 νὰ τὸ σύρῃ τὸ κῦμα σ' ὅλα τὰ πλάτη.
 Γιατί, θνητὸς ἐσύ,
 στοὺς κόλπους τῶν ἀθανάτων πέρασες,
 Κι ὅταν σὲ τοῦτο τὸν κόσμον
 τῆς ζωῆς τὸ ταξίδι τελειώσῃ
 στίς οὐράνιες ἀμμουδιές τ' Ὀμήρου
 τὴν εὐπλόκαμη δέκατη Μοῦσα θὰ συναντήσῃς.

Γεωργία Ἀλεξίου - Γοργώ

«ΑΙΣΧΡΟΝ ΓΑΡ ΤΟ ΣΙΓΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀξιότιμε κ. διευθυντά,

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς κατὰ τὴν 6ην Αὐγούστου «συμπώσεως» τῆς χριστιανικῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμόρφωσης τοῦ Σωτῆρος μὲ τὴν ἀρχαιοελληνικὴν ἑορτὴν Ἡράκλεια τοῦ Κυνοσάργους (ἢ τὰ ἐν Διομείois – τὸ Κυνόσαργες βρισκόταν στὸν δῆμο Διομείας) ἐνεπνεύσθην τὸ ἀκόλουθον ᾄσμα, ὃ καὶ ἀφιερώνω ὄχι μόνον στοὺς Σωτηρηδες (ἢ μᾶλλον Σωτηρίους) ἀλλ’ εἰς ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ Ἑλληνόπουλα, τὰ ὁποῖα εἶναι καταδικασμένα (εὖχομαι ὄχι γιὰ πολὺ ἀκόμη) νὰ ἐορτάζουν ἐδραϊκῶς ἀντὶ τῶν ἐλληνικῶν ἑορτῶν.

Ἐπίσης παροτρύνω ὅλους μας ὅπως συνεχίσουμε τὴν δύσκολη ἔρευνα πρὸς ἐπανασύνδεσιν μὲ τὸ πατρῶον ἔθος. Διότι ἡ παρανόμως κρατοῦσα στὴν Ἑλλάδα πνευματικὴ ἐξουσία πολὺ τῆς Ἑλληνικῆς συνειδήσεως ἀπέχει καὶ βρισκόμαστε σὲ ἄκρως κρίσιμη ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνη καμπὴ τῆς μακραίωσης καὶ πολύμοχθης ἐθνικῆς πορείας. Φεῦ, καὶ ἀλίμονον γιὰ τὸν ξεπεσμό μας!

Ἐν Ἀθήναις μέχρι τὴν ἐποχὴ τοῦ Σόλωνος ἐώρταζαν τὸ Νυχθήμερον ὡς Πρωτοχρονιά, πού συνέπιπτε μὲ τὴν ἐπομένη τοῦ Χειμερινοῦ Ἡλιοστασίου (1η Γαμηλιῶνος, 22/12) τῆς φυσικῆς τοῦ Ἡλίου πορείας, καθ’ ἣν σταματᾷ νὰ «μικραίνει» καὶ ἀρχίζει νὰ «μεγαλώνῃ». Μεγαλώνει ἡ ἡμέρα, μικραίνει ἡ νύξ. Συμβολικὰ ἐωρτάζετο (κατὰ τόπους) ἡ γέννησις τοῦ ἡλιακοῦ ἥρωος Ἡρακλέους καὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ φωτός Ἀπόλλωνος. Ἐν Σπάρτῃ ἦταν ὁ μὴν Ἀπελλαῖος (Ἀπ-έλ-λων > Ἀπόλλων < ὑψηλὸν φῶς λούον). Ὁ νῦν ἐπίσκοπος Γάνας Παντελεήμων ὁμῶς δηλώνει: «Ναί, εἶναι ἀλήθεια ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ἐωρτάζοντο τὰ Χριστούγεννα τὴν 6/1, ὅταν ὁ Χριστὸς ἐδαπτίσθῃ. Συμφώνως μὲ τὰς ἁγίας Γραφάς ἐγεννήθῃ μία κρῦα νύχτα καθ’ ἣν οἱ δοσκοὶ ἐπιδέλπουσαν τὰ νεογέννητα ἀρνάκια, καὶ αὐτὸ ὑποδεικνύει ἀνοιξιάτικο καιρὸ ἐν Ἰσραὴλ καὶ οὐ χειμερινό. Ἡ 25/12 ἦταν ἡ γενεθλία τοῦ ψευδοῦς ἡλιακοῦ θεοῦ τῆς ἐλληνικῆς μυθολογίας Ἀπόλλωνος, ἡ δὲ Ἐκκλησία γιὰ νὰ τὸν πολεμήσῃ, τοποθέτησε ἐκεῖ τὴν γέννηση τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης, τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἀστρου, τοῦ Παγκοσμίου Φωτός!» Καὶ ἐορτάζουμε παγκοσμίως τὴν ἀλλαγὴ τοῦ χρόνου, ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι μία ἐβδομάδα μετὰ τὴν γέννησιν τῶν ἀρσενικῶν ἐκτελοῦν περιτομὴν, ἐπεμβαίνοντας διαίως καὶ παρὰ φύσιν εἰς τὰ γεννητικὰ ὄργανα τῶν τέκνων τῶν!

Ὁ κατάλογος τῶν δολοφόνων τοῦ πνεύματος καὶ συνεπῶς τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ εἶναι πολὺ μεγάλος (τουλάχιστον 17 αἰῶνων συνεχιζομένης μέχρι σήμερον ἀνθελληνικῆς δράσεως) καὶ ἐλπίζω σὺν τῷ ἐγγὺς χρόνῳ νὰ ἐκδοθῇ, πλήρης τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ἐγκλημάτων τους ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων Θεῶν καὶ Ἡρώων πού ἀντικατέστησαν καὶ δολίως τὴν μνήμην ἐσπίλωσαν παραχαράσσοντες τὴν ἱστορίαν μας· διότι, ὅπως εἶπε ὁ Θουκυδίδης, «αἰσχρὸν γὰρ τὸ σιγᾶν τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀδικουμένης». Πρὸς τὸ παρὸν ἰδοὺ τὸ ᾄσμα, ἐμβόλιον κατὰ τῆς ἐθνογενεαλογωσικῆς μας μεταλλάξεως:

Ἕλλην ὁ Πολυνύμος

Μὲ εἶπανε μεταλλαγμένο, ἐρασμακὸ
μᾶνα φέρ' τὴν Ἱστορίᾳ καὶ τὸ λεξικό,
μ' εἶπανε ξεπερασμένο, κολλημένο στὰ παλιὰ
στὴν Ὀμήρου Ἰλιάδα, στ' Ἀργοναυτικά.

Μ' εἶπανε εἰκονοκλάστη, ἀνίερο καὶ ἐθνικὸ
γιατὶ δὲν φιλῶ εἰκόνες, μὰ οὔτε κάνω καὶ στανρὸ
καὶ τραδάω πρὸς Δημαρχεῖο ὅπως νυμφευθῶ·
πῶς νὰ γίνῃ, δὲν τὸν πάω τὸν ἐδραῖκο ψαλμό.

Εἶμαι λέν' Ἰνδοευρωπαῖος, γράφω στὰ φοινικικὰ
μόνο τρεῖς χιλιάδες χρόνους θρίσκομαι στὴν γειτονιά
κι ὅτι πρέπει νὰ πιστέψω στὰ σημιτικὰ χαρτιά·
εἶμαι Ἕλλην, τὸ δηλώνω, δὲν ἀλλάζω ἐγὼ μυαλά.

Μ' εἶπανε εἰδωλολάτρη, ἄθεο, παγανιστὴ,
δὲν πατῶ στίς ἐκκλησίες κι ἀψηφῶ τοὺς ἱερεῖς·
δὲν χρειάζομαι μεσσίες ἐξ ἐπαγγελίας γῆς,
ἐξω γὼ Μυθολογία πάνσοφη, ἠρωικὴ.

Λέν' τ' ἀγάλματα θανμάζω στὸν ἀρχαῖο μου ναὸ
καὶ ποτὲ δὲν ἐξυμνῶ τὸν σωτῆρα τὸν Χριστό,
κι ἂν στὸν Ὀλυμπο γιορτάσω θὰ μὲ ποῦν καὶ γραφικό·
ἀδερχέ μου, μὲ τὸ ζόρι δὲν χορεύω ἀνατολικὸ σκοπὸ.

Ἄμα θέλω σωτηρία δὲν τὴν ψάχνω μάν' ἄλλοῦ
ἀπ' τοὺς Ὕμνους τοῦ Ὁρφέα, θεολόγου, ἥρωος καὶ μουσουργοῦ·
μελετῶ τοὺς φιλοσόφους, ἐμπνευσμένους ποιητάς,
δὲν χρειάζομ' ἄλλους μύθους ἀπὸ τοὺς Σιωνιστάς.

Κι ὅταν πάω νὰ παραδώσω τὴν ψυχὴ μου στὸν Θεό,
γιὰ προγόνους μοῦ φυτεύουν Ἀβραάμ, Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ·
εἶμαι ἀπόγονος Γενναίων, Ἀθανάτων, Ἰερῶν
καὶ κανεῖς δὲ θὰ μὲ κόψῃ ἐκ τῶν ἀρχαίων μου ριζῶν!

Μετὰ τιμῆς

Ἀλέξανδρος Χαχάλης

Μουσικοσυνθέτης,
ἐπαναπατρισθεὶς ἐκ Νέας Ὑόρκης

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Λίγα από τα άτομικά δικαιώματα που προστατεύονται ἐγκύρως καὶ ἐγγράφως ἀπὸ τὸ αὐστραλιανὸ σύνταγμα συμπεριλαμβάνονται στὶς διατάξεις, οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται στὴ Θρησκεία στὴ χώρα. Ἡ προσφορά αὐτὴ δίνεται ὡς περιορισμὸς τῆς δυνάμεως τῆς Κοινοπολιτείας παρὰ ὡς ἓνα ἐλεύθερο δικαίωμα. Αὐτὸ τὸ ἀντίστροφο δικαίωμα καλύπτεται στὸ ἄρθρο 116 τοῦ αὐστραλιανοῦ συντάγματος, τὸ ὁποῖο σὲ ἐλεύθερη ἀπόδοση λέει τὰ ἑξῆς: «*Ἡ κοινοπολιτεία δὲν θὰ κάνῃ κανένα νόμο, γιὰ νὰ ἐδραιώσῃ ὁποιαδήποτε θρησκεία, ἢ νὰ ἐπιβάλλῃ ὁποιαδήποτε θρησκευτικὴ τελετουργία, ἢ νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ἐλεύθερη ἐξάσκηση ὁποιασδήποτε θρησκείας, καὶ δὲν θὰ χρειάζεται καμμία θρησκευτικὴ ἐξέταση ὡς προσὸν γιὰ καμμίαν ὑπηρεσία ἢ δημοσίον λειτουργήμα κάτω ἀπὸ τὴν δικαιοδοσία τῆς Κοινοπολιτείας*».

Ἡ ἀπαγορευτικὴ αὐτὴ διάταξη ὑποχρεώνει τὴν Κοινοπολιτεία α) νὰ μὴν νομοθετῇ γιὰ τὴν ἰδρυση κάποιας θρησκείας, β) νὰ μὴν ἐπιβάλλῃ θρησκευτικὰ τελετὰς, γ) νὰ μὴν ἀπαγορεύῃ τὴν ἐλεύθερη ἐξάσκηση ὁποιασδήποτε θρησκείας καὶ δ) νὰ μὴν ἐπιβάλλῃ θρησκευτικὰ ἐξετάσεις γιὰ τίς δημόσιες ὑπηρεσίες.

Στὰ 103 χρόνια τῆς αὐστραλιανῆς ὁμοσπονδίας τὸ ἄρθρο τοῦτο δὲν δημιούργησε ποτὲ πρόβλημα, καὶ ὅλοι οἱ Αὐστράλοι πολῖτες ἀπολαμβάνουμε τὴ θρησκευτικὴ μας ἐλευθερία, μιᾶς καὶ ὅλες οἱ θρησκείες μεταχειρίζονται ὁμοίως. Ἡ λέξη Θρησκεία/Religion ἐδῶ ἔχει μίᾳ πλατειᾷ ἔννοια, πού συμπεριλαμβάνει κάθε δόγμα ἢ πίστη, πράγμα πού προϋποθέτει πίστη πρὸς ἓνα ὑπερφυσικὸ ὄν, τὸ ὁποῖο συσχετίζεται μὲ κάποια ἱεροτελεστία ἢ πρακτικὴ. Ἐδῶ δικαιοματικά μπορούμε νὰ ρωτήσουμε: γιατί ἡ Κοινοπολιτικὴ Κυβέρνηση δίνει χρήματα στὰ θρησκευτικὰ σχολεῖα τῆς χώρας; Ἡ ἐξήγηση εἶναι –λένε οἱ εἰδικοί– ὅτι τὰ χρήματα αὐτὰ δὲν εἶναι «γιὰ τὴν ἰδρυση/ἐδραίωση μιᾶς θρησκείας» μέσα στὸ πνεῦμα τοῦ ἁρθρου 116. Ἡ ὑπαρξη καὶ τήρηση τοῦ ἁρθρου 116 ἔχει διαχωρίσει διὰ μιᾶς καὶ διὰ παντός τὸ κράτος ἀπὸ τὴ λεγόμενη Ἐκκλησία, ὅπου συμπεριλαμβάνονται ὅλα τὰ θρησκευτικὰ δόγματα. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἁρθρου τούτου δὲν ἐπιτρέπει ποτὲ οἱ ἱερεῖς νὰ γίνουν δημόσιοι ὑπάλληλοι, ὅπως στὴν Ἑλλάδα, ὅπου επικρατεῖ ἓνα τελείως διαφορετικὸ συνταγματικὸ πλαίσιο/καθεστώς, μὲ τοὺς ἱερεῖς νὰ μισθοδοτοῦνται ἀπὸ τὸ κράτος.

Μὲ μίᾳ σύντομῃ ματιᾷ –γιὰ κάποια σύγκριση– στὸ ἐλληνικὸ σύνταγμα βλέπουμε ὅτι τὸ ἄρθρο 3 λέει: «*Ἐπικρατοῦσα θρησκεία στὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ θρησκεία τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ...*». Περαιτέρω τὸ ἄρθρο 13 λέει: «1) Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι ἀπαράβιαση. Ἡ ἀπόλωση τῶν ἀτομικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τίς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις καθενός. 2) Κάθε γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἐλεύθερη καὶ τὰ σχετικά μὲ τὴ λατρεία της τελοῦνται ἀνεμπόδιστα ὑπὸ τὴν προστασία τῶν νόμων. Ἡ ἄσκηση τῆς λατρείας δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴ δημόσια τάξη ἢ τὰ χρηστὰ ἥθη. Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται...» (Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδας, ὅπως ἀναθεωρήθηκε μὲ τὸ ψήφισμα τῆς 6ης Ἀπριλίου 2001, ἐκδοση Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων 2001).

Στὴ σύγκριση αὐστραλιανοῦ καὶ ἐλληνικοῦ συντάγματος ἡ αὐστραλιανὴ ἐμπειρία 103 ἐτῶν μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ διαχωρισμὸς Ἐκκλησίας - Κράτους εἶναι κατορθωτὸς μὲ πολὺ θετικὰ εὐεργετήματα. Κατὰ συνέπεια καὶ στὴν Ἑλλάδα μπορεῖ νὰ ἐφαρμοστῇ τὸ ἴδιο μέτρο τοῦ διαχωρισμοῦ χωρὶς ἰδιαίτερα προβλήματα.

Θωμᾶς Ἡλιόπουλος

Διευθυντὴς Κολλεγίου «Παιδεία»

Μελβούρνη, Αὐστράλια

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Ἐκεχειρία: Συγκράτησε τὰ χέρια σου

Ἡ ἐκεχειρία εἶναι ἡ ἀνακωχή, ἡ εἰρήνευση, τὸ σταμάτημα τῶν ἐχθροπραξιῶν. Καὶ ἐδῶ μὲ μία μόνο λέξη δίνεται τὸ στίγμα τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. Στὸ διάστημά τους τοῦλάχιστον σταματοῦσαν οἱ ἐχθροπραξίες. Πῶς δημιουργήθηκε ὁμως ἡ λέξη ἐκεχειρία; Ἀξίζει νὰ τῆς ἀφιερῶσουμε δύο ἐπεξηγηματικὰ λόγια. Ἡ λέξη εἶναι σύνθετη ἀπὸ τὸ ρῆμα ἔχω καὶ χεῖρ = χέρι. Οἱ ἀρχαῖοι μας εἶχαν τὴ φράση «ἔχειν χεῖρας», πὺν σήμαινε: συγκράτησε τὰ χέρια σου καὶ κατ' ἐπέκταση σταμάτησε τὶς ἐχθροπραξίες = ἐκεχειρία. Στὸ ἀντὶ ὁμως τῶν προγόνων μας δὲν ἀκουγόταν καλὰ καὶ γιὰ χάρη εὐφωνίας – ἓνα ἀπὸ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας – καὶ γιὰ σαφήνεια καὶ καλλιέπεια, οἱ δύο ξεχωριστοὶ ἀρετὲς τοῦ ἐλληνικοῦ λόγου, ἡ ἐκεχειρία μὲ μία ἀπλὴ ἀνομοίωση τοῦ **χι** ἔγινε ἐκεχειρία. Μακάρι νὰ τὴ δοῦμε στοὺς φετινοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες!

Θ.Γ.Η.

«Χτυπήστε, πατάξτε, πατάξτε...»!

«Πιστεύω πὼς εἶναι λάθος νὰ μπαίνει στοῦ ἴδιο τσουβάλι (μὲ τὶς ἄλλες μειονότητες τῆς Ἑλλάδος) ὁ ἰουδαϊκὸς κόσμος», εἶπε ὁ ἀρχιεπίσκοπος στοῦ συνέδριο στρατιωτικῶν ἐρεῶν τοῦ NATO (3/2/04), δήλωση πὺν προβάλλει φυσικὰ τὸ ἐπίσημο ὄργανο τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος «Χρονικὰ» (τ. Μαρτίου 2004). «Πρῶτ' ἀπὸ ὅλα εἶναι ἓνας λαὸς πὺν ζῇ ἐπὶ αἰῶνες μαζί μας», ἦταν τὸ κύριο ἐπιχείρημα τοῦ κ. Χριστόδουλου γιὰ τὴ διάκρισὴ τοῦ αὐτῆ ὑπὲρ τοῦ «ἐκλεκτοῦ λαοῦ», λὲς καὶ ἄλλες μειονότητες (Ἀθίγγανοι, Μουσουλμᾶνοι καὶ Πομάκοι τῆς Θράκης) δὲν ζοῦν ἐπὶ αἰῶνες μαζί μας. Καὶ σὰν νὰ συνέχιζε τὸ «πνεῦμα τῆς ἀγάπης» τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅπου π.χ. ρατσιστικώτατα χρησιμοποιεῖται 83 φορὲς τὸ ρῆμα «ἐξολοθρεύω» σὲ ἀναφορὰ μὲ τοὺς διάφορους λαοὺς πὺν γενοκτόνησαν ἢ σχεδίαζαν νὰ γενοκτονήσουν οἱ Ἑβραῖοι (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοὺς Ἑλλήνες) ἀποφθέγγεται: «νὰ χτυπήσουμε τὸν ἀντισημιτισμό», «εἶναι εὐθύνη τῶν χριστιανῶν ἐρεῶν, εἶναι εὐθύνη ὅλων μας, εὐθύνη δική μας ἢ πάταξη τοῦ ἀντισημιτισμοῦ, ἢ πάταξη μιᾶς ἀρρώστιας πὺν καίει τὰ σπλάγχνα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ». «Χτυπῶ», «πάταξη» καὶ πάλι «πάταξη» μέσα σὲ λίγες ἀράδες κειμένου τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Στατιστικὰ ἄραγε εἶναι λιγώτερες οἱ μισάνθρωπες καὶ πολεμοχαρεῖς αὐτὲς λέξεις ἀπὸ τὰ 83 «ἐξολοθρεύω» ὁλόκληρης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης; Ἐχ, ἡ ἀγάπη «τρέχει ἀπὸ τὰ μπατζάκια μας» (ἀπὸ τὰ ράσα μας ἢ θελα νὰ πῶ), μακαριώτατε... Καὶ σ' ὅ,τι ἀφορᾷ στὴ ρατσιστικὴ σου εὐνοια ὑπὲρ τῆς «ἐκλεκτῆς ἰουδαϊκῆς μειονότητος», ἔχ, μακαριώτατε «τὸ αἷμα νερὸ δὲν γίνεταί».

Γ.Σ.Π.

Κυριακή, ἡμέρα Κυρίου

Στὴν Νιγηρία σφαγιάστηκαν ἀνελέητα (ὅπως συνήθως) 630 ἄτομα ἀπὸ ἐνόπλους χριστιανικῆς φυλῆς. Ἡ ἐπίθεση ἔγινε Κυριακὴ 2 Μαΐου 2004, σὲ Κοινότητα Μουσουλμάνων, στὴν Κεντρικὴ Νιγηρία.

Ἡ Κυριακή εἶναι ἡμέρα ἀφιερωμένη στὸν Θεὸ τῶν Χριστιανῶν καὶ τὶς χριστιανικὲς... ἀξίες, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν φόνων ἐπισήμως μέρα-μεσημέρι.

Α.Γ.

«Καὶ οὐδέποτε μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν...»

Ὁ πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἐθυμώθη σφόδρα καὶ προσέδωκε εἰς τὰ δέοντα καὶ τελικῶς ἀφώρισε (κῆρυξε σὲ κατάσταση «ἀκοινωνησίας») τὸν κ. Χριστόδουλο. Ὁ κ. Βαρθολομαῖος ἐξῆλθε περίλυπος εἰς τὸν πλέον κεντρικὸν ἐξώστη τοῦ ἐν Φαναρίῳ μεγάρου καί, ὅπως ἡ ἐθνιοτυπία τὸ καλεῖ, ἀφοῦ ἐπλεξε περίλυπος τὸ ἐγκώμιο τοῦ «ἀδελφοῦ» κ. Χριστοδούλου, προσαρμόσας τὴν φωνή του καταλλήλως ἔγινε δακρυθρεχῆς καὶ τότε ἐξέφρασε τὴν «ἀγάπην του». Ἡ ὅλη παράσταση ἔγινε μετὰ παρηγορίας καὶ στόμφου, ἐνῶ ἀκριβῶς τὴν ὥραν ἐκείνη κάποιος διάκος ἢ πρωτοσύγκελλος –τὰ διακριτικὰ του δὲν εἰσὶν ἀφανήματα καθαρὰ– διάδασε τὸν ἀφορισμό. Τὸ κείμενο ἦταν πολὺλογο μὲ πολλὰ διανθίσματα τῆς χριστιανικῆς φρασεολογίας, ἀλλὰ κυρίως ἦταν ἓνα κείμενο μίσους. Δὲν θὰ ποῦμε περισσότερα γιὰ τὸ κείμενο αὐτό, στοιχηματίζουμε ὅμως ὅτι ὁ κ. Χριστόδουλος, πὺν ἀσφαλῶς θὰ ἤκουσε τὸν κατ' αὐτοῦ ἀφορισμό, θὰ ἐμνήσθη τῆς Γραφῆς: «**Σκληρὸς ἐστὶν ὁ λόγος αὐτοῦ** (τοῦ Χριστοῦ)· **τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πολλοὶ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐδέποτε μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν**» (Κατὰ Ἰωάννην, στ' 60-64).

Ὅμως ὅλα τ' ἀνωτέρω, ὅταν κάποιοι ἀόρατοι «τράδῃξαν τ' αὐτιά» εἰς ἀμφοτέρους, διὰ τῶν συνεδριῶν τῶν Ἱερῶν Συνόδων τους τὴν 28ῃ Μαΐου ἐκηρύχθησαν ὡς οὐδέποτε γεγόμενα...

Π.Τσ.

Ἐγχώριοι ἑλλαδέμποροι καὶ διεθνεῖς μισέλληνες

Οἱ οἰκτροὶ ἑλληναρᾶδες, πὺν σὰν ντελάληδες μὲ τὴν κονδοῦνα τῶν παλαιῶν παζαριῶν θγαίνουν σήμερα στὰ κανάλια καὶ διαλαλοῦν τὸ ἐμπόρευμα-«Ἑλλάδα» στὸ ἀπέραντο χρηματιστήριον τῶν ἀπαξιῶν πὺν κατάντησε ἡ Ρωμιοσύνη, ἐξευτελίζουν τὸν πολιτισμὸ μας σὲ τέτοιο βαθμό, πὺν νὰ διερωτᾶται κανεὶς ποιοὶ εἶναι οἱ ἀποτελεσματικώτεροι ἐχθροὶ τῆς Ἑλληνικότητος: οἱ γνωστοὶ διεθνεῖς διαχρονικοὶ μισέλληνες ἢ οἱ καινοφανεῖς αὐτοὶ ἐγχώριοι ἑλλαδέμποροι, πὺν ἐκχυδαΐζουν ὅ,τι ἱερώτερο καὶ ὀσιώτερο σὲ ἀξία παρήγαγε ἡ ἀνθρωπότητα; Ὅμως ἴσως τὸ δίλημμα αὐτό, τὸ ποιά δηλαδὴ ἀπὸ τὶς δύο αὐτὲς κατηγορίες εἶναι ἡ πιὸ ζημιογόνος στὸν τομέα τοῦ Ἑλληνικοῦ Διαφωτισμοῦ, νὰ αἰρεται αὐτόματα ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν χυδαίων ἐγχωρίων ἑλλαδεμπόρων εἶναι μυστικοὶ ἐντολοδρόχοι καὶ «κρυφὰ χαρτιά» τῶν ἀοράτων διεθνῶν μισελλήνων, μὲ ἀποστολὴ νὰ προκαλοῦν σὲ κάθε σοδαρὸ ἀνθρώπο τὴν ἀηδία μπροστὰ σ' αὐτὴν τὴν ἐκπόρνευση κάθε προσπάθειας ἀναγέννησης τοῦ Ἑλληνισμοῦ: «Κοντὰ στὰ ξερὰ καίγονται καὶ τὰ χλωρὰ», λέγει ἡ λαϊκὴ σοφία.

Γ.Σ.Π.

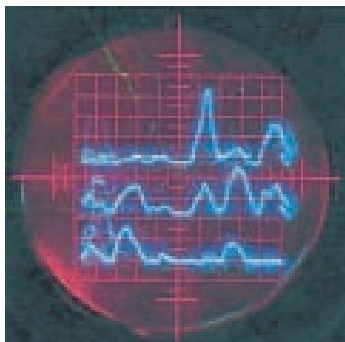
Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ, ΓΡΑΦΕΙ, ΔΙΑΒΑΖΕΙ, ΜΙΛΑΕΙ ΜΟΝΟΝ(!) ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Οί μεγάλες έφευρέσεις δέν κατακτούν τίς μάξες («πολλοί») άστρα-
πιαία, όπως λ.χ. τό «κινητό» τηλέφωνο (άνω τών 10 έκατομ.
στήν Έλλάδα σέ 5 χρόνια. Ή κατάχρησή του έμφανής, ή έπι-
κινδυνότης του δεδομένη όπως και τό άνελεύθερο τοῦ χρήστη).
Ή Αντιθέτως προχωροῦν άργά μέχρι τήν κοινή άποδοχή τους. Τό
«στυλό» (διαρκείας), τό ψυγείο άλλαξαν τή ζωή τοῦ άνθρώπου.
Ή άνακάλυψη τής διάσπασης τοῦ άτόμου, τοῦ DNA, ή τηλεόραση, ό
ύπολογιστής (H/Y) εἶναι έξαίρετα τεχνολογικά έπιτεύγματα. Μόνο
πού τά προγράμματα-έφαρμογές έπεσαν σέ λάθος χέρια (στοῦς νεα-
ντερτάλιους - έξουσιαστές).¹ Ήτοι άποκτήσαμε ύδρογονοδόμδες, με-
ταλλαγμένα, σαπουνόπερες, ήλεκτρονικά παιχνίδια.
Ή «καθαρή» γνώση-λειτουργία όμως δέν λερώνεται άπό τοῦς κακό-
ψυχους· λ.χ. ό δίσκος (CD) τής McDonald για τόν «Θησαυρό τής Έλλη-
νικής Γλώσσας (TLG)»² εἶναι όντως θησαυρός ως περιέχων *όλη* τήν
έλληνική γραμματεία. Όπως και ή «γραφή» στήν όθόνη τοῦ H/Y.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ. Μέ τόν άσύλληπτο ρυθμό αύξησης (σχεδόν διπλάσιας κατ' *έτος*) τής *μνήμης* και τής *ταχύτητας* τών προσωπικών ύπολογιστών (PC) αύτοί δέχονται πλέον τεράστια προγράμματα (1 GB = 1 δις bites, 3,2 GHz). Ήτοι δέν ύπάρχει θέμα χωρητικότητας: σέ ένα μόνο δίσκο μπορούν νά μποῦν 10 έκατομ. σελίδες ή 10 χιλιάδες εικόνες ή 100 video! Τό θέμα εἶναι πώς και ποῖος θά κάνη τόν προγραμματισμό! Εἰδικότερα:

Ήτοι άπό τήν άρχή τής λειτουργίας τών H/Y οί χειριστές τους άντελήφθησαν ότι ή *έπαφή μέσω πληκτρολογίου* ήταν τουλάχιστον προβληματική.

Και αύτό τοῦτο τό πληκτρολόγιο παρέμεινε επί 130(!) έτη τό ίδιο, όπως τό έφεῦρε ό Φίλων Ρέμι·γκτων (Έλλην;), τό περίφημο QWERTY (άνω πληκτρα). Παρ' όλο πού εἶναι άνευ λογικής και πρὸς χρήση άρχικά τής Άγγλικής, οί H/Y εργάζονται μόνο μέ αύτό *έδω* και 50 έτη. Τό πρόγραμμα windows και τό mouse (ποντίκι) άπεξάρτησαν τόν χρήστη άρκετά άπό τό πληκτρολόγιο, αλλά οί *λέξεις* γράφονται *άκόμη* μέ αύτό.

Φωτ. 1. Τριδιάστατο παλμικό διάγραμμα.

ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ. Οἱ ἀπόπειρες ἀπαγγί-
στρωσης ἀπὸ τὰ *πλῆκτρα* ξεκίνησαν νωρίς. Ὡδη
ἀπὸ τὸ 1976 προγράμματα μὲ συσκευὲς ἀναγνώ-
ρισης φωνῆς κατ'ὀρθωσαν νὰ καταγράψουν τρισ-
διάστατα τὸ παλμικὸ διάγραμμα λέξεων. Στὴ
Φωτ. 1 εἰκονίζεται ἡ λέξη «five» (= 5). Ὅμως
παρὰ τὶς ἑκατοντάδες ἐρευνητικὲς ὁμάδες τὸ μό-
νο ποὺ κατωρθώθηκε εἶναι ἡ δημιουργία πρὸ δε-
καετίας ἐνὸς «κειμενογράφου» Ἀγγλικῆς.

Λύθηκε τὸ πρόβλημα; Μιλοῦσαν ἀγγλικά καὶ
ὁ H/Y ἔγραφε; Ὁχι θέβαια! Τὰ λάθη ἦσαν ἄνω
τοῦ 50%. Τὸ πρόγραμμα δὲν ἦταν λειτουργικὸ.

Καὶ τὸ σημερινὸ δὲν δουλεύει μὲ τὴν πρώτη· ἀπαι-
τεῖται *προσωπικὴ* ἐκμάθηση 4 τουλάχιστον ὥρῶν, γιὰ νὰ «συνηθίσῃ» ὁ H/Y τὴν
ἰδιαίτερη χροιά τῆς φωνῆς τοῦ χρήστη. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ ἐπιτυχία εἶναι 80%.
Φυσικά τὸ πρόγραμμα δέχεται *μόνον* τὴν προφορὰ Νεοϋορκέζων! Οἱ ἄλλοι Ἀμε-
ρικανοί, οἱ Λονδρέζοι, Ὁξφορδιανοί, Σκωτσέζοι καὶ κυρίως ξένοι ποὺ μιλοῦν
Ἀγγλικά ΔΕΝ ἔχουν καμμία πρόσβαση στὸ πρόγραμμα. Ὁ καθεὶς λοιπὸν καὶ τὸ
πρόγραμμά του!

Οἱ ἄλλες χώρες τῆς Εὐρώπης; Κάπως καλύτερα τὰ πράγματα. Τί συμβαίνει
λοιπὸν; Γιατί οἱ H/Y ἀρνοῦνται νὰ ἀνταποκριθοῦν;

Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ. Ὅπως πολλοὶ ἐρευνητὲς στὸν «Δαυλό», ἔχω γράψει
καὶ ἐγὼ (λ.χ. «Πρωτοδορικὲς οἱ ρίζες τῆς Ἀγγλικῆς», «Δ», τ. 204) σχετικὰ.

Ἀποδεικνύεται ἀναμφισβήτητα ὅτι ἡ Ἀγγλική, ὡς προερχόμενη ἀπὸ τὴν
ἀρχαία Γερμανική (germanic) καὶ μὲ γαλλικὲς/λατινικὲς λέξεις, εἶναι παρα-
φθορὰ τῆς πρωτοελληνικῆς γλώσσας, ὅπως ὅλες οἱ γνωστὲς γλώσσες τῆς
οἰκουμένης (Εὐρωπαϊκὲς, Ἰρανοϊνδική, Τουρκική, Πολυνησιακή, Ἰαπωνική
κ.ἄ.). Ὅρα ἄρθρα μου «Δ» τ. 221, 229, 241, 255.

Εἶναι δὲ ἡ Ἀγγλικὴ ἢ πλέον παραλλαγμένη ἀπὸ τὶς εὐρωπαϊκὲς γλώσσες καὶ
ἀπλοποιημένη μέχρις ἀφελείας. Ὡντως δὲν ἔχει ἄρθρα/γέννη, κλίσεις. Εἰδικώτε-
ρα τὰ *ρήματα* δὲν ἔχουν ἀριθμοὺς/πρόσωπα, ἐγκλίσεις, φωνές, διαθέσεις. Οἱ δὲ
χρόνοι γίνονται μὲ 3 μόνο λεκτικὸς τύπους (love, loved, loving). Ἡ ἀοριστία τοῦ
νοήματος αἱρεται μόνον ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα.

Θεωρητικὰ ἡ ἀπλὴ αὐτὴ γλῶσσα μὲ τὶς 300.000 λέξεις, παράγωγες ἀπὸ 16.000
μόνο βασικὰς,³ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀκούγεται-γράφεται ἀπὸ τὸν H/Y εὐκολώτερα.
Ὅμως ἔχει ἓνα μεγάλο μειονέκτημα.

Οἱ βασικὲς λέξεις τῆς εἶναι *μονοσύλλαβες* ἢ προφέρονται ἔτσι ὅπως λ.χ. dog
ἢ father = [fάδθ]. Μόνον οἱ λατινογενεῖς εἶναι *πολυσύλλαβες*. Ἐπομένως δε-
κάδες λέξεις προφέρονται ὁμοίᾳ π.χ. word, world, wood, wont, want, ward
[wöd] κ.ἄ. Λόγω λοιπὸν τῆς *μὴ συλλαδικότητος* ἢ δυσκολία ἀναγνώρισης -
γραφῆς τῆς Ἀγγλικῆς εἶναι ἐγγενής.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ. ❶ Ἡ γλῶσσα μας εἶναι ἀρχαιότατη. Ἀποδεικνύεται: **α.** Ἀπὸ τὴ μυθολογία, ὅπου οἱ θεοὶ συζητοῦν/παραγγέλλουν [Ἑρμείην ἦνωγε (=παραγγέλειε). Ἦσ. «Ἔργα καὶ ἡμέρες» 70] καὶ οἱ ἄνθρωποι ὡς ἰσόθεοι μιλοῦσαν (ὡς θεοὶ ἐξῶν... ἄνουσοι καὶ ἀγήραοι) πρὸ τῶν 4 κατακλυσμῶν. **β.** Ἀπὸ τὸν ἀσύλληπτο πλοῦτο τῆς. Οἱ 90.000.000 λεκτικοὶ τύποι (TLG) ἀπὸ τὰ ≈ 3.500 βιβλία (αὐτὰ ἀπέμειναν ἀπὸ τὰ 3,5 ἑκατομμύρια) θεωρῶ ὅτι εἶναι μόνο τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ συνόλου των (λ.χ. λύω, λύεις...) ἥτοι $3 \times 90 = 270$ ἑκατομ. Ἄν εἴχαμε καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἔργα τὸ σύνολο θὰ ἦταν τριπλάσιο ἥτοι $270 \times 3 = 1$ δισεκατομμύριο λεκτ. τύποι! Καὶ αὐτὰ *μόνον* ἀπὸ τὸν 8ο αἰ. π.Χ. ἕως τὸν 15 αἰ μ.Χ. **γ.** Οἱ 5 *συλλαδικές* γραφές⁴ (θὰ βροῦμε πολλὰς ἄλλες) δὲν εἶναι μόνο πανάρχαιες (ἀπὸ 2η χιλιετία π.Χ. καὶ πέραν τῆς 7ης) ἀλλὰ καὶ ἡ μαθηματικότητα τῶν (62 ἕως 89) συλλαδῶν τοὺς εἶναι ἐκπληκτική. **δ.** Ἀπὸ τὴν ἀσύλληπτη δυνατότητα τῆς παραγωγῆς/σύνθεσης λέξεων (≥ 1.000 ἡμερησίως).

Ἡ ἑλληνικὴ εἶναι ἡ ἀρχαιότερη, πλουσιώτερη, παραγωγικώτερη, ἡ μητέρα - γλῶσσα. ❷ Λόγω τῆς μεγάλης ἀρχαιότητος τῆς γλώσσας (≥ 9 χιλιετίες γραφῆς καὶ 50-100 χιλ. ὁμιλίας), ὡς ἀρχέγονη εἶναι *συλλαδική*⁵ καὶ *νοηματική* [Παράδειγμα: ΚΑ = ἥχος κτύπου $\rightarrow$ κά·πα·το $\rightarrow$ κά·π·τω $\rightarrow$ κάμπτω/κά·μ·νω/κα·νά·σσω/καίνω/κακύνω/κά·μα·κο $\rightarrow$ κάμαξ κ.ἄ.]. [ku-ru-so στὴ Γραμμ. Γρ. Α' προφέρεται καὶ γράφεται συλλαδικὰ = χρυσός].

ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ. Πρὸ πολλῶν χιλιάδων ἐτῶν ἡ Ἑλληνικὴ διαδόθηκε πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις ὡς τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ἀποτέλεσμα ἡ *παραφθορά* τῆς, λίγο ἢ πολὺ, καὶ ἡ *συμβατικότητα*⁶ τῶν ἐλληνογενῶν αὐτῶν γλωσσῶν (ἀπώλεια τοῦ νοήματος). Ἔτσι ἄλλες, ὅπως οἱ «δόριες» [Γερμ., Ἀγγλ. κ.ἄ.] διατηροῦν ἢ ὄχι τοὺς λεκτικούς τύπους, ἀλλὰ χάνουν τὴ συλλαδικότητα (ἀπαλείφοντας φωνήεντα ἢ/καὶ συλλαβὰς) [λ.χ. «θάλπω» $\rightarrow$ (germ) halpōo $\rightarrow$ xelpa $\rightarrow$ helfa $\rightarrow$ help, ὅπως «πηγάδι» πγάδ]. (Ἐπίσης «φλυ·α·ρί·α, prattl = μονοσύλλαβη Ἀγγλική!). Ἄλλες χάνουν τοὺς λεκτικούς τύπους ἀλλὰ διατηροῦν τὴ συλλαδικότητά τους, ὅπως ἡ Ἰαπωνικὴ⁷ (!) καὶ ἡ Πολυνησιακὴ. Οἱ «μεσογειακές» τὰ διατηροῦν, ἀλλὰ μειονεκτοῦν σὲ σχέση μὲ τὴν ἑλληνικὴ ὡς πρὸς τὴν προσωδία.

Δυστυχῶς γιὰ τὴν ἐποχὴ μας lingua franca (= παγκόσμια γλῶσσα) εἶναι ἡ Ἀγγλική, πού δὲν διαθέτει *κανένα* ἀπὸ τὰ 3 ἄνω στοιχεῖα τῆς δομῆς τῆς Ἑλληνικῆς: Λεκτικούς τύπους, συλλαδικότητα καὶ προσωδία. Εἶναι *μὴ νοηματική*, εἶναι πλέον *συμβατική*, ἐξ οὗ πηγάζει ἡ ἀσυμβατότης τοῦ ὑπολογιστῆ καὶ τῆς Ἀγγλικῆς!

Καλλιτεχνικὴ ἀπεικόνιση σύνδεσης ἀνθρώπου - ὑπολογιστῆ.

Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ Η/Υ ΕΙΝΑΙ ΣΥΛΛΑΒΙΚΗ/ΕΛΛΗΝΙΚΗ. Πρὸ ἐξαετίας καὶ ἐνδιαμέσως συζητήσαμε μετὰ τὸν διευθυντὴ τοῦ «Δαυλοῦ» Δ. Λάμπρου τὴν βέβαιη συμβατότητα Η/Υ καὶ ἐλληνικῆς, χωρὶς ὅμως ἀπτὲς ἀποδείξεις. Ἀργότερα (Δεκ. '98) ὁ Ε. Ἀρχὰς ἔγραψε στὸ «Δ» (ἐπιστ.): «...Ἡ Ἰαπωνία ἐπανδρῶνει τὸ δυναμικὸ τῆς μετὰ φιλολόγους ἐλληνιστὲς... διότι ἀνεῦρε ὅτι ἡ Ὀμηρικὴ διάλεκτος εἶναι ἡ καλλίστη γλῶσσα προγραμματισμοῦ τῶν Η/Υ τοῦ μέλλοντος».

Ἐπίσης στὸν «Δ» (τ. 246) ἀναδημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸ Δελτίο τοῦ ΤΕΕ: «Οἱ ἐπιστήμονες διαπίστωσαν ὅτι οἱ Η/Υ προχωρημένης τεχνολογίας δέχονται ὡς νοηματικὴ μόνον τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα [Νοηματικὴ = γλῶσσα ὅπου τὸ «σημαῖνον»/λέξι καὶ τὸ «σημαινόμενον»/ἐννοία ἔχουν πραγματικὴ πρωτογενὴ σχέση]. Τὰ τελειότατα προγράμματα Ἴδουκος, Newton, Γνώσις ἀναπαριστοῦν λεκτικούς τύπους τῆς Ἑλληνικῆς μετὰ ὁλοκληρώματα καὶ τέλεια σχήματα [ὄχι ὅπως **Φωτ. 1**], ἀδυνατοῦν ὅμως νὰ κάνουν τὸ ἴδιο σὲ ἄλλες γλῶσσες... Ἡ ἐλληνικὴ «μὴ ὀριανὴ γλῶσσα!».

Τέλος ὁ Β. Gates δηλώνει (Δεκ. 2003): «Ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ θὰ εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς νέας γενιᾶς Η/Υ»! Εἶναι αὐτὰ ἀληθινὰ ἢ εὐσεβεῖς πόθοι;

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ. Μόλις πληροφορήθηκα ὅτι ὑπάρχει συσκευὴ ἀνάλυσης/ἀναγνώρισης φωνῆς (*textwriter*) Ἑλληνικῆς («Λογογράφος» τὸν ὠνόμασαν σωστά), πῆγα στὸ ἐρευνητικὸ κέντρο ποὺ τὸν δημιούργησε, τὸ Ἰνστιτοῦτο Ἐπεξεργασίας Λόγου μετὰ διευθυντὴ τὸν καθ. Καραγιάννη, ἡλεκτρ. ΕΜΠ. Ἐκεῖ ὁ ὑπεύθυνος τοῦ προγράμματος κ. Δολόγλου μοῦ ἀνέλυσε τίς βασικὲς ἀρχὲς λειτουργίας.

Ἡ ἐπεξεργασία *σήματος* (φωνῆς/ῆχου/ἐγκεφαλογρ.) γίνεται μετὰ ἀλγόριθμους. Εἰδικὰ ἡ φωνὴ ψηφιοποιεῖται μετὰ μέτρηση συχνότητων (Herz) σὲ δυαδικὸ σύστημα [010011...] ἥτοι μέχρι 300 στοιχεῖα (= sample, φασματοσκοπικὸ μοντέλο) γιὰ κάθε *φώνημα* (= ἐλάχιστη μονάδα φωνῆς λ.χ. *κ* = *κ*-αλό, *κ*[~] = κερί). Καθαρίζοντας ἀπὸ τὰ ἡχητικὰ «σκουπίδια» (*derangement*) παραμένουν μόνο 15-25 στοιχεῖα, ὥστε νὰ ἔχουμε ἓνα *διάνυσμα* (= γραφικὴ παράσταση) γιὰ κάθε *φώνημα*. (**Φωτ. 1**).

Παρέκδωξη: Νομίζω ὅτι λόγω τῆς καθαρότητος προφορᾶς (προσφωδία) καὶ τῆς **συλλαβικότητος** τῆς Ἑλληνικῆς εἶναι ἡ μόνη γλῶσσα ποὺ δέχεται τὴν κάθαρση ἀπὸ 300 σὲ 15 στοιχεῖα. Ἀποτέλεσμα; Ἀπλᾶ, ὑπέροχα διανύσματα, ποὺ εὐκόλα ταυτοποιοῦνται μετὰ λέξεις.

Ἐνα ἄλλο τῆς πλεονέκτημα εἶναι ὅτι ὁμιλεῖται μετὰ **μόνο** 32 φωνήματα⁸ ἥτοι 25 βασικά.

Οἱ λεκτικοὶ τύποι (λύνω, λύνεις... ἔλυνα...) τοῦ Λογογράφου ὑπολογίζονται σὲ 400.000 ληφθέντες ἀπὸ ἐφημερίδες (Σημ.: Ὑπολογίζω τίς λέξεις σὲ 20.000). Τὸ πρόγραμμα εἶναι ἡ δευτέρη ἔκδοσις, ὑπάρχει δὲ στὸ ἐμπόριο ἀπὸ τίς ἀρχὲς τοῦ ἔτους (τὸ ἀρχικὸ πρὸ ἔτους πρόγραμμα περιεῖχε τὸ ¼ τῶν λέξεων) καὶ διαθέτει συνδυαστικὸ σύστημα [τρίλεξο] ποὺ ἐπιλέγει σωστά ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα (Π.χ. «ἐμπρὸς μίλα» ἢ «πάρε μῆλα») καὶ ὀρθογραφικά. Γράφει ὄχι μεμονωμένες φράσεις ἀλλὰ κείμενο μετὰ *νόημα*, ταυτοποιώντας το μετὰ ἑκατομμύρια προτάσεις.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ. Διαβάζω στο μικρόφωνο του Η/Υ άπο κείμενό μου με ήρεμο ρυθμό (όχι άργό). Ἡ ὁθόνη ἐμφανίζει τριάδες λέξεων μετὰ 2" χωρὶς λάθη, ἢ στίξη γίνεται με ἐντολὲς «βάλε τελεία» κ.ἄ., οἱ δὲ διορθώσεις γίνονται με πληκτρολόγιο (ἢ word).

Βεβαίως εἰδικευμένες λέξεις, ὅπως λ.χ. «ποσόστωση», τίς ἔγραψε ὡς «ποσῶς τόσοι». Εἰδικὴ ὀρολογία δὲν περιέχει τὸ πρόγραμμα, ἐτοιμάζεται ὁμως νομικό, ἱατρικό κ.ἄ. Ἐπιθυμοῦν καὶ Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν! Εἶπαν «γιά γόητρο». Μόνο;

Φυσικά ὅταν ἀπήγγειλα ἀρχαῖο κείμενο στὴν ὁθόνη ἐμφανίστηκαν ἀλλ' ἀντ' ἄλλων! Προσεχὴς βελτίωση τοῦ λογογράφου; Ἐκμάθηση τοῦ ὑπολογιστῆ ἀγνώστων λέξεων ἀπὸ τὸν χρήστη.

ΤΟ ΛΑΘΟΣ. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο εἶναι ὄντως ἐντυπωσιακὸ καὶ μοναδικὸ τῆς λειτουργικότητος παγκοσμίως. Οἱ ἄλλες γλώσσες γράφονται στὸν Η/Υ –ἀν γράφονται– με 10% ἕως 30% ἀξιοπιστία.

Ποῖαν ὁμως γλῶσσα ταυτοποιεῖ –γράφει; Τὴ νεοελληνικὴ τῶν «ἐφημερίδων» καὶ ὅχι ὅλη! Τί γίνεται με τίς ἄλλες μορφές τῆς, τὴν καθαρεύουσα, τὴν ἀρχαῖζουσα, τὴ μεσαιωνικὴ, τὴν κοινὴ (εὐαγγελίων) τὴν ἀρχαία (Ἀττικὴ, Αἰολικὴ, Δωρικὴ) Ὀμηρικὴ. Τίς διαλέκτους, τὰ ιδιώματα;

Καὶ τί γίνεται με τὸν *μεγάλου ἀριθμό*; Ἀφοῦ ἀπὸ τὸν 8ο αἰ. π.Χ. μέχρι τὸν 15ο μ.Χ. ἔχουμε 1 δις λεκτικούς τύπους, ὑπολογίζουμε ἄλλο 1 δις τοὺς ἕως σήμερα· καὶ ἡ ὀνοματοποιία τῶν 1.000 λέξεων ἡμερησίως;

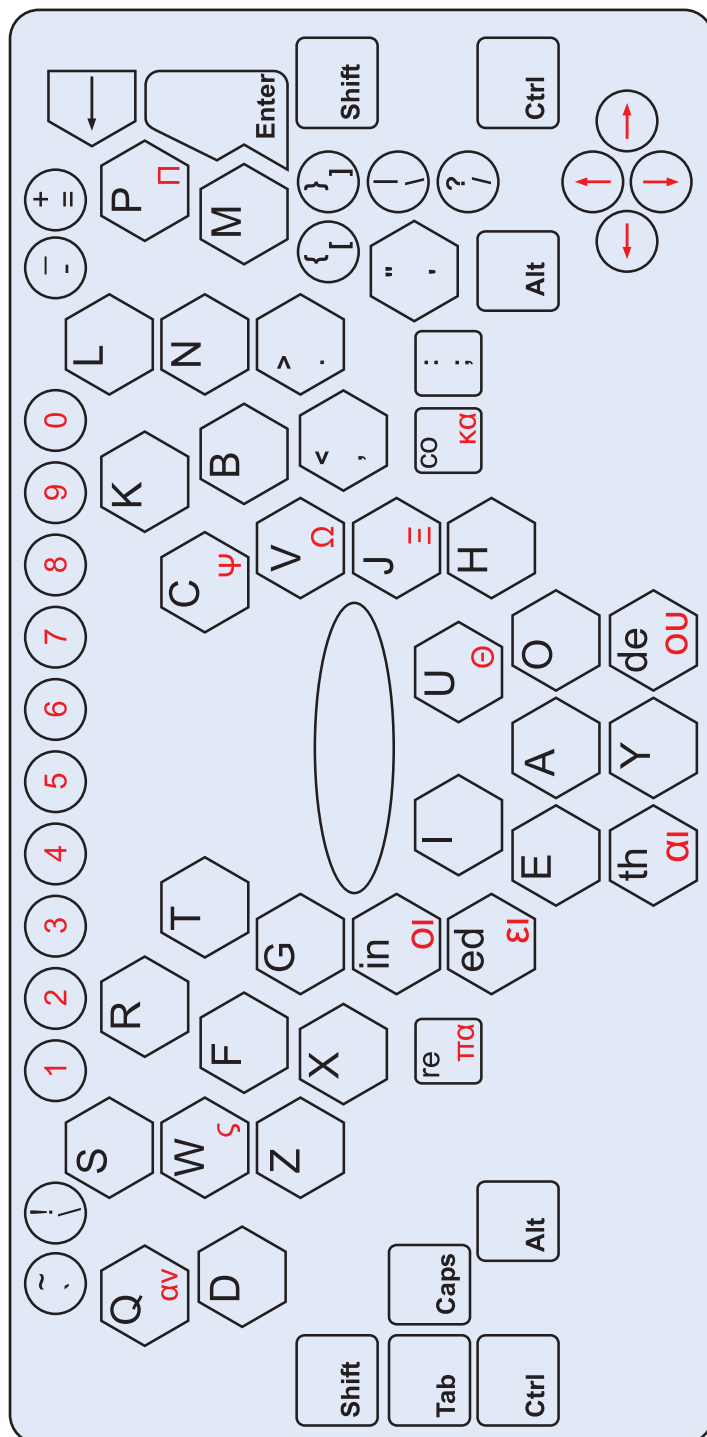
Ἔστω καὶ ἂν ἔχουμε Η/Υ με «λειτουργικό» (hardware) ἀσυλλήπτου χωρητικότητος μνήμης, ἐρωτῶ: ποῖοι/πόσοι/πότε θὰ βάλουν στὸ πρόγραμμα τὰ δις τῶν τύπων;

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ. Ὁ «Λογογράφος» εἶναι –ὡς συνήθως– ἀπομίμηση ξένων προγραμμάτων (ἀμερικανικῶν). Ἀλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ δὲν εἶναι μονοσύλλαβη/ ἀσύλλαβη γλῶσσα. Εἶναι καθαρά *συλλαδική* (ὅπως ἡ καθαρώτατη⁷ Ἰαπωνικὴ με 98 συλλαβές/μορφήματα = 12+8+2). Παρ' ὅλες τίς ἀλλαγές καὶ συντμήσεις κατὰ τὴ διάρκεια τῶν χιλιετιῶν (ΓΓΒ': ku·pe·se·lo = κύπελος, do·ro·mo = δρόμος) [Σημ.: Συλλαβὴ εἶναι ἡ στοιχειώδης φωνὴ ποὺ διασπάσαμε γιὰ τὴν ἀλφαριθμητικὴ γραφὴ σὲ «ἄφωνα καὶ φωνήεντα, μέρη φωνῆς» Ἀριστ.] ὁ Ἑλληνας ἀκούει –γράφει, διαβάζει, μιλᾷ μόνο συλλαδικά: ἄ·στα·το·ς.

Ἐκτὸς τῶν 27 συμφῶνων ἔχουμε τώρα ἐπὶ πλέον 129 «συμφωνικά συμπλέγματα» (λ.χ. «φρο» «στρα»). Σύνολο 156. Συνδυάζοντάς τα με τίς 5 «φωνές» |α|, |ε|, |ι|, |ο|, |ου| ἔχουμε 780 μορφήματα («συλλαβές») μόνο. [Προσθέτω τίς 5 «φωνές» καὶ τὰ τελικά ω καὶ ς]. Ἦτοι ἤχους ποὺ εὐκόλα καὶ ἀπόλυτα καταγράφονται στὸ πρόγραμμα τοῦ Η/Υ, ταυτοποιοῦνται, γράφονται, μιλοῦνται ἀπὸ τὸν Η/Υ.

Ἔτσι συνδυάζοντας τὰ 787 μορφήματα θὰ συνθέτῃ τὰ δισεκατομμύρια τῶν λεκτικῶν τύπων τῆς ἀτέρμονης Ἑλληνικῆς, τῆς τέλειος παγκόσμιας γλώσσας.

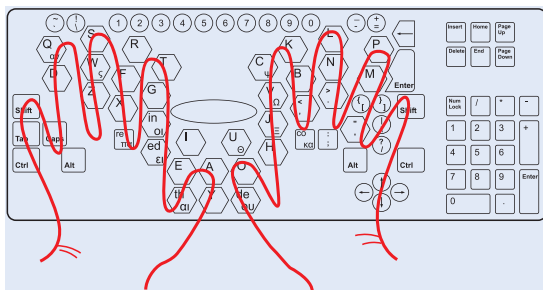
Ἡ ὀρθογραφία θὰ ἐξασφαλίζεται **α.** με σύγκριση κάθε λέξης με λεξικὸ 500 χιλ. ριζῶν λέξεων (250.000 ἀρχαῖες) λ.χ. «λέγ-», **β.** με ὅλες τίς καταλήξεις [«-ευ»] καὶ **γ.** ἐπιλογὴ ὁμοίων.

Σχήμα 1: Πρόταση για νέο λειτουργικό πληκτρολόγιο ύπολογιστή.

ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗ. Μέχρι να καταργηθῇ τελείως τὸ *πληκτρολόγιο* –ἀκόμα καὶ οἱ διορθώσεις θὰ γίνωνται φωνητικά–, προτείνω τὴν ἀντικατάσταση τοῦ ἀπαράδεκτου QWERTY μὲ ἄλλο ὀρθολογικώτερο, ἐργονομικὸ καὶ εὐκολομάθητο **[Σχ. 1]**.

Ἡ βασικὴ ιδέα σχεδίασης: **α.** Τὰ χέρια νὰ εἶναι στὴ σωστὴ θέση χαλαρά. **β.**

Σχῆμα 2. Τὰ χέρια ἐπάνω στὸ *πληκτρολόγιο*.

Τὰ φωνήεντα ὅλα μαζί στὸ κέντρο, *πληκτρολογοῦνται* μὲ τοὺς ἀντίχειρες. **γ.** Τὰ σύμφωνα μὲ τὰ ἄλλα τρία δάκτυλα (τὰ μικρὰ δάκτυλα *δοθηθικά*) **[Σχ. 2]**. Εἰδικὰ οἱ δεικτεὶς δουλεύουν σὲ δύο στήλες ἕκαστος. **δ.** Τα πλέον χρησιμοποιούμενα σύμφωνα στὴν πρώτη σειρὰ καὶ κέντρο. **ε.** Οἱ ἀριθμοὶ ὑπολογισμῶν νὰ τοποθε-

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ. Ὁ Μ. Δερτοῦζος, ὁ μέγας «προφήτης» τῆς Πληροφορικῆς (καθ. MIT), ἔδεδείκναι ὅτι οἱ Ἕλληνες προγραμματιστὲς *πλεονεκτοῦν* τῶν ἄλλων γιατί δουλεύουν ταχύτατα καὶ «ἀρπακόλλα». [Προσθέτω καὶ λόγῳ τῆς νοηματικῆς γλώσσας μας...].

Οἱ Ἕλληνες ἔκαναν τὸν ὑπολογιστὴ ἐπὶ τέλους πραγματικά νὰ **γράφῃ** ἀκούοντας ἀλλὰ καὶ νὰ **μιλᾷ** διαβάζοντας! Πράγματι τὸν ἄκουσα νὰ διαβάξῃ τὸ ἄρθρο ἐφημερίδας πού τοῦ ὑπέδειξα μὲ σχεδὸν **φυσικὴ φωνή**, ἀνδρική μετὰ γυναικεία. Ἡ προφορά του ἦταν ὀλίγον «ρωσοκυπριακή»! Ἦταν τὸ πρόγραμμα «Ἐκφωνητής» (κειμένου).

Ἔτσι ἡ πολὺπαθὴ μητέρα-γλώσσα μας γίνεται πάλι παγκόσμια, ἀφοῦ μὲ αὐτήν, πρῶτα οἱ Ἕλληνες, ἔπειτα ὅλοι οἱ χρήστες τῆς οἰκουμένης πού θὰ μάθουν Ἑλληνικά, θὰ ἔρχονται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν ὑπολογιστὴ μὲ ἐρωταποκρίσεις (interaction).

Καὶ μετὰ τί; Ἡ ἐξέλιξη τῆς τεχνολογίας ἐλπίζομε ἐπὶ τέλους νὰ συνοδεύεται ἀπὸ καλὴ πρόθεση (εὖ *δούλεσθαι*), ὥστε νὰ φθάσουμε στὸ «ὄντως εὖ ζῆν».

Βιβλιογραφία:

1. Κ. Καρμιράντζος, «Ἐρχονται οἱ νέοι Νεαντερτάλιοι», «Δ», τ. 263.
2. Ι. Πηλιούνης, «Ἡ δημιουργία τοῦ Θησαυροφυλακίου τῆς γλώσσας μας», «Δ», τ. 255.
3. «English Etymology», Oxford.
4. Κ. Καρμιράντζος, «Ἐνιαία ἡ Ἑλληνικὴ γράφῃ», «Δ», τ. 213.
5. Κ. Καρμιράντζος, «Ἡ συλλαβικὴ Ἑλληνικὴ γλώσσα», «Δ», τ. 222.
6. Γ. Μπαμπινιώτης, «Θεωρητικὴ Γλωσσολογία», σ. 91.
7. Κ. Καρμιράντζος, «Ἐπιδράσεις τῆς Ἑλληνικῆς στὴν Ἰαπωνικὴ Γλῶσσα», «Δ», τ. 255-256.
8. «Νεοελληνικὴ Γραμματικὴ», ΟΕΔΒ.
9. Μ. Δερτοῦζος, «Τί μέλλει γενέσθαι», ἐκδ. Λιβάνη.

Κωστῆς Καρμιράντζος
Ἀρχιτέκτων ΕΜΠ

Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ

«Τροία»

Δέν μπορούμε νά μὴ συγχαροῦμε τὸν σκηνοθέτη κ. Βόλφγκανγκ Πέτερσεν γιὰ τὴν κινηματογραφικὴ μεταφορὰ τῆς Ἰλιάδος. Ταινία ποὺ κατὰ δήλωσίν του βασίζεται στὸ ἔργο τοῦ Ὀμήρου. Μὲ κάτι βέβαια ψιλοαλλαγές. Καθ' ὅσον ὁ ἐπικὸς ποιητὴς μας δὲν τὰ ἤξερε καὶ τόσο καλὰ τὰ πράγματα. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ κ. Πέτερσεν ἀνέλαβε νὰ τὰ ἀποκαταστήσῃ. Ἐν πρώτοις, καὶ χάριν τῆς προτεσταντικῆς Ὁμολογίας, ἐξαφανίζει τοὺς θεοὺς καὶ τὶς παρεμβάσεις των ἀπὸ τὴν ταινία. Εἶναι δὲ καιρὸς γιὰ τέτοια, τὴν ὥρα ποὺ ὁ κ. Μποὺς συνομιλεῖ ἀπ' εὐθείας μὲ τὸν Θεὸ γιὰ τὰ θέματα τοῦ Ἰράκ; Κατόπιν, βλέποντας μὲ τρόμο νὰ ὑπερβαίνει τὸ κόστος τὰ 185 ἑκατομμύρια δολλάρια, κόβει μερικὸν πρωταγωνιστές, ὅπως ὁ Αἴας, ὁ Παλαμήδης, ὁ Διομήδης, ἡ Κασσάνδρα καὶ ἡ Ἑκάθη... Ποιὸς τοὺς ξέρει, σοὺ λέει. Καὶ σὲ ποιὸν θὰ φανῇ ἡ ἀπουσία τους.

Ὅμως ἐκεῖ ποὺ δίνει ρέστα ὁ κ. Πέτερσεν εἶναι ἡ ἀκρίδειά του ἀφηγήσεως τοῦ Ὀμηρικοῦ κειμένου. Καὶ ἡ ἐπιμονή του σ' αὐτήν. Βέβαια! Στὴν ἐκπληκτικὴ αὐτὴ ταινία ἔρχονται τὰ πάνω-κάτω! Ὁ Ἔκτορας σκοτώνει τὸν Μενέλαο καὶ ἡ Βρῆσηϊδα τόν... Ἀγαμέμνονα! Καὶ ὄντως ἔτσι πρέπει νὰ εἶναι τὰ πράγματα. Κι αὐτὰ ποὺ γράφουν ὁ Ὀμηρος καὶ οἱ τραγικοὶ εἶναι ἀνοησίες. Ποῦ ἀκούστηκε, μωρέ, οἱ Ἀτρεΐδες νὰ ἐπιστρέφουν; Καὶ ἐπειδὴ μιὰ τέτοια πανάκριδη ταινία χωρὶς happy end δὲν κόβει εἰσιτήρια καὶ πάει σούμπιτη στὸν πάτο, ὁ ἐξαίρετος σκηνοθέτης μας συνέλαβε τὸ ἀσύλληπτο: Νὰ διαφεύγουν ἀπὸ τὴν Τροία, ἀπὸ μυστικὴ ἔξοδο, ὁ Πάρις καὶ ἡ Ἑλένη. Τώρα θὰ μοῦ πῆτε, ποιὸς ἀσχολεῖται μὲ αὐτὴν τὴν ἀσήμαντον λεπτομέρεια; Ἀσε ποὺ δίνει θέμα καὶ γιὰ ἐπόμενη ταινία, ὅπως «Ὁ Πάρις καὶ ἡ ὥραία Ἑλένη: μέχρι θανάτου». Ἐκεῖ νὰ δῇς εἰσιτήρια.

Τὸ ὅτι βεδαίως στὴν Σπάρτη ἐγίνοντο ὄργια καὶ ἐκεῖ ἔτρεχαν οἱ ἀνὰ τὸν τότε γνωστὸν κόσμον καλοφαγᾶδες εἶναι γνωστόν. Κι αὐτὸ τονίζει ἡ ταινία. Ὅπως καὶ τὴν αἰγυπτιακὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν Μυκηναίων, ποῦ, ὡς γνωστόν, ἀντέγραψαν κάθε τί προερχόμενον ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν.

Εἶδατε πόσον πιστὸς παραμένει ὁ κ. Πέτερσεν στὸ κείμενο τῆς «Ἰλιάδος» καὶ στὸ κλίμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου; Καὶ ἔχει δίκαιον νὰ ἐπαίρεται γιὰ αὐτά. Ἄν ἔβαζε μάλιστα καὶ τὸν Νέστορα νὰ εἶναι ἐρωτευμένος μὲ τὴν Ἑκάθη, ἡ «Τροία» του θὰ ἐγνώριζε ἀκόμη μεγαλύτερη εἰσπρακτικὴ ἐπιτυχία, ἀφοῦ θὰ γινόταν ἀνάρπαστη ἀπὸ τὰ ΚΑΠΗ. Τώρα εἶναι ἀπλῶς γιὰ τὸ Ἰδρυμα Ἀπροσαρμόστων Παίδων τοῦ Νταοῦ Πεντέλης.

Γιῶργος Πετρόπουλος

ΚΑΣΣΙΑΝΗ ΚΑΙ ΣΑΠΦΩ: ΤΟ ΑΒΥΣΣΑΛΕΟ ΧΑΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΔΥΟ ΒΙΟΘΕΩΡΙΩΝ

Ὁ ἀσέληνος χριστιανικὸς ἔρωτας
καὶ ἡ συκοφαντημένη ἀγνή τῆς Λέσβου

Τὸ κοινωνικὸ πρότυπο τῆς Κασσιανῆς εἶναι παλιὸ δυζαντινοχριστιανικό. Τὸ κοινωνικὸ πρότυπο τῆς Σαπφoῦς εἶναι ἀρχαῖο ἑλληνικό. Ποιὸ ἀξίζει νὰ ἀντέχη στὸ χρόνο καὶ ποιὸ προβάλλει ἡ κρατοῦσα πνευματικὴ κατάσταση τοῦ καιροῦ μας; Αὐτὸ ποὺ προβάλλεται συστηματικὰ καὶ κατὰ κόρον εἶναι τῆς Κασσιανῆς, γιατί συνταιριάζεται ἄριστα μὲ τὴν κατακερματισμένη, ἐξευτελισμένη καὶ ἀναξιοπρεπῆ εἰκόνα τῆς γυναίκας, ὅπως τὴ θέλει ἡ θρησκεία τοῦ «καπιταλιστικοῦ ἐποικοδομήματος» (Κ. Μάρξ). Ἔτσι ἄλλη ἡ «Γιορτὴ τῆς Μάνας» καὶ ἄλλη ἡ «Γιορτὴ τῆς Γυναίκας», λές καὶ εἶναι ἄλλη ἡ γυναῖκα καὶ ἄλλη ἡ μητέρα.

Στὸ σύγχρονο κοινωνικὸ πλαίσιο τὸ θῆλυ ἔχει τὶς «τιμητικές» του λοιπὸν καὶ ἄλλιως: Ἡ γυναῖκα-«γατούλα» γιορτάζει πολὺ συχνὰ τὰ γενέθλιά της μέσα στὸ ἴδιο ἔτος, ἐνῶ ἡ μάνα φέρεται ὡς ἀφιλοκερδής. Ἡ νοικοκυρὰ «πληρώνεται σὲ εἶδος», ὅπως καὶ ἡ σύζυγος, ὡσότου μείνῃ χήρα – ἐνίοτε. Ἡ ἐργαζόμενη πληρώνεται μὲ τὸ μῆνα καὶ ἡ ἐπιχειρηματίας μὲ ποσοστὰ ἐπὶ τῶν κερδῶν. Οἱ... «τόκοι τῶν κεφαλαίων»: Τὰ γκρίζα μαλλιά, οἱ ρυτίδες στὸ πρόσωπο καὶ ἡ κυτταρίτιδα στοὺς γλουτούς. Ὅλα ὅσα ἐξασφαλίζουν τὴν κοινωνικὴ «ἀπόσυρση» ὅλων ἐκείνων ποὺ δὲν προνόησαν νὰ ἐπενδύσουν σὲ τὶς βιομηχανίες τῆς ἀένας ὁμορφιάς, γιατί θεωροῦσαν τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ «καλοκάγαθία» ἀκριβὸ ἀνδρικό προνόμιο, ὅπως τοὺς δίδαξε ὁ χριστιανισμός.

Τὰ ἀνούσια καταναλωτικὰ πυροτεχνήματα –ἐορτασμοί– εἶναι ἀπλῶς διασκεδαστικά. Ὅχι ψυχαγωγικά. Ἡ ἀγωγή τῆς ψυχῆς –ὅπως ὀρίζεται ἡ ψυχαγωγία– θὰ «ξέθαβε» τὴ Σαπφώ, ποὺ συνταιριάζει ὅλους τοὺς ἀξιολογικοὺς κοινωνικοὺς ρόλους τοῦ θήλεος, δημιουργώντας καὶ παραδίδοντας τὴ «Γυναῖκα-Ὑποκείμενο» τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀντὶ γι' αὐτὸ ἡ ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα τὴ συκοφαντεῖ ὡς ὁμοφυλόφιλη καὶ ἀντιπροτείνει τὸ παράλογο ἐξάμβλωμα γυναίκας-«ἀποδιοπομπαίου τράγου». Στόχος: Ἡ χαλιναγώγηση τοῦ μεγαλύτερου, ἀνθεκτικώτε-

ρου καὶ ἐν δυνάμει μέρους τοῦ πληθυσμοῦ, ποὺ προορίζεται γιὰ ὑποδούλωση στὸν ὅποιονδήποτε «ἀφέντη». Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σύγκρισης τῆς Λεσβίας δημιουργοῦ μὲ τὴν Κασσιανὴ θὰ ἀποδείξῃ τὰ παραπάνω.

«Ἐκ γυναικὸς ἐρύη τὰ φαῦλα»...

Ἦχι καὶ τόσο Μεγάλῃ Τρίτῃ τῶν χριστιανῶν περιέχει τὸ περίφημο «τροπάριο τῆς Κασσιανῆς». Τὴν Κασσιανὴ τὴν μπερδεύουν πολλοί: Τὴν μπερδεύουν μὲ τὸ πρόσωπο ποὺ πρωταγωνιστεῖ στὸ ἔργο της. (Καθόλου παράξενο δέβαια νὰ ὑποκρύπτεται καὶ ἡ ἴδια.) Πρόκειται γιὰ τὴν πόρνη τοῦ «κατὰ Ματθαῖον», ποὺ μὲ τεράστια δικά της ἔξοδα προκαλεῖ τὴ χριστιανικὴ ὁμήγυρη διπλᾶ: περιποιεῖται τὸν Ἰησοῦ ἀφ' ἐνὸς καὶ «σκανδαλίζει» τοὺς πάντες γύρω – τόσο μὲ τὴ διαχυτικότητά της ὅσο καὶ μὲ τὸ περιεχόμενο τοῦ πορτοφολιοῦ της. Προφανῶς ἡ πόρνη «ἔχει πέραση» στὸν κόσμον τοῦτο, ἂν καὶ δὲν τῆς φτάνῃ αὐτό. Ἀποφασίζει ἐπιπλέον καὶ δρομολογεῖ τὴν ἀναγνώριση καὶ τὸν καθαγιασμό τοῦ ἐπαγγέλματός της καὶ στὸν «ἄλλο κόσμον». «Μὲ τὰ λεφτὰ τὰ κάνεις ὅλα» (ἔτσι δὲν λένε οἱ Ἑβραῖοι;). Ἡ πόρνη βρῆκε τὸ «μέσον», ἀλλὰ «ἔχει καὶ τὰ μέσα». Νάτη λοιπὸν «στὰ μέσα καὶ στὰ ἔξω» τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου νὰ χύνη δάκρυ καὶ νερὸ νὰ λούσῃ τὸ «μεσσία». Τὸ ὠραῖο μαλλί της ὥστόσο εἶναι τὸ καλύτερο «φετίχ» γιὰ τὴν περίπτωσή καὶ διαφήμισή πρώτης τάξεως. Τί ἐπένδυση! Περιποιεῖσαι δωρεὰν τὸν ἀρχηγό, περίμενε σὲ λίγο τοὺς πιστοὺς του. (Κι ἂς μὴν ἀναφερθοῦμε στὰ μετὰ θάνατον.)

Ἡ Ἑβραία πόρνη ἔχει καὶ νοῦ, πέρα ἀπὸ τὸ κορμί. Θηλυκὸ μυαλό. Τὴν κοινωνικὴ της ὑποδάθμιση τὴ «βαφτίζει» ἁγιοσύνη. «Ξεπλένει» τὸ μαῦρο χρῆμα της μὲ δάκρυ «κροκοδείλου» – ποὺ θὰ τῆς φύγῃ ὁ Ἰησοῦς. «Παλιά της τέχνη κόσκινο» ἢ τρυφερὴ περιποίηση τοῦ ἄρρενος – αὐτὴν ποὺ οἱ χριστιανοὶ δάφτισαν «ἁμαρτία», γιὰ νὰ ᾗχῃ ἡ καλοπέραση ψευδώνυμο καὶ ἡ κοινωνικὴ ἠθικὴ ἐπιταγὴ ἄλλοθι.

Αὐτὴ ποὺ «ἔσωσε» τὸ «ξέπλυμα», χύνοντας καὶ ἡ ἴδια ποτάμι τὸ δάκρυ, εἶναι ἡ Κασσιανή. Naί. Ὅλα τὰ παραπάνω τὰ «ἔκανε τέχνη», ποὺ τὴν εἶπαν ποίηση ὑψηλή, ἄλλοι τῆς «φόρεσαν» καὶ μουσικὴ, ποὺ τὴν εἶπαν «βυζαντινὸ μέλος» καὶ «ἦρθε καὶ ἔδεσε...». Εἶναι ἄραγε παρεξηγήσιμο ποὺ τὰ διάβασε ἡ κοπέλλα στίς ἐπιστολὰς τοῦ Χρυσοστόμου (α', γ', ια', ιδ', «Πρὸς τὴν διακόνισσαν Ὀλυμπιάδα», 404-405, «κατὰ Ματθαῖον» κστ' 6-16); Ἦταν λίγο νὰ διαβάξῃ μία χριστιανή; Ἦ μήπως ἦταν λίγο τὸ νὰ «ἀντιγράψῃ»; Πάντως τὸ «ποίημά» της γίνηκε «σουξέ» ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον. Τεράστια ἐπιτυχία! (Τί ὑποκρισία – ὄχι ὑποκριτικὴ – καὶ πόσο... μαστορεμένος θεατρνισμὸς – σὲ καμμιὰ περίπτωσι θεάτρο!) Κλάματα, παρακάλια, προσευχὲς ὑπὲρ τοῦ «ἐγὼ» καὶ προσωπικὲς ἁμαρτίες, ποὺ θὰ πληρώσῃ ἓνας ἄλλος, «καλὴ ὥρα» ὁ «ραδί». Ποῦ ἀκούστηκε ὁμως νὰ πληρώνουν οἱ Ἑβραῖοι;

Ὅπως καὶ νάχη ὁμως ὅλα τὰ τροπάρια, οἱ ὕμνοι, τὰ μεγαλυνάρια, τὰ ἀπολυτίκια, οἱ ψαλμοὶ καὶ οἱ ἀπαγγελίες τῆς χριστιανικῆς Τρίτης ὕμνοῦν καὶ καθα-

Ἡ 10ῃ Μοῦσα: Ἡ Λεσβία Σαπφώ. (Μεταγενέστερης ἐποχῆς προτομή ἀπὸ τὴ Σικελία.)

γιάζουν τὴν πόρνη πὺ ἀντιστρέφει τὴν «ἐπὶ χρήμασιν ἔκδοσιν», τὴν κρατικὴ καὶ γιαχβεδικὴ φορολογία («Ἀπόδοτε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ») καὶ τὴν ἐκπόρνευση (ἡ Ἑβραία χήρα ὑποχρεώνεται νὰ περιέρχεται σταδιακὰ στὰ κρεβάτια τῶν κουνιάδων της, ὁ «νυμφίος» μπαίνει στὴν κρεβατοκάμαρα τῆς πρώτης νύχτας τοῦ γάμου μὲ πέντε τοῦλάχιστον παρθένες, πέρα ἀπὸ τὴ σύζυγο), τὴν ἀγοραπωλησίαν ἀνθρώπων (Ἰουδας - Ἰησοῦς) καὶ «ἀγρόν κεραμέως» μὲ χρῆμα «μαῦρο». Αὐτὸ εἶναι τὸ κοινωνικὸ καὶ πολιτιστικὸ περιεχόμενο τοῦ ἐβραϊκοῦ, τοῦ ἰσραηλικοῦ «δικαίου» καὶ τοῦ γιαχβεδικοῦ «νόμου». Ἡ νομιμοποίηση τῆς ὑποταγῆς ὁποιοῦ/ας ὑποβλήθηκε στὴν αὐτοαγνωσία, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ νιώθῃ ἀνίσχυρος καὶ ἀδύναμος/η, ἔτσι ὥστε νὰ γίνεται εὐκολώτερα «λεία» τῶν «ἰσχυρῶν» μὲ τὴν οἰκονομικὴ, κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ἀλλὰ καὶ θρησκευτικὴ ἐξουσία.

Τὸ «γνώθι σαυτὸν» (γνώριζε τὸν ἑαυτό σου, τίς δυνάμεις καὶ τίς ἀντοχές, γιατί εἶναι δῶρο θεοῦ) τοῦ Δελφικοῦ Μαντείου εἶναι ἡ κοινωνικὴ θέση-ἀντίρρηση ἀπολλώνειας προέλευσης, παράλληλα μὲ τὸ σωκρατικὸ «οὐδεὶς ἑκὼν κακὸς» (ἀπλᾶ ἔτσι τοὺς ἔμαθαν) σὺν τὸ ἀνθρωπιστικὸ μήνυμα τῆς προσωπικότητας καὶ τοῦ ἔργου τῆς Σαπφούς. Ἡ γυναῖκα τῆς αἰολικῆς γῆς εἶναι ὁ ἀντίποδας τῆς χριστιανῆς Κασσιανῆς.

³ Ἦταν ὁμορφὴ κοπέλλα ἡ Κασσιανὴ (ἔζησε τὸν 9ο αἰ. μ.Χ.), «ἔδγαζε ὁμως γλῶσσα». Ἄκου νὰ ξεστομίση μπροστὰ στὸ Θεόφιλο, ὁλόκληρο αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου «ἐκ γυναικὸς ἐρύη τὰ κρείττω» (= ἀπὸ τῆς γυναῖκα προέκυψαν τὰ καλύτερα)! Ἐκεῖνος ἤθελε τὴν γυναῖκα-σύζυγο δίχως ἀποψη (χριστιανὸς δὲν ἦταν;). «Τί μοῦ τὴν ἔφερες αὐτὴν τὴ γλῶσσοῦ, βρὲ μάνα, στὴν ἐκλεκτὴ σου δωδεκάδα; Εἶναι γυναῖκα αὐτὴ γιὰ μένα; Νὰ σκέφτεται καὶ νὰ μιλᾷ; Νὰ μοῦ φέρῃ ἀντιρρήσεις καὶ νὰ “μὲ κολλᾷ στὸν τοῖχο”; Δὲν λέω, κούκλα εἶναι, μόνο πὺ οἱ κοῦκλες δὲν ἔχουν μιλιὰ» εἶπε ὁ Θεόφιλος στὴν προξενήτρα Εὐφροσύνη. «Ὁ αὐτοκράτορας θὰ γίνῃ ἄντρας μου», εἶχε ἀποφασίσει ἡ Κασσιανὴ πρὶν τὴ βυζαντινὴ... «χυλόπιττα». «Ἡ ὁ αὐτοκράτορας ἦ κανεῖς», δήλωσε ἡ νέα. («Μεγάλῃς πάπιας αὐγὸ» ἢ κοπελλιὰ: «Νόμος ὅλον ἢ οὐδέν!».) Σὰν εἶδε καὶ ἀπόειδε, χτίζει μοναστήρι, δικό της, ἰδιωτικὸ, «πριβέ», πὺ λέν οἱ ξένοι, καὶ παίζει ἐκεῖ μὲ τὸ Θεόφιλο τὸ «κρυφτὸ» καὶ μὲ τοὺς χριστιανούς συγγραφεῖς τὸ... «κλεπτὸ».

Σαφῶς καὶ ἔπρεπε νὰ διαβάσῃ Σαφῶ

Ο ἔρωτας στὸ τροπάριό της –«*ζοφώδης τε καὶ ἀσέληνος*»– χρίεται μὲ τὸ «ἔλαιον» τῆς «ἀμαρτίας» καὶ ἀποδίδεται ὡς «οἷστρος ἀκολασίας». Ἄντε νὰ τὴν πείσης πὺς δίχως αὐτὸν δὲν ὑπάρχει ζωὴ. Μήπως ἀνοιξε νὰ διαβάσῃ ἀρχαία ἑλληνικὴ λογοτεχνία, γραμματεία, ποίηση, λυρικὴ ἔστω; Τί ἐνδιαφέρον καὶ ὁμορφο εὑρίσκει στοὺς «ἰπ» χριστιανούς τῆς ἐποχῆς της, πὺ παίζαν τὸ «φόδο θεοῦ» στὰ δάχτυλα σὲ σκηρικὸ «πυρωμένης θηλυκῆς κολάσεως»; Σαφῶς καὶ ἔπρεπε νὰ μελετήσῃ Σαφῶ ἢ βυζαντινοπούλα. Ὅλη ἡ ζωὴ τῆς 10ῆς Μούσας ἔρωτας ἦταν καὶ ἀπὸ ἔρωτα, λένε, πὺς πέθανε. Κεῖνος ὁ Μυτιλη-

Ἡ Σαπφὼ καὶ ὁ Ἀλκαῖος σὲ ὑδρία τοῦ 550-510 π.Χ. (Μόναχο).

νιὸς ὁ Φάων, τὸ ὁμορφόπαιδο, ὁ εὐνοούμενος τῆς Ἀφροδίτης, τὴν ὠδήγησε στὸ θυθὸ τῆς Λευκάδας (Ἀνακρέων, *Κωμωδία/Lesky* 1981). Τί ἀχάριστος νέος κι ἐκεῖνος! Τί τραγούδια, τί μουσικὲς, τί ἀρπίσματα μὲ τὴν πυκτίδα (ἔγχορδο μουσικὸ ὄργανο) της! Ἀνένδοτος. Μόνον ὁ θάνατος λοιπὸν τῆς ἀξίζει. «Καλύτερο τὸ μοναστήρι», θὰ σκεφτῇ κανεὶς. Ἐκεῖ τοῦλάχιστον εἶσαι ζωντανὴ (καὶ ὅλο καὶ κάποιος ἢ κάποιος θὰ βρεθοῦν στὰ σεντόνια σου «κάτω ἀπὸ τὴ μύτη» τῆς ἡγουμένης καὶ μὲ φτηνὸ «λάδωμα» τῆς πορτιέρισσας τῆς μονῆς) (Walter, 2002).

Ὁχι. Ἡ Σαπφὼ δὲν ἦταν «μονόχρωτη», «μαγκούφα» καὶ ὑποκρίτρια. Οἱ ἔρωτές της ἦταν χαρά, δημιουργία, διδασκαλία. Καὶ ἦταν πάντα φωτεινοί, χρωματιστοὶ καὶ πολυποίκιλοι, σὰν τοὺς ἀνθούς τῆς ἀνοιξίης. Οἱ πόνοι τῆς μητρότητος δὲν τὴν τρομάζανε ποτέ: Καρπὸς τοῦ ἔρωτά της μὲ τὸν Κερκύλα ἦταν ἡ μονογενὴς Κλεῖς. Πνευματικὲς τῆς κόρες πάμπολλες ὡστόσο ἔλαμψαν σὲ Ἀνατολὴ

καὶ Δύση, γιατί ἡ Σαπφὼ εἶχε σχολή. Σχολὴ γυναικῶν. Νὰ θυμίσω τὴν Ἀριγνώτα καὶ τὴν Ἀθίδα, πού ζήσανε μαζί της στὴ Σχολὴ τῆς Λέσβου;

Ναί, ναί! Σχολὴ Αἰολίδων γυναικῶν. Καὶ τί γυναικῶν! Γυναικῶν μὲ τὰ ὅλα τους: Λατρεία τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῶν Μουσῶν δίχως θρησκοληψία, καλλιέργεια τῶν τεχνῶν – καὶ ὄχι μόνο τῶν καλῶν. Ποίηση, μουσικὴ κι εὐαισθησία ἐναρμονίζονται μὲ ποικιλία συναισθημάτων, ἀναδεικνύοντας τὴν ἀγάπη καὶ τὸν ἔρωτα ἢ τοὺς ἔρωτες. Οἱ γυναῖκες τῆς Ψάπφος ἔχουν τὸν «ἄερα» τῆς αἰολικῆς εὐλογίας καὶ μοιάζουν μὲ ἀγάλματα ἀρχαϊκά. Εἶναι γυναῖκες κόσμιες, καλόγουστες, ἀριστοκρατίσες – ὄχι «παῖξε-γέλασε». Γνωρίζουν νὰ ντυθοῦν, νὰ χτενιστοῦν, νὰ μακιγιαριστοῦν, νὰ γοητεύσουν. Καὶ γοητεύουν. Καὶ «μαγεύουν». Καὶ γίνονται θαύμασμα καὶ εὐτυχία γιὰ τοὺς γύρω τους, γιατί εἶναι αὐθεντικὲς καὶ συνολικὰ ἀνεπτυγμένες προσωπικότητες – ὄχι μονομερεῖς.

Ὁ ἀνθρωπιστικὸς χαρακτῆρας τῆς Σχολῆς της

Ἡ ἐπιχειρηματίας Σαπφὼ λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν πίεση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ σχολῶν γυναικῶν (Ἀνδρομέδας καὶ Γοργοῦς), μὲ ἀποτέλεσμα κάποια κορίτσια τῆς νὰ φεύγουν. Καταβάλλει προσπάθειες νὰ κρατηθῇ ψυχραίμη ἀλλὰ καὶ ἀνταγωνιστική. Βελτιώνει διαρκῶς τὴν ποιότητα τῶν

παροχῶν τῆς σχολῆς, τῆς διδασκαλίας, τῆς σοφίας, τῆς τέχνης της, προσέχοντας νὰ μὴ μειωθῇ στοὺς ἐλάχιστο ὁ ἀνθρωπιστικὸς χαρακτήρας τοῦ μορφωτικοῦ ἀγαθοῦ ποὺ παράγει. Κάθε ἀποχωρισμὸς δένει μὲ τὸ δάκρυ τῆς εὐαισθησίας, τῆς φιλίας, τῆς συντροφικότητος. Εἶναι πηγαῖο. Εἶναι αὐθεντικὸ ἀλλὰ καὶ παροδικό. Καὶ αὐτὸ γιατί ἡ δασκάλα ὑπενθυμίζει τὴν ἀξία τῆς κοινῆς ζωῆς στοὺς παρελθόν, ποὺ θὰ μείνῃ ἀνάμνηση ἀναλλοίωτη στοὺς χρόνους καὶ τῇ ζωῇ τῶν κοριτσιῶν της. Ἀκόμη καὶ ἂν ὁ ψυχικὸς πόνος της εἶναι στοὺς ξενίθ, ἡ Σαπφὼ συγκρατεῖται. Εἶναι σοβαρή, ἰσορροπὴ καὶ ἀξιοπρεπής. Θάνατος, σύμφωνα μὲ αὐτήν, εἶναι ἡ λησμονία. Μόνο ποὺ στὴ σχολὴ τῆς Σαπφῶς οἱ κοπελλιᾶς μάθαιναν πῶς νὰ τὴν ἀποφεύγουν τὴ λησμονία καὶ πῶς νὰ νικοῦν τὸ θάνατο μὲ τὰ ὅπλα τῆς θηλυκῆς ἀξιοσύνης: Τὸ πνεῦμα εἶναι ἀθάνατο, καθὼς γεννᾷ τὸ τραγούδι τῶν ἐρώτων, τῆς ἀγάπης, τοῦ γάμου καὶ τῆς χαρᾶς τῆς ζωῆς. Βλέπεις, γιὰ τὴ Σαπφὼ, τὸ θηλυκὸ Σωκράτη, «ἡ ἔρημη καὶ σκοτεινὴ ὑπαρξὴ στὸν Ἄδη εἶναι κληρὸς ἐκείνων ποὺ δὲν ἔχουν καθόλου μερίδιο στὰ δῶρα τῆς Πιερίας» (55LP καὶ Lesky 1981). Μὲ αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὸν «κληρὸ» καταριέται καὶ ξορκίζει τὶς ἀντίπαλές της ἢ Σαπφὼ.

Στὴ Σαπφὼ καὶ τὰ κορίτσια της ἀρμόζει ἡ ἀθανασία καὶ μία δόξα ἄλλη ἀπὸ κείνη τῶν ἀνδρῶν –ἐπώνυμα γυναικεία– τοῦ Ἀλκαίου καὶ τοῦ «ἐδῶ καὶ τοῦ τώρα». Τὸ «ῥωαῖο, τὸ αἰσθητὸ καὶ ὁ πόθος» δεμένα ἀδιάσπαστα μεταξὺ τους μέσα στοὺς ἔργους καὶ τῇ ζωῇ τῆς Σαπφῶς θὰ ἐμπνεύσουν τὸν Πλάτωνα. Καὶ αὐτὸς θὰ κἀνῃ τὴν τριάδα τούτη «καρδιά» τοῦ «Συμποσίου» του.

«Ἄν δὲν πηδήσῃ ἡ ἄλεπού, κανεῖς δὲν τῆς δωρίζει κρεμαστάρια», θὰ ἀπαντήσῃ ἔμπρακτα ἡ Σαπφὼ σὲ ὅσους «κάνουν κρεμαστάρια ὅσα δὲν φτάνουν». Καὶ τὴν ἀξία Σαπφῶ-γυναικὰ καὶ δημιουργὸ ἐλάχιστοι θνητοὶ καὶ ἀκόμα λιγώτερες θνητὲς «φτάνουν στοὺς δαχτυλάκις της». Ἡ ἀξιοσύνη της ἐκτιμᾶται ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτη. Ἡ Σαπφὼ εἶναι εὐνοούμενη τῆς θεᾶς γιατί τὸ ἀξίζει, γιατί λατρεύει τὶς Μοῦσες καὶ παραδίδει τὴ λατρεία τούτη καὶ τὴν ἀπλώνει μέσῃ σὲ χώρους ἱερὰ εἰδυλλιακοὺς καὶ σὲ καλαίσθητες ψυχὰς ἐλεύθερων καὶ ἀξιοπρεπῶν κοριτσιῶν. Δὲν σφραγίζει μέσα της τὸ μορφωτικὸ ἀγαθὸ οὔτε τὸ κλειδομανταλώνει ἐγωιστικὰ καὶ καχύποτα στὰ «ᾄ-λογα» κιτάπια καὶ τὰ λογοκλόπα τεφτέρια χριστιανικῶν μονῶν. Ὁ ἔρωτάς της –πλούσιος σὲ περιεχόμενο καὶ ποιότητα ἀνθρωπιστικῆ– δὲν κρύβεται πίσω ἀπὸ ἐδραϊκὰ «δαχτυλάκια», κακοσούλουπα ράσα καὶ «ζοφώδεις» ἀτάκες.

Ὁ δυναμικὸς ἀριστοκρατικὸς λόγος της

Ὁ λόγος της εἶναι ποικίλα, αὐθεντικὰ καὶ πρωτότυπα ἐκφρασμένος, καθὼς ἀντιστοιχεῖ στὰ διάφορα πρόσωπα τοῦ κοινωνικοῦ της περιβάλλοντος – γυναικὲς καὶ ἄνδρες, φυσικὰ καὶ πνευματικὰ της παιδιὰ, ἀδελφία καὶ ἐραστή. Ὁ μαχητικὸς καὶ ἀγωνιστικὸς χαρακτήρας ποὺ διαποτίζει τὰ δημιουργήματά της τὰ διαφοροποιεῖ πλήρως ἀπὸ «γλυκανάλατα» ἀναγνώσματα καὶ δακρύδρεκτες συγγνώμες ἢ «μετάνοιες». Δυναμικὴ ἀριστοκράτισσα ἢ ποιήτρια συγκρούεται μὲ τοὺς διεκδικητὲς τῆς αἰολικῆς ἐξουσίας καὶ ἐξορίζεται στὴ

Σικελία. Δὲν πτοεῖται. Ἡ αἰολικὴ γενέτειρα γῆ δὲν χωράει τὰ προϊόντα τῆς «πέννας» τῆς τῆς καλλιτεχνικῆς. Τὰ σύνορα τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου ὑποκλίνονται, ὑποχωροῦν καὶ ἐξαϋλώνονται μπροστά της. Τὰ ἀποθησαυρισμένα ἔργα τῆς ἀπευθύνονται σὲ ἐκλεκτοὺς λάτρεις τῆς ἀνθρωπιστικῆς ποιότητος καὶ ὄχι σὲ χριστιανοφανεῖς «παπαγάλους» – καταναλωτὲς τοῦ ἐμπορευματοποιημένου «παράλογου».

Τοῦλάχιστον ἓνα τραγούδι ἐπλάθε γιὰ τὸν καθένα καὶ τὴν καθεμία ἡ Σαπφώ, ἀνάλογα μὲ τὸ πρόσωπο καὶ τὴν περίστασι. Στὰ «ἐπιθαλάμια» τῆς (= τραγούδια τοῦ γάμου) εἶναι ἄφθαστη. Τραγούδησε ὅμως καὶ τὴν ἐρωτικὴ ἄρνηση. Μὲ τὰ δακτυλικά της μέτρα συνεχίζει τὴν ὁμηρικὴ παράδοση. Μὲ τὰ ἀλκαϊκὰ μέτρα ἀπαντᾷ στὸ φίλο καὶ συνάδελφό της Ἀλκαῖο, ἐπικοινωνώντας στὴ δική του «μουσικὴ γλῶσσα» καὶ ὀνομάζοντάς τον:

ΑΛΚΑΙΟΣ: *Μενεξοπλέξουδη, ἀγνή, γλυκόγελῃ Σαπφῶ* (Ἀλκαῖος 384 LP), *θέλω νὰ σοῦ πῶ μὰ ντρέπομαι.*

ΣΑΠΦΩ: *Ἄν ἦταν καλὸ αὐτὸ ποὺ ἤθελες ἢ ὁμορφο κι ἡ γλῶσσα σου δὲν ἀνῆκατενε ἄσχημα λόγια, ἢ ντροπὴ δὲν θὰ ᾿πιανε τὰ μάτια σου, μόνον θὰ ᾿λεγες τὸ σωστό.* (Ἀριστοτέλης, «Ρητορική», 1367 α 137 LP).

Ἡ φωνὴ τῆς Σαπφoῦς εἶναι ἡ φωνὴ τῆς γυναίκας ποὺ ἀγαπᾷ καὶ ὄχι μόνον στὸ κρεββάτι. Μὲ τίς εἰλικρινεῖς καὶ ἀνθρώπινες προσευχὲς τῆς πρὸς τὴ θεὰ αἰτεῖται θαρρετὰ καὶ μὲ παρρησία τὴν ἐκπλήρωση τοῦ πόθου τῆς, ἔχοντας ἐπίγνωση τῆς καλλιτεχνικῆς τῆς ἀξίας, ποὺ τὴν κρατᾷ σὲ ἓνα ἐπίπεδο πάνω ἀπὸ τοὺς ἀμαθεῖς θνητοὺς – τελείως ἀντίθετο μὲ τὸ ἐπίπεδο τῆς κάθε «δούλης» τοῦ τυραννικοῦ καὶ «μισογύνῃ» Γιαχδέ. Μὲ γέλιο ἀνταποκρίνεται ἡ Ἀφροδίτη στοὺς αἰσθαντικούς πόθους τῆς ποιήτριας. Ἡ ἐπικοινωνία εἶναι ἄμεση καὶ τὸ «πάρε-δῶσε» τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ αἰσθαντικοῦ ἔρωτα ἐκτὸς ἀπὸ πηγαῖο εἶναι καὶ συνεχές, σταθερό, διαχρονικό. Ἡ ἐπανάληψη ἐρωτικῶν συγκυριῶν, ἡ συναισθηματικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐλευθερία μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ιδεώδους τὸ ἀπομακρύνει, τὸ διαχωρίζει καὶ τὸ ἀπεξαρτᾷ ἀπὸ τὸ πλαστὸ ἰδεολόγημα τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ ἐξαμβλώματος. Πῶς νὰ παραβληθῇ τὸ δυσθεώρητο ὕψος τῆς Σαπφoῦς μὲ τὴν ὑποκριτικὰ δακρύβρεκτη ἐδραιοχριστιανικὴ πορνεία καὶ δουλικότητα;

Πάντως ἡ γυναικεία ἀξιοπρέπεια καὶ ἀξία μόνον ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ κελὶ τῆς Κασσιανῆς δὲν «ξεμυτᾷ». Πιθανώτερον κρίνεται ἡ σήψη τῶν καλογερίστικων σεντονίων ἀπὸ τὰ κροκοδείλια δάκρυα τῆς παρανομίας, τὴν ὑποκριτικὴ στέρηση τῆς χαρᾶς τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἠχορρύπανση ποὺ προκαλοῦν οἱ οἰμωγὲς σὲ ἦχο πλάγιο νουστό.

Ἡ «μὲ νύχια καὶ μὲ δόντια» πάλι τῆς Σαπφoῦς εἶναι ποὺ ἀποκαθιστᾷ τὸ «ῥαῖο» στὸ ὕψος του: Μὲ νύχια, ποὺ πάλλουνε χορδὲς καὶ μὲ δόντια ὑπερήφανου καὶ νικηφόρου χαμόγελου.

Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ «ΑΛΗΘΕΙΑ» ΕΝΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ

Ο ίερωμένοι ανά τους αιώνες, όπως ο μητροπολίτης Αιγιαλείας κ. Ἀμβρόσιος σήμερα, ἀρέσκονται στην στρεβλή μετατόπιση τοῦ κέντρου βάρους τοῦ ἐθνικοῦ καὶ διεθνoῦς ἐνδιαφέροντος ἀπὸ τὰ οὐσιώδη στὰ ἐπουσιώδη. Ὁ κ. Ἀμβρόσιος ἀπὸ «χρέος καὶ ὑποχρέωση» ἀπέναντι στὴν ἀλήθεια χαρακτήρισε «καθαρὸ πορνογράουδο» τὸ τραγούδι τῆς ἐλληνικῆς συμμετοχῆς στὴ «Γιουροβίζιον». Ἡ παραχάραξη τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας ἐξ ἄλλου ἀνήκει στὶς πάγιες πρακτικὲς τῆς χριστιανοσύνης καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὸ «Shake it» εἶναι ἓνα ἐλαφρὺ τραγούδι μὲ περιεχόμενο ἐρωτικό. Τί τὸ διαχωρίζει ἀπὸ ἓνα πορνογράουδο; Τὸ γεγονὸς ὅτι ἀναφέρεται στὴν ἐρωτικὴ συμπεριφορὰ ἐνὸς ζευγαριοῦ ἐρωτευμένων. Σῶμα καὶ ψυχὴ κινοῦνται στοὺς ρυθμοὺς τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ ἔρωτα: Τί ἀγνότερο ἀπὸ τὴ «φλόγα» τὴν ἐρωτικὴ, τὴ «φλόγα» τῆς ἀγάπης, τὴ «φλόγα» τοῦ «μαζί»; Προφανῶς οἱ ἀνέραστοι ἐκδηλώνουν προτίμηση πρὸς τὴ «φλόγα» μὲ τὴν ὁποία οἱ χριστιανοὶ προπάτορές τους πυρπόλησαν τὴ βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξάνδρειας, τὴ «φλόγα» ποὺ ἔκαψε τοὺς ἐλληνικοὺς ναοὺς μαζί μὲ τοὺς προγόνους μας, ποὺ δὲν δέχονταν τὴν ἐξ ἀποκαλύψεως «ἀλήθεια» τῆς θρησκείας τῶν «κατακτητῶν» ἢ τὴ «φλόγα» τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως.

Στὴ «Βίβλο», τὸ ἱερὸ βιβλίο τῶν κάθε εἵδους Ἀμβροσίων, δηλώνεται πεντάκαθαρα πῶς οἱ «προπάτορές» τοὺς ἐξέδιδαν ἐπ' ἀμοιβῇ κανονικὰ τὶς γυναῖκες τοὺς (Ἀδραάμ - Σάρα, Ἰσαάκ - Ρεβέκκα: «Γένεσις», ιβ' 11-20, κστ' 6-11), ἀλλὰ δὲν δείχνουν οὐδόλως νὰ ἐνοχλοῦνται ἀπ' αὐτό. Ἐπίσης στὸ χωρίο ιθ' 31-36 τῆς «Γένεσης» περιγράφεται πῶς οἱ νεαρὲς θυγατέρες τοῦ Λὼτ ἐνώνονται σεξουαλικά μὲ τὸν πατέρα τους τὸν ἴδιο(!), ἀφοῦ τὸν μεθύσουν πρῶτα, προκειμένου νὰ «ἀναστήσουν» ἀπὸ τὸ σπέρμα του τὶς ἐπερχόμενες γενιὲς τῶν Γιαχβεδιστῶν. Στὰ προϊόντα τῆς συνειδητῆς αἰμομικτικῆς πράξης, στὴν ἡδονὴ τῆς ὁποίας συμμετέχουν τόσον οἱ θυγατέρες ὅσο καὶ ὁ ὑπερήλικας φυσικὸς πατέρας τους, προφανῶς συγκαταλέγονται οἱ διάφοροι χριστιανοὶ ἱερωμένοι, οἱ αὐτοανακηρυσσόμενοι θιασῶτες τῆς ἀληθείας στὴν πληροφόρηση.

Ὑποδόσκει πουθενὰ ὁ ἐκχρηματισμός, ἡ ἐμπορευματοποίηση ἢ ὁ ἐπαγγελματισμός τῆς Π. Διαθήκης στὴν ἐρωτικὴ πράξη, ἢ ὁποία ἐμπεριέχεται στὸ «*Shake it*», στοιχεῖα ποὺ θὰ ὥριζαν ἓνα «πορνογράουδο»; Ὑποδηλώνεται τάχα κάποιου εἴδους δόλος στὴ σχέση μεταξὺ τῶν ἐρωτευμένων τοῦ τραγουδιοῦ, παρόμοιος ἢ ἀνάλογος –ἔστω– τῆς μέθης στὴν ὁποία ὑποβάλλουν τὸν πατέρα τους οἱ «κότες» τῆς ἐδραϊκῆς «Διαθήκης»; Ὑποκρύπτεται –ἐν τέλει– κάποιου εἴδους φυσικὴ ἢ ἠθικὴ ἀνομία στοὺς στίχους τοῦ τραγουδιοῦ;

Δὲν ἐνωχλήθηκε λοιπὸν ὁ Ἀμβρόσιος ἀπὸ τὴν ξενόγλωσση παρουσίαση ἐνὸς καθαροῦ ἐλληνογενοῦς –μὰ παγκοσμίου ἐμβελείας– συναισθήματος, τοῦ ἔρωτα, ἀπὸ ἐλληνικά χεῖλη, παρὰ φρόντισε νὰ διαβάλλῃ τὴν αὐθεντικότητά του, ἀλλὰ καὶ νὰ στρέψῃ τὴν κοινὴ γνώμη ἀπὸ τὴν ψυχολογία τῆς ἐθνικῆς περηφάνειας στὴν ἐνοχικότητα τῆς παραφύσιν χριστιανικῆς ἠθικῆς.

Διοτίμα - Δημόφιλος

«ΑΡΧΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΩΝ ΟΛΩΝ ΑΤΟΜΟΥΣ»

Οί ἀρχαῖες γνώσεις γιὰ τὴν σύσταση τοῦ ἀτόμου

Οἱ νόμοι τοῦ Νεύτωνα διατυπώνονται ὑπὸ τὴν μορφή συνήθων τυπικῶν ἐξισώσεων καὶ εἶναι νόμοι καθαρὰ αἰτιοκρατικοί. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι σὲ μιὰ συγκεκριμένη αἰτία ἀντιστοιχεῖ ἓνα καὶ μοναδικὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖο εἶναι πάντοτε τὸ ἴδιο, ἐφόσον ξεκινοῦμε μὲ τὴν ἴδια ἀρχικὴ κατάσταση (αἰτία). Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο μποροῦν νὰ ὑπολογιστοῦν οἱ θέσεις τῶν πλανητῶν στὴν τροχιά τους γύρω ἀπὸ τὸν ἥλιο γιὰ τὰ ἐπόμενα χρόνια, καὶ ἔτσι νὰ προβλέψουμε τὰ διάφορα ἀστρονομικὰ φαινόμενα ποὺ θὰ συμβοῦν στὸ μέλλον, ὅπως π.χ. μιὰ ἔκλειψη Ἡλίου ἢ Σελήνης, τὴν ἐμφάνιση ἑνὸς κομήτη ἢ ἀκόμη καὶ τὴν τροχιά ἑνὸς ἀστεροειδῆ, ὁ ὁποῖος ἀκολουθεῖ μιὰ πορεία συγκρούσεως μὲ τὴν Γῆ.

Σὲ ὅλες αὐτὲς τὶς περιπτώσεις ἡ τροχιά ὑπολογίζεται ἀκριδῶς μὲ τὴν βοήθεια τῶν αἰτιοκρατικῶν νόμων καὶ εἶναι αὐτονόητο ὅτι μὲ τὸν κατάλληλο μαθηματικὸ τύπο μποροῦμε νὰ προβλέψουμε μὲ

ΣΧΕΣΗ ΜΑΖΑΣ - ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ: ΗΤΑΝ «ΣΩΣΤΟΣ» Ο ΑΪΝΣΤΑΪΝ;

Ἡ θεωρία τῆς σχετικότητας ὑποστηρίζει ὅτι ἡ μάζα αὐξάνεται μὲ τὴν ταχύτητα. Ὅσο ταχύτερα κινεῖται μία μάζα, τόσο περισσότερο αὐξάνει. Ὄταν δὲ ἡ μάζα ἐν κινήσει ἀποκτήσῃ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός, τότε ἡ μάζα αὐτὴ γίνεται ἄπειρος (τείνει στὸ ἄπειρο). Κατὰ συνέπεια κανένα σῶμα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κινήθῃ μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός, καθότι αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ ἐν κινήσει μάζα θὰ ἔτεινε στὸ ἄπειρο καὶ συνεπῶς θὰ γινόταν τὸ σύμπαν ἡ καλύτερα θὰ κατέστρεφε τὸ σύμπαν (πάντα βέβαια σύμφωνα μὲ τὴν θεωρία τῆς σχετικότητας).

Ἡ ἀνωτέρω θεωρία βασίζεται στὸν κάτωθι τύπο:

$$m = \frac{m_0}{\sqrt{1 - \left(\frac{v}{c}\right)^2}}, \text{ ὅπου}$$

m = ἡ τελικὴ μάζα

m_0 = ἡ μάζα ἠρεμίας

v = ἡ ταχύτητα τῆς μάζας ἐν κινήσει

c = ἡ ταχύτητα τοῦ φωτός στὸ κενό

Ἀλλὰ στὸ σύμπαν ὑπάρχει ἓνα σωματίδιο (μάζα), τὸ ὁποῖο κινεῖται μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός. Αὐτὸ τὸ σωματίδιο (μάζα) εἶναι τὸ ἴδιο τὸ φωτόνιο. Κι ὅμως ἡ μάζα του δὲν εἶναι ἄπειρη. Ἐὰν στὸν ἀνωτέρω τύπο ἀντικαταστήσουμε τὸ v μὲ τὸ c λαμβάνουμε:

ἀκρίβεια τὴν κίνηση ἐνὸς σώματος, εἴτε πρόκειται γιὰ τὴν Σελήνη, ἕναν πλανήτη ἢ ἕνα διαστημόπλοιο, καὶ μάλιστα γιὰ ὁσοδήποτε μεγάλο χρονικὸ διάστημα. Ἡ ἐπιτυχία αὐτῶν τῶν ὑπολογισμῶν στὴν πρόβλεψη τῆς θέσεως ἐνὸς σώματος γιὰ μεγάλα χρονικά διαστήματα ἀποτελεῖ τὸν θρίαμβο τῆς αἰτιοκρατίας. Ἡ αἰτιοκρατία καὶ ἡ προβλεψιμότητα θεωροῦνται ἔννοιες ταυτόσημες, ἐφόσον ἡ ἐξέλιξη τοῦ φαινομένου διέπεται ἀπὸ καθαρά αἰτιοκρατικούς νόμους. Αὐτὸ δημιούργησε τὴν εἰκόνα, κυρίως κατὰ τὸν δέκατο ἔνατο καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα, ἐνὸς καθαροῦ μηχανιστικοῦ κόσμου, ὅπου τὰ πάντα εἶναι προβλέψιμα μὲ ἐπιπτώσεις ἀκόμα καὶ στὴν φιλοσοφικὴ ἀντίληψη τοῦ κόσμου.

Οἱ ἀτομικοὶ φιλόσοφοι τῆς ἀρχαιότητος

Αὐτὰ ὅσον ἀφορᾷ στὸν μακρόκοσμο τῶν πλανητῶν καὶ τῶν ἀστέρων. Γιὰ νὰ δοῦμε ὁμως, συμβαίνει τὸ ἴδιο καὶ ἀναφορικά μὲ τὸν ὑποατομικὸ κόσμο; Στὸ ἄτομο, σὰν στοιχειῶδες συστατικὸ τῆς ὕλης, ἀναφέρθηκαν ἐκτεταμένως πλείστοι φιλόσοφοι τῆς ἀρχαιότητος. Μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς ὁ Δημόκριτος, ὁ Λεύκιππος, ὁ Ἐπίκουρος, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης καθὼς καὶ πάρα πολλοὶ ἄλλοι σοφοί. Ἀλλὰ καὶ τὸ μόριον, κατὰ τὸν Ἡράκλειτο καὶ τὸν Αἰνισίδημο, ἀποτελεῖ ταυτόχρονα καὶ αὐτόνομη ὄντοτητα καὶ συστατικὸ μέρος τοῦ σώματος: «τὸ δὲ μόριον καὶ αὐτὸ λέγεται διχῶς, καὶ ὅτε μὲν ὡς διαφέρων τοῦ ἰδίου νοουμένου μέρους, καθὰ φασιν αὐτὸ μέρος μέρους εἶναι».¹

Βεβαίως ὁ κατ' ἐξοχὴν θεμελιωτὴς τῆς Ἀτομικῆς Ἐπιστήμης εἶναι ὁ Δημόκριτος ὁ Ἀδελφίτης (460-360 π.Χ.). Πρῶτος ἐκεῖνος ἀνέλυσε μὲ κάθε λεπτομέρεια τὴν φύση τοῦ μικρόκοσμου καὶ ὥρισε ὅτι ἡ ὕλη ἀποτελεῖται ἀπὸ «ἀτόμους». Γνώριζε γιὰ τὴν ἀτομικὴ ἐνέργεια, γιὰ τὴν ὁποία ἔλεγε ὅτι πρόκειται γιὰ μιὰ γιγαντιαία δύναμη, ποὺ δὲν ἐπιτρέπει στὰ ἄτομα νὰ διασπαστοῦν. Δυστυχῶς μόνον καμμιὰ τρακοσαριά ἀποσπάσματα τοῦ Δημόκριτου διασώθηκαν τοῦ χριστιανικοῦ φανατισμοῦ. Τὰ περισσότερα ἔργα τοῦ Ἑλλήνα φιλοσόφου καταστράφηκαν στὸν ἐμπρησμό τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἀλεξάνδρειας, ὅπου ἦταν ἀρχειοθετημένα. Μερικὰ ἄλλα ἔργα του βρῆσκονταν στὶς βιβλιοθήκες τῶν Ἀθηνῶν, τῶν Πατρῶν, τῆς Ρόδου, τῆς Καισαρείας, τῆς Ρώμης, τῆς Περγάμου, τῆς Κωνσταντινουπόλεως κ.ά. Ὅμως καὶ σ' ἐκεῖνα τὰ ἔργα ἐπεφυλάχθη ἡ ἴδια τύχη. Στὴν Κωνσταντινούπολη, γιὰ παράδειγμα, κήκον σὰν «αἵρετικά» τὸν 8ο μ.Χ. αἰ. ἀπὸ τὸν Λέοντα Γ' τὸν Ἰσαυρο μαζί μὲ

$$m = \frac{m_0}{\sqrt{1 - \left(\frac{v}{c}\right)^2}} \Rightarrow m = \frac{m_0}{\sqrt{1 - \left(\frac{c}{c}\right)^2}} \Rightarrow m = \frac{m_0}{\sqrt{1-1^2}} \Rightarrow m = \frac{m_0}{\sqrt{0}} \Rightarrow m = \frac{m_0}{0} \rightarrow \infty \text{ καὶ αὐτὸ δὲν}$$

εἶναι σωστὸ, διότι ἡ μάζα τοῦ φωτὸς στὸ σύμπαν δὲν εἶναι ἄπειρη.

Ἐὰν πάλι θεωρήσουμε τὸ φῶς ὡς ἐνέργεια καὶ ὄχι ὡς μάζα, δὲν θὰ πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι ἡ ἐνέργεια (σύμφωνα μὲ τὴν θεωρίαν τῆς σχετικότητας) ἔχει μάζα. Κατὰ συνέπεια ἐπανερχόμαστε στὴν πρώτη θέση μας, ὅτι τὸ φῶς θὰ πρέπει νὰ μελετηθῇ ὡς ἔχον μάζα ἢ τοὐλάχιστον ὅτι ὑπάρχει μιὰ μικρὴ ποσότητα μάζας, ἡ ὁποία κινεῖται μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός. Ἐὰν ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν εἴμαστε σίγουροι μὲ τὸν ἀνωτέρω συλλογισμό, τότε προχωροῦμε.

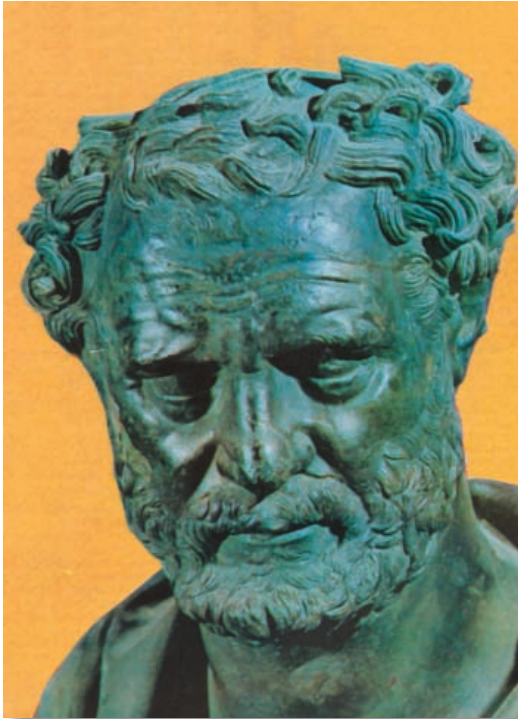
Γνωρίζουμε (σύμφωνα μὲ τὴν θεωρίαν τῆς σχετικότητας) ὅτι $E = m \cdot c^2$. Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι

$$m = \frac{E}{c^2} \text{ καὶ ὅτι } \frac{E_0}{c^2}. \text{ (Θὰ μελετήσουμε ἀργότερα τί σημαίνει } E_0 \text{ καὶ τί εἶναι). Στὴν περίπτωση τοῦ}$$

φωτὸς λαμβάνουμε:

$$m = \frac{m_0}{\sqrt{1 - \left(\frac{v}{c}\right)^2}} \Rightarrow \frac{E_0}{c^2} = \frac{\frac{E_0}{\phi^2}}{\sqrt{1 - \left(\frac{c}{c}\right)^2}} \Rightarrow E = \frac{E_0}{\sqrt{1-1^2}} \Rightarrow E = \frac{E_0}{\sqrt{0}} \Rightarrow E = \frac{E_0}{0} \rightarrow \infty$$

Δημόκριτος. Ρωμαϊκό αντίγραφο αρχαίας ελληνικής χάλκινης προτομής (3ος αἰ. π.Χ.), πού σήμερα βρίσκεται στο Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῆς Νεάπολης (Ιταλία).

ἄλλους 300.000 τόμους ἑλληνικῶν ἔργων, πού θρίσκονταν ἀρχειοθετημένα ἐπὶ αἰῶνες στὴν βιβλιοθήκη τῆς πόλης. Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ μὲ τὶς ὑπόλοιπες βιβλιοθηκὲς τῆς ἑλληνικῆς ἐπικράτειας. Λεηλατήθηκαν ὅλες ἀπὸ τοὺς μισέλληνες «χριστιανούς».

“Ὅ,τι γνωρίζουμε σήμερα γιὰ τὸν μεγάλο Ἑλληνα σοφὸ περιορίζεται σὲ μερικὲς ἀράδες στὰ ἔργα ἄλλων κλασικῶν συγγραφέων, ὅπως ἐπίσης καὶ στὰ ἔργα μερικῶν χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι παρθέτουν τὶς θεωρίες τοῦ Δημόκριτου, ἐπιχειρώντας νὰ ἀναδείξουν τὴν «ἀσέβεια» τους. Αὐτὲς οἱ ἀναφορὲς ὁμως καθίστανται ὑπεραρκετὲς γιὰ νὰ στοιχειοθετήσουμε τὴν φιλοσοφικὴ σκέψη τοῦ ἀνδρός.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς φανατικοὺς πολεμίους τοῦ Δημόκριτου ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπολοίπων Ἀτομικῶν φιλοσόφων εἶναι καὶ ὁ ἐπίσκοπος Καισαρείας Εὐσέβιος. Ἡ ἄποψη τοῦ Δημόκριτου γιὰ τὴν σύσταση τῆς ὕλης, ὅπως αὐτὴ ἀναδεικνύεται μέσα ἀπὸ τὰ ἐπικριτικὰ σχόλια τοῦ Εὐσεβίου, ἐπιβεβαιώνει μὲ τὸν πλέον ἐμφαντικὸ τρόπο τὶς σημερινὲς ἀπόψεις. Ὁ κόσμος ὅπως τὸν γνωρίζουμε σήμερα δὲν διαφέρει οὔτε στὸ ἐλάχιστο ἀπὸ τὴν φυσιογονία τοῦ Δημόκριτου. Ἡ ὕλη ὄντως ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρότατα, νοητὰ σώματα, τὰ ὁποῖα τόσον αὐτὸς ὅσο καὶ ὁ Ἐπίκουρος καλοῦν «ἀτόμους»:

«οἱ μὲν γὰρ ἀτόμους προσειπόντες ἄφθαρτά τινα καὶ σμικρότατα σώματα πλῆθος ἀνάριθμα καὶ τι χωρίον κενὸν μέγεθος ἀπεριόριστον προδαλόμενοι, ταύτας δὴ φασὶ τὰς ἀτόμους ὡς ἔτυχαν ἐν τῷ κενῷ φερομένους αὐτομάτως τε συμπιπτούσας ἀλλήλαις διὰ τὴν ῥύμην ἄτακτον καὶ συμπλεκόμενας διὰ τὸ πολυσχῆμονας οὖσας ἀλλήλων ἐπιλαμβάνεσθαι, καὶ οὕτω τὸν τε κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ κόσμους ἀπείρους ἀποτελεῖν. Ταύτης δὲ τῆς δόξης Ἐπίκουρος γεγόνασι καὶ Δημόκριτος».²

[Μετάφρασις: Διότι αὐτοὶ (οἱ ἀτομικοὶ φιλόσοφοι) λένε ὅτι τὰ ἄτομα εἶναι ἄφθορα καὶ μικρότατα σώματα, ἀναρίθμητα στὸ πλῆθος, προβαλλόμενα μέσα στὸ κενό, χῶρο ἀπεριορίστου μεγέθους. Αὐτὰ βέβαια τὰ ἄτομα, λένε, φερόμενα ἀτάκτως μέσα στὸ κενό, αὐτομάτως ἀλληλοσυνδέθηκαν λόγῳ τῆς ρύμης (δύναμη, ἐνέργεια) καὶ συνεπλέχθησαν μεταξύ τους, δημιουργώντας πολυσχήμονα ὕλικά σώματα. Καὶ γι' αὐτὸ ὁ κόσμος καὶ ὅ,τι ἐμπεριέχει ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄπειρους κόσμους. Αὐτῆς τῆς δοξασίας εἶναι ὁ Ἐπίκουρος καὶ ὁ Δημόκριτος.]

Ὁ Εὐσέβιος βεβαίως, σὰν φανατικὸς ἀντίπαλος τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, στὸ 26ο κεφάλαιο τοῦ ἴδιου διδλίου εἶναι καταπέλτης κατὰ τοῦ Ἐπικούρου, τὸν ὁποῖο κατηγορεῖ σάν: «*τίς τῶν ἀρχηγῶν τοῦ τῆς ἀσεθείας ταύτης δόγματος*». Τὸν καλεῖ νὰ εὐγνωμονῇ γιὰ τὴν γέννησίν του ὅχι τὰ «ἄτομα» ἀλλὰ τὸν πατέρα καὶ ποιητὴ του (τὸν Θεό). Σ' ἐκείνον πρέπει νὰ πῇ: «*αἱ χεῖρες σου ἐπλασάν με καὶ ἐποίησάν με*». Καὶ στὴν συνέχεια με ἀέραντη εἰρωνικὴ διάθεση διακωμῶδει τὴν συνθετικὴ ἱκανότητα τῶν «ἀτόμων» νὰ κατασκευάζουν δέρμα καὶ σάρκα, ὅσα καὶ νεῦρα καὶ νὰ δίνουν ζωὴ καὶ πνεῦμα στὸν ἄνθρωπο.

Βεβαίως ὁ Εὐσέβιος ἐδῶ δὲν ἐπικρίνει μόνο τὸν Ἐπίκουρο, ἀφοῦ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἀρχαῖοι ἐπιστήμονες γνώριζαν ὅτι ἡ ὕλη συνίσταται ἀπὸ Ἄτομα. Ὁ Αἰνισίδημος μάλιστα, ποὺ ὀνομάζει τὰ ἄτομα «στοιχειώσεις», ἐπισημαίνει τὴν μὴν τοῦ Εὐσεβίου, ποὺ χαρακτηρίζει δλασφημίες αὐτὲς τὲς «στοιχειώσεις» του: «*δλασφημία καὶ αἱ μακραὶ στοιχειώσεις Αἰνισιδήμον*».³

Γιὰ τὴν φύση τῶν ἀτόμων μᾶς μιλάει καὶ ὁ Ἐπίκουρος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν Ἀχιλλέα Τάτιο: «*Ἐπίκουρος δὲ ὁ Ἀθηναῖος ἐκ σωμάτων νοητῶν σμικροτάτων τὰς ἀρχὰς τῶν ὄλων εἶναι φησι, καλεῖ δὲ αὐτὰς ἀτόμους ἢ διὰ σμικρότητα ἀκαριαίας τινὲς οὐσίας ἢ διὰ τὸ ἀφθάρτους αὐτὰς εἶναι καὶ μὴ τέμνεσθαι*».⁴ Ἐκτὸς ἀπὸ «ἄτομα» ὁ Ἐπίκουρος τὰ ὀνομάζει ἐπίσης «σπέρματα», λόγῳ τῶν σπερματικῶν ἰδιοτήτων τους: «*Πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲν γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος· πᾶν γὰρ ἐκ παντὸς ἐγίγνετ' ἂν σπερμάτων γε οὐθὲν προσδεόμενον*».⁵ Ὁ Πλάτων ἐπίσης λέει ὅτι αὐτὰ τὰ «ἄτομα» εἶναι τόσα μικρά, ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνουν ἀντιληπτὰ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ: «*ὥς καθ' ἓν ἕκαστον μὲν τοῦ γένους ἐκάστων διὰ σμικρότητα οὐδὲν ὁρώμενον ὑφ' ἡμῶν, συναθροισθέντων δὲ πολλῶν τοὺς ὄγκους αὐτῶν ὁρᾶσθαι*».⁶

καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀληθές, διότι στὸ σύμπαν ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἐνέργεια ἐκτὸς αὐτῆς τοῦ φωτός.

Ἄς ἐξετάσουμε τώρα τί σημαίνει E_0 . Ὅπως εἴπαμε προηγουμένως $E_0 = m_0 \cdot c^2$, σύμφωνα πάντα με τὴν θεωρίαν τῆς σχετικότητας. E_0 εἶναι ἡ ἐνέργεια τῆς μάζας ὅταν αὐτὴ δὲν κινεῖται. Γνωρίζουμε ὅτι στὸ σημεῖο ἡρεμίας E_0 ἔχει τὴν τιμὴ μηδέν (0). Στὴν περίπτωσι τοῦ φωτός, ἐὰν στὸν τελευταῖο τύπο

ἀντικαστήσουμε ὅπου E_0 τὸ (0) ἔχουμε $E = \frac{E_0}{0} \Rightarrow E = \frac{0}{0} \Rightarrow E = 0$ καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ὀρθό, διότι ἡ

ἐνέργεια τοῦ φωτός στὸ σύμπαν δὲν εἶναι μηδέν (0). Ἐχει κάποια τιμὴ πραγματικὴ, ἡ ὁποία σίγουρα εἶναι μεγαλύτερη τοῦ μηδενός.

Ἐὰν τώρα $E_0 > 0$ (ἔχει μία θετικὴ τιμὴ), ἔχουμε ὅτι $E = \frac{>0}{0} \rightarrow \infty$ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές. Ἡ ἐνέργεια τοῦ φωτός δὲν τείνει στὸ ἄπειρο.

Ἐὰν τώρα $E_0 < 0$, λαμβάνουμε ὅτι ἡ τελικὴ ἐνέργεια τοῦ φωτός τείνει στὸ $-\infty$ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν, διότι ἡ ἐνέργεια τοῦ φωτός σὲ αὐτὸ τὸ σύμπαν δὲν τείνει στὸ $-\infty$.

Ἐὰν τώρα ποῦμε ὅτι E_0 ἔχει μία φανταστικὴ τιμὴ, τότε ἔχουμε $E = \frac{\text{φανταστικὴ τιμὴ (iy)}}{0}$ καὶ

τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθινό, διότι ἡ ἐνέργεια δὲν ἔχει μία φανταστικὴ τιμὴ (δὲν τείνει στὸ φανταστικὸ ἄπειρο), ἔχει μία πραγματικὴ τιμὴ.

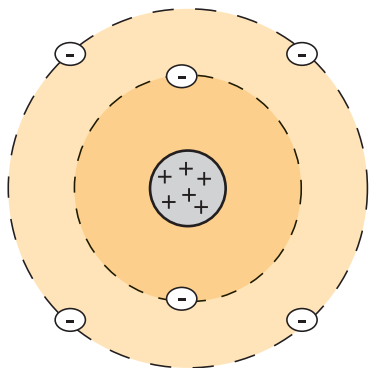

Ἀτόμιο· ἡ γιγαντιαία μεταλλικὴ ἀναπαράσταση ἑνὸς ἀτόμου, ποὺ ἦταν σύμβολο τῆς Παγκόσμιας Ἐκθεσης τῶν Βρυξελλῶν τὸ 1958.

Τί γνωρίζουμε σήμερα για τὸ «Ἄτομο»

Ας δοῦμε ὅμως τί γνωρίζουμε σήμερα γιὰ τὰ «Ἄτομα». Ἡ, γιὰ νὰ εἴμαστε περισσότερο ἀκριβεῖς, ποιῆς ἀπὸ τίς ἀρχαῖες γνώσεις περὶ «Ἀτόμων» ἔχουν ἐπιβεβαιώσει τὰ σύγχρονα μικροσκόπια.

Ἀς ἐξετάσουμε αὐτὸ πού οἱ σύγχρονοι φυσικοὶ ὠνόμασαν Ἄτομο. Τὴν ὑποδιαίρεση δηλαδὴ τοῦ μορίου. Ἀκριθῶς στὸ κέντρο τοῦ Ἀτόμου ὑπάρχει ὁ πυρῆνας του, ἀποτελούμενος ἀπὸ συνδυασμὸ πρωτονίων καὶ νετρονίων. Γύρω ἀπὸ τὸν πυρῆνα περιστρέφεται πλῆθος ἠλεκτρονίων, ἀνάλογα μὲ τὸ χημικὸ στοιχεῖο. Τὰ ἠλεκτρόνια αὐτὰ δὲν ἀπέχουν τὸ ἴδιο ἀπὸ τὸν πυρῆνα. Στὴν πραγματικότητα ἀνάλογα μὲ τὸ στοιχεῖο ὑπάρχουν πάνω ἀπὸ μία τροχιᾶς ἠλεκτρονίων πέριξ τοῦ πυρῆνα. (Κατὰ τὸν Πλάτωνα, ὅπως θὰ δοῦμε στὴν συνέχεια, οἱ τροχιᾶς μποροῦν νὰ φτάσουν μέχρι καὶ ὀκτώ). Μποροῦμε νὰ κατανοήσουμε τὴν μηχανικὴ τοῦ ὅλου συστήματος, ἀν ἀναγάγουμε τὴν κίνηση τῶν ἠλεκτρονίων γύρω ἀπὸ τὸν πυρῆνα τοῦ ἀτόμου στὴν σχέση πλανητῶν καὶ Ἡλίου. Περίπου μὲ τὸν ἴδιο τρόπο κινοῦνται καὶ τὰ ἠλεκτρόνια γύρω ἀπὸ τὸν πυρῆνα.

Ἄτομο τοῦ ἄνθρακα: ὁ πυρῆνας του ἀποτελεῖται ἀπὸ 6 πρωτόνια καὶ 6 οὐδετερόνια, ἐνῶ γύρω ἀπ' αὐτὸν περιστρέφονται 6 ἠλεκτρόνια σὲ δύο τροχιᾶς. Μία μὲ 2 ἠλεκτρόνια καὶ μία δευτέρη (ἡ ἐξωτερικὴ) μὲ 4.

Ἔτσι στὸ ὕδρογόνο ὑπάρχει μία τροχιά ἠλεκτρονίων (ἀφοῦ τὸ ὕδρογόνο ἔχει μόνο ἓνα ἠλεκτρόνιο), στὸ ὀξυγόνο δύο τροχιᾶς, στὸ χλωρίο τρεῖς, στὸν σίδηρο τέσσερις κ.ο.κ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν τροχιῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἠλεκτρονίων πού ἔχει τὸ κάθε στοιχεῖο.

Μεγαλύτερη σημασία ὅμως γιὰ τὴν κάθε χημικὴ ἔνωση ἔχει ἡ ἐξωτερικὴ τροχιά τοῦ στοιχείου. Τροχιά κατὰ τὴν

Τέλος ἐὰν δεχτοῦμε ὅτι $E = E_0$, τότε ἔχουμε $E = \frac{E}{0}$ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, δὲν ἔχει νόημα καὶ

ἐὰν δεχθοῦμε τοῦτο ὁ τύπος $E = m \cdot c^2$ δὲν στέκεται.

Τὰ ἀνωτέρω ἐγράφησαν μελετώντας τὴν περίπτωση τοῦ φωτὸς καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ἡ σχέση μεταξὺ μάζας καὶ ταχύτητας δὲν εἶναι ἀληθὴς καὶ ὅτι ἡ θεωρία τῆς σχετικότητας συγκρούεται μὲ τὸν ἑαυτὸ της.

Ἀς μελετήσουμε τώρα κάποια ἄλλη σχέση. Ξέρουμε ὅτι τὸ φωτόνιο κινεῖται μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτὸς καὶ συνεπῶς –σύμφωνα μὲ τὴν θεωρία τῆς σχετικότητας– ἔχει ἄπειρη μάζα. Μποροῦμε νὰ υποθέσουμε ὅτι κάποιο ἄλλο σωματίδιο (μάζα) κινεῖται καὶ αὐτὸ μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτὸς. Καὶ πάλι σύμφωνα μὲ τὴν θεωρία τῆς σχετικότητας θὰ πρέπει νὰ ἔχη ἄπειρη μάζα ἡ καλύτερα αὐτὴ νὰ τείνῃ στὸ ἄπειρο. Γνωρίζουμε ὅμως ὅτι τὸ ἄπειρο εἶναι ἓνα. Ἀς υποθέσουμε ὅτι ἓνας ἄπειρος ἀριθμὸς σωματιδίων κινοῦνται μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτὸς. Δὲν θὰ πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι αὐτὸ εἶναι μία ὑπόθεση, ἡ ὁποία ἔχει κάποια βάση δεδομένου ὅτι τὸ φῶς καὶ τὰ ηλεκτρομαγνητικὰ κύματα –ἴσως καὶ ἄλλα σώματα– κινοῦνται μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτὸς. Μποροῦμε τώρα νὰ πούμε ὅτι καθὼς ὁ ἀριθμὸς τῶν σωματιδίων τῶν κινουμένων μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτὸς τείνει στὸ ἄπειρο, ἡ αὐξηση τῆς μάζας τείνει στὸ μηδέν, διότι γνωρίζουμε ὅτι τὸ ἄπειρο εἶναι ἓνα. Στὸ ἴδιο συμπέρασμα καταλήγουμε ἐὰν ἐξετάσουμε τὸ φῶς σὰν ἐνέργεια καὶ ὄχι σὰν μάζα. Ὁ ἀνωτέρω συλλογισμὸς ἐνισχύεται σημα-

ὅποια περιστρέφονται ἀπὸ ἓνα μέχρι ὀκτὼ ἠλεκτρόνια. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἠλεκτρονίων ποὺ ἀποτελοῦν τὴν ἐξωτερικὴ τροχιά ὀνομάζεται «σθένος» ἐνὸς στοιχείου ἢ, ὅπως τὸ ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, «ἐρωτικὴ ἔλξις». Μάλιστα δὲν ἔχουν ὅλα τὰ στοιχεῖα τὸ ἴδιο σθένος. Ἡ, ὅπως ἔλεγε ὁ Ἐπίκουρος, «δὲν ἔχουν ὅλα τὰ ἄτομα τὸ ἴδιο θάρος καὶ τὴν ἴδια δύναμη». Καὶ πραγματικά! Τὸ ὑδρογόνο, τὸ νάτριο καὶ τὸ κάλιο ἔχουν σθένος 1, ἀφοῦ στὴν ἐξωτερικὴ τροχιά του πυρῆνα τους περιφέρεται ἓνα ἠλεκτρόνιο. Τὸ ἀσβέστιο καὶ τὸ μαγνήσιο ἔχουν σθένος 2, τὸ ἀργίλιο 3, ὁ ἄνθρακας 4 κ.ο.κ.

Ὅταν τὰ ἠλεκτρόνια τῆς ἐξωτερικῆς τροχιάς ἐνὸς ἀτόμου εἶναι ὀκτὼ, ἡ τροχιά αὕτη εἶναι συμπληρωμένη (κάθε τροχιά δέχεται ἀπὸ 1 μέχρι 8 ἠλεκτρόνια) καὶ τὰ ἄτομα τῶν στοιχείων αὐτῶν δὲν ζητοῦν νὰ ἐνωθοῦν μὲ κανένα ἄλλο ἄτομο ἄλλου στοιχείου. Δὲν ἔχουν καμμία «ἐρωτικὴ διάθεση», ὅπως ἔλεγαν οἱ Ἕλληνες σοφοί. Αὐτὰ εἶναι τὰ ὀνομαζόμενα «εὐγενῆ ἀέρια» (νέον, ἀργόν, κρυπτόν, ξένον, ροδάνιον). Ὅταν ὅμως ἡ ἐξωτερικὴ τροχιά τοῦ ἀτόμου ἐνὸς στοιχείου ἔχει ἀπὸ 4 ἕως 7 ἠλεκτρόνια, τότε τὸ ἄτομο αὐτὸ ἀναζητᾷ τὴν «ἐρωτικὴ» ἐνώσὶ του μὲ ἄτομα ἄλλων στοιχείων, ἀπὸ τὴν ὅποια ἐνωσις ἐπιδιώκει τὴν συμπλήρωσιν ὀκτάδας. Ἀντιθέτως ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν λιγώτερο ἀπὸ 4 ἠλεκτρόνια ἀναζητοῦν μὲν τὸ ταίρι τους, ὅχι ὅμως γιὰ νὰ συμπληρώσουν τὴν ἐξωτερικὴ τους τροχιά, ἀλλὰ τοῦναντίον γιὰ νὰ τὴν καταργήσουν. Αὐτὸ ποὺ ἐπιδιώκουν εἶναι νὰ προσφέρουν τὰ ἐξωτερικὰ ἠλεκτρόνια τους στὸ ἄλλο ἄτομο, ποὺ θὰ συμπληρώσῃ τὴν δική του τροχιά, ἐνῶ τὰ ἴδια θὰ παραμείνουν μὲ τὴν ἀμέσως προηγούμενη.

Οἱ ἀρχαῖες γνώσεις γιὰ τὴν σύσταση τοῦ Ἀτόμου

Τὰ γνώριζαν αὐτὰ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες σοφοί; Μᾶλλον ναί! Γιὰ τὰ ὀκτὼ ἠλεκτρόνια τοῦ «Ἀτόμου», ὅσο παράξενο κι ἂν ἀκούγεται, πρῶτος μίλησε ὁ Πλάτων! Στὴν «Πολιτεία» του δίνει σαφέστατη περιγραφή γιὰ τὴν φύσιν τοῦ ἀτόμου, τὸ ὅποιο περιγράφει παραστατικώτατα, παρομοιάζοντάς το μὲ μία κοίλη σφαῖρα, στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ὁποίας διαγράφει τὴν τροχιά του ἓνα δεύτερο σύστημα, ἐνῶ μέσα στὸ δεύτερο ὑπάρχει ἓνα τρίτο, μετὰ ἓνα τέταρτο καὶ στὴν συνέχεια ἄλλα τέσσερα. Τὸ πῶς παράξενο ὅμως εἶναι ὅτι ὅχι μόνον γνωρίζει ἐπακριβῶς τὸ πλῆθος τῶν ἐπικύκλων καὶ τῶν ἐκκέντρων, ἀλλὰ ἐπὶ πλέον ξέρει ποιά τροχιά κρατᾷ ὁ καθ' ἓνας, ἀκόμα καὶ τὸ μέγε-

ντικά, ἂν σκεφτοῦμε ὅτι τὸ φῶς εἴτε σὰν μᾶζα εἴτε σὰν ἐνέργεια περιλαμβάνει περισσότερα τοῦ ἐνὸς σωματίδια. Ὑποστηρίζει ἡ θεωρία τῆς σχετικότητας ὅτι ἐὰν ἓνα σῶμα κινήθῃ μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός, τότε θὰ «σάρωνε» ὅλο τὸ σύμπαν καὶ κατὰ συνέπεια κανένα σῶμα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κινήθῃ μὲ αὐτὴν τὴν ταχύτητα. Τὸ φωτόνιο ὅμως κινεῖται μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός, καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ καταστροφή τοῦ σύμπαντος δὲν ἔχει ἀκόμη ἐπέλθῃ...

Ἄς μελετήσουμε τώρα μίαν ἄλλη περίπτωση. Σ' ἓνα ἀεροπλάνο ποὺ κινεῖται, ἓνας παρατηρητὴς θεωρεῖ ὅτι κάποιος συνεπιβάτης του δὲν κινεῖται. Κάποιος ἄλλος παρατηρητὴς στὸ ἔδαφος βλέπει τὸ ἀεροπλάνο ποὺ κινεῖται καὶ θεωρεῖ ὅτι ὁ ἐπιβάτης κινεῖται. Ἐὰν ὁ παρατηρητὴς στὸ ἔδαφος κινῆται, τότε ἔχουμε μία ἄλλη περίπτωση. Αὐτὰ ἀναφέρει ἡ θεωρία τῆς σχετικότητας, ἡ ὁποία υποστηρίζει ὅτι στίς δύο ἄνω περιπτώσεις ἔχουμε διαφορετικὲς κινήσεις. Αὐτὸ εἶναι σωστὸ, μὲ τὴν διαφορά ὅτι δὲν εἶναι κάτι καινούργιο ἢ κάτι σπουδαῖο. Ἐμᾶς δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει τί σκεφτεται ὁ παρατηρητὴς ἀλλὰ τὸ γεγονὸς αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ – νὰ δοῦμε στὴν προκειμένη περίπτωση τί συμβαίνει, δηλαδὴ ἐὰν κινῆται ὁ ἐπιβάτης μέσα στὸ ἀεροπλάνο ἢ ὄχι. Ἡ μεταβαλλόμενη κίνησις τῶν σωμάτων μελετᾶται ἀπὸ τὴν Φυσικὴ πολὺ πρὶν διατυπωθῇ ἡ θεωρία τῆς σχετικότητας.

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ἡ σχέση μάζας καὶ ταχύτητας σύμφωνα μὲ τὴν θεωρία τῆς σχετικότητας δὲν εἶναι ὀρθή. Θὰ πρέπει ἴσως νὰ εἴμαστε ἐτοιμοὶ νὰ ἀνακαλύψουμε ταχύτητες μεγαλύτερες ἀπ' αὐτὴν τοῦ φωτός καὶ ἴσως ἀναπτύξουμε καὶ τεχνικὰ τέτοιες ταχύτητες.

Νικόλαος Κρέτσης

θος τοῦ κάθε κύκλου. Γιὰ νὰ εἶναι κατανοητὸς στοὺς ἀναγνώστες τῆς ἐποχῆς του, τὶς σφαῖρες αὐτὲς τὶς παρομοιάζει μὲ σφονδύλια. Ἄς δοῦμε ὅμως πῶς ἀκριβῶς περιγράφει αὐτὸ τὸ σύστημα ὁ Μέγας Πλάτων: «Τὴν δὲ τοῦ σφονδύλου φύσιν εἶναι τοιάνδε: τὸ μὲν σχῆμα οἷα περ ἡ τοῦ ἐνθάδε, νοῆσαι δὲ δεῖ ἐξ ὧν ἔλεγεν τοιόνδε αὐτὸν εἶναι, ὥσπερ εἰ ἐν ἐνὶ μεγάλῳ σφονδύλῳ κοίλῳ καὶ ἐξεγλυμμένῳ διαμπερὲς ἄλλος τοιοῦτος ἐλάττων ἐγκείτο ἀρμόττων, καθάπερ οἱ κάδοι οἱ εἰς ἀλλήλους ἀρμόττοντες καὶ οὕτω δὴ τρίτον ἄλλον καὶ τέταρτον καὶ ἄλλους τέτταρας· ὁκτὼ γάρ εἶναι τοὺς σύμπαντας σφονδύλους, ἐν ἀλλήλοις ἐγκειμένοις, κύκλοις ἄνωθεν τὰ χεῖλη φαίνοντας».⁷

[Μετάφρασις: Ἡ δὲ φύσις τοῦ σφονδύλου εἶναι ὡς ἐξῆς: τὸ μὲν σχῆμα τοῦ συστήματος ποὺ ἔχουμε ἐδῶ νοεῖται ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἔχουμε περιγράψει. Δηλαδή ὅπως εἶναι ἓνας μεγάλος κοίλος σφόνδυλος, ποὺ εἶναι τορνευμένος ἔτσι, ὥστε ἓνας ἄλλος (σφόνδυλος), μικρότερος αὐτοῦ, προσαρμόζει μέσα στὸν ἄλλο. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ὑπάρχει καὶ ἓνας τρίτος (σφόνδυλος) καὶ ἓνας τέταρτος καὶ ἄλλοι τέσσερις ἀκόμα. Διότι ὁκτὼ εἶναι συνολικὰ ὅλοι οἱ σφόνδυλοι, ὁ ἓνας ἐγκείμενος μέσα στὸν ἄλλον, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ δημιουργοῦνται ἄνωθεν ἀνάλογοι κύκλοι περιφορᾶς.]

Γιὰ τὶς ὁκτὼ τροχιᾶς ἠλεκτρονίων γνωρίζει καὶ ὁ Ἑρατοσθένης: «ὁκτὼ δὴ τάδε πάντα σὺν ἀρμο- νίῃσιν ἀρῇρει, ὁκτὼ δ' ἐν σφαίρῃσι κυλίνδεται κύκλῳ ἰόντα».⁸ Ἡ ὀγδοη τροχιά, λέει ὁ Ἑρατοσθένης, περιέχει τὰ πάντα, ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία «τὰ πάντα ὁκτὼ». Μάλιστα σαφῶς ἀναφέρεται στὰ ἠλεκτρονία (ἰόντα) τοῦ ὀγδόου κύκλου: «ἡ περιέχονσα τὰ πάντα σφαῖρα ὀγδόη, ὅθεν ἡ παροιμία “πάντα ὁκτὼ” φησι. Σὺν ὁκτὼ δὴ σφαίρῃσι κυλίνδεται κύκλῳ ἰόντα».⁹

Ἡ σύγχρονη ἐπιστὴμη φτάνει σήμερα στὴν διαπίστωση τῆς ἀλήθειας ἐνὸς ἀρχαίου ἐρημητικοῦ νόμου γιὰ τὸ Σύμπαν, ποὺ λέει ὅτι «Ὅπως εἶναι πάνω εἶναι καὶ κάτω». Νόμος ποὺ ἀναφέρεται στὶς ἀναλογίες Μακρόκοσμου καὶ Μικρόκοσμου, ἀφοῦ οἱ συμπαντικοὶ νόμοι ἔχουν ἐφαρμογὴ σὲ κάθε ἐπίπεδο καὶ σὲ κάθε συμπαντικὴ μορφή. Καὶ βέβαια ὁ ἀριθμὸς ὁκτὼ δὲν βρίσκεται στὶς ἀναλογίες καὶ τὶς τροχιᾶς μόνο τοῦ «Ἀτόμου». Τὸν ἴδιο ἀριθμὸ θὰ τὸν βροῦμε καὶ σὲ γαλαξιακὸ ἐπίπεδο καὶ γενικὰ σὰν βασικὴ ἀριθμητικὴ ἀρχὴ μέσα στὸ Σύμπαν. Τὸ «πάντα ὁκτὼ» τοῦ Ἑρατοσθένους ὑποδηλώνει ἓναν ἐνιαῖο συμπαντικὸ νόμο. Κάτι ποὺ πολὺ πρόσφατα ἐπιβεβαιώσαμε.

Σὲ μία ἐργασία ποὺ δημοσίευσαν τὸ 1998 οἱ καθηγητὲς E. Battaner καὶ E. Florido, στὴν ὁποία κατογράφησαν τὴν διασπορὰ τῶν γαλαξιακῶν σημεῖων, διαπίστωσαν μὲ ἐκπληξὴ ὅτι οἱ γαλαξίες τῆς λεγόμενης «τοπικῆς ομάδας γαλαξιών» (στὴν ὁποία ἀνήκει καὶ ὁ δικός μας γαλαξίας) σχηματίζουν ξεκάθαρα ὀκταέδρα. Προχωρώντας –σὲ θεωρητικὸ ἐπίπεδο– οἱ δύο ἐρευνητὲς διαπίστωσαν πῶς ἡ ὕλη τῶν γαλαξιών συσσωρεύεται στὶς ἀκμὲς τῶν ὀκταέδρων, ἐνῶ πέρα ἀπ' αὐτὲς παρουσιάζονται μεγάλα κενά.

Ὅμως οἱ γεωμετρικὲς φόρμες ποὺ συνθέτουν τὸ σύμπαν δὲν σταματοῦν ἐδῶ. Στὸ ἔργο του «The Fractal Octahedron Network of the Large Scale Structure» ὁ Dr. Battaner ὑποστηρίζει ὅτι ἡ δομὴ ἐνὸς ὀκταεδρικοῦ πίνακα ἀποτελεῖ οὐσιαστικὰ τὴν σύνθεση μικροτέρων ὀκταέδρων, ἀκολουθώντας σχηματισμοὺς ποὺ μόνο ἡ σύγχρονη «κλασματικὴ γεωμετρία» (Fractal) μπορεῖ νὰ περιγράψῃ. Ἡ γεωμετρία αὕτη ἀναφέρεται σὲ σχήματα ποὺ παρουσιάζουν τὸ φαινόμενο τῆς αὐτο-ομοιότητας. Δηλαδή μιὰ ἐγγενὴ τάση τῶν μορφῶν νὰ ἐπαναλάβουν μέσα στὴν δομὴ τους τὸν ἐαυτό τους ἢ μέρη τους. Κι αὕτη ἡ ἐπανάληψη φτάνει σὲ «ἄπειρο» βάθος. Καὶ βέβαια σὲ κάθε ἐπίπεδο προβάλλει ἀγέρωχος ὁ συμπαντικὸς ἀριθμὸς Ὁκτὼ. Ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀρχαιοτάτη ἐλληνικὴ παροιμία «τὰ πάντα ὁκτὼ», στὴν ὁποία ἀναφέρεται ὁ Ἑρατοσθένης.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες λοιπὸν γνώριζαν ἐπακριβῶς τὴν φύσις τοῦ «Ἀτόμου». Γνώριζαν ἐπίσης ὅτι τὸ πλῆθος τῶν ἰόντων, κυρίως τῆς ἐξωτερικῆς τροχιάς, εἶναι ἐκεῖνο ποὺ καθορίζει τὴν ποι- κιλία τῶν χημικῶν στοιχείων, ἀφοῦ τὰ ἄτομα τῶν διαφόρων στοιχείων διαφέρουν μετὰξὺ τους, διότι ἔχουν διαφορετικὸ ἀριθμὸ πρωτονίων καὶ ἠλεκτρονίων. Βάσει δὲ αὐτῆς τῆς κατάταξης διέκριναν τὰ στοιχεῖα σὲ ἀνωφερῆ καὶ κατωφερῆ. Ἐ, λοιπὸν, τὴν ἴδια ὀρολογία χρησιμοποιοῦμε καὶ σήμερα. Τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν λιγώτερα ἠλεκτρονία ἀπὸ τὸ κανονικὸ (ὅπως

τὸ γλῶριον στὸ ὡς ἄνω παράδειγμα) τὰ ὀνομάζουμε ἀνιόντα, διότι πορεύονται πρὸς τὸν θετικὸ πόλο (ἀνοδος), ἐνῶ ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα ποὺ ἔχουν περισσότερα ἡλεκτρόνια ἀπὸ τὸ κανονικὸ (ὅπως τὸ νάτριο), τὰ λέμε κατιόντα, ἐπειδὴ πορεύονται πρὸς τὸν ἀρνητικὸ πόλο (κάθοδος).

Κατὰ τὸν Φιλόλαο ἡ φύση καὶ τὰ ὄντα ἀποτελοῦν δημιουργήματα τῶν «μείξεων περαινότων καὶ ἀπειρών», τὰ ὁποῖα σχηματίζουν χημικὲς ενώσεις «χάριν ἁρμονίας». Διότι, λέει ὁ Φιλόλαος, ἂν τὰ ὄντα ἦσαν μόνον ἄπειρα καὶ ὄχι μείγματα ἀπειρῶν καὶ πεπερασμένων στοιχείων, τίποτα δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ μάθουμε γι' αὐτά: «ἄπειρα δὲ μόνον ἢ περαίνοντα μόνον οὐ κα εἶη».¹⁰

Ποιὰ εἶναι αὐτὰ τὰ «ἄπειρα» στοιχεῖα τοῦ Φιλολάου; Εἶναι δυνατόν ἓνα ὑλικὸ στοιχεῖο νὰ εἶναι ἄπειρο; Δηλαδή χωρὶς διαστάσεις; Χωρὶς ἀρχὴ καὶ χωρὶς τέλος; Μά, ὅπως εἶδαμε, τὰ ἡλεκτρόνια κάλλιστα μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν σὰν ἄπειρα, ἀφοῦ κατὰ τὴν σύγχρονη ἀντίληψη βρίσκονται ταυτοχρόνως παντοῦ. Καὶ τὸ φωτόνιο, ἐπίσης σύμφωνα μὲ τὴν «σύγχρονη» φυσικὴ ἐπιστήμη, εἶναι ἓνα σῶμα ἄχρονο. Δὲν γνωρίζει δηλαδή οὔτε ἀρχὴ οὔτε τέλος. Οὔτε γέννηση οὔτε θάνατο. Καὶ δὲν ἔχει οὔτε παρελθόν οὔτε μέλλον. Νὰ λοιπὸν ποῦ ὁ Φιλόλαος, χιλιάδες χρόνια πρὶν «ἀνακαλύψουμε» τίς ιδιόμορφες ιδιότητες τοῦ φωτονίου, γνώριζε ὅτι εἶναι ἄχρονο. Δηλαδή ἄπειρο. Εὐστοχα ὁ Ἡρόκλητος τὸ ὠνόμαζε «φῶς αἰείζων». Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Ἀναξαγόρας ἔλεγε ὅτι: «ἐξ ἑνὸς μίγματος ἄπειρα τῷ πλήθει ὁμοιομερῆ ἀποκρίνεσθαι φησιν πάντων μὲν ἐν παντὶ ἐνόντων... ὁμοῦ χρήματα πάντα ἦν, ἄπειρα καὶ πλήθος καὶ σμικρότητα· καὶ γὰρ τὸ σμικρὸν ἄπειρον ἦν».¹¹ Ὁ Ἰππόλυτος ἐπίσης: «ἐξ ἀπειρῶν δὲ ὀδομάτισαν τὴν τῶν πάντων γένεσιν οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον καὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον, καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς ὧν ἐκ μέρους πρότερον ἐμνήσθημεν».¹² Ἀλλὰ καὶ ὁ Νικόμαχος ἐπέμενε ὅτι τὸ ἄτομο ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄνυλα καὶ αἰώνια στοιχεῖα: «ἄνυλα καὶ αἰδία καὶ ἀτελεῦττα καὶ διὰ παντὸς ὅμοια καὶ ἀπαράλλακτα».¹³

Στὰ πειράματα μὲ πλάσμα, στὸ Ἐργαστήριο Ραδιολογίας τοῦ Berkeley, ὁ Bohm ἀνακάλυψε πῶς τὰ ξεχωριστὰ ἡλεκτρόνια δροῦν σὰν νὰ εἶναι μέρος ἐνὸς ἀλληλοσυνδεομένου συνόλου. Στὸ πλάσμα, ἓνα ἀέριο ἀποτελούμενο ἀπὸ ἡλεκτρόνια καὶ θετικὰ ἰόντα σὲ ὑψηλὴ συγκέντρωση, τὰ ἡλεκτρόνια λίγο-πολύ συμπεριφέρονται σὰν ἓνας αὐτορρυθμιζόμενος ὁργανισμός, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζει μιὰ ἐμφυτη νοημοσύνη. Τί παρᾶξενο ἀλήθεια! Ὁ Ἀναξαγόρας ἐπίσης διέδλεπε τέτοια νοημοσύνη στὸ σύμπαν: «Καὶ νοῦν μὲν ἀρχὴν κινήσεως».¹⁴ Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς ὑποστήριζε καὶ ὁ Πλάτων. Πράγματι αὐτὸς ὁ κόσμος ἐμφανίζει μιὰ ἐμφυτη νοημοσύνη: «οὕτως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα δεῖ λέγειν τόνδε τὸν κόσμον ζῶον ἔμψυχον ἔννοιν».¹⁵

Καὶ πραγματικά: Εἶναι πιά καιρὸς νὰ ἀποβάλουμε τὴν ἐγωιστικὴ ἀντίληψη ὅτι μόνον ἐμεῖς διαθέτουμε νοημοσύνη. Ὅπως ἔχει ἀποδειχθῇ, ἀνάλογη νοημοσύνη διαθέτουν ὅλα τὰ ζῶα στὴν Γῆ, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν φυτῶν. Καὶ δέβαια κανένας δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλείσῃ τὴν ὑπαρξὴ ἑλλογῆς κοινωνίας καὶ στὸ ὑποατομικὸ ἐπίπεδο.

Βιβλιογραφία

1. Σέξτος Ἐμπειρικὸς, «Πρὸς λογικούς» (βιβλ. 9, 337, 4-6).
2. Εὐσέβιος Καισαρείας, «Εὐαγγελικὴ προπαρασκευή» (βιβλ. 14, κεφ. 23, 2-3).
3. Εὐσέβιος Καισαρείας, «Εὐαγγελικὴ προπαρασκευή» (βιβλ. 14, κεφ. 18, 16, 2).
4. Ἀχιλλεὺς Τάτιος, «Περὶ τοῦ παντός» (3, 3-7).
5. Ἐπίκουρος, «Ἐπιστολὴ πρὸς Ἡρόδοτον» (38, 8-10).
6. Πλάτων, «Τίμαιος», 56c.
7. Πλάτων, «Πολιτεία», 616c-d.
8. Ἐρατοσθένης (15, 1-2).
9. Ἰάμβλιχος, «Τὰ θεολογούμενα τῆς ἀριθμητικῆς» (75, 5-7).
10. Φιλόλαος, «Περὶ Φύσεως» (2, 3).
11. Σιμπλίκιος, «Εἰς τὸ Α τῆς Ἀριστοτέλους φυσικῆς ἀκροάσεως» (9, 155, 25-27).
12. Ἰππόλυτος, «Τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχον» (βιβλ. 10, κεφ. 7, 5).
13. Νικόμαχος, «Ἀριθμητικῆς εἰσαγωγῆς» (βιβλ. 1, κεφ. 2, 1, 1-2).
14. Διογένης Λαέρτιος, «Βίοι Φιλοσόφων» (βιβλ. 2, 8, 6).
15. Πλάτων, «Τίμαιος» (30b, 7-8).

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Στις 9 Μαΐου πολίτες της μακεδονικής πρωτεύουσας ώργάνωσαν στον Ίπποδρομο εκδήλωση μνήμης και τιμής στους σφαγιασθέντες Έλληνες της Θεσσαλονίκης από τον Θεοδόσιο τόν επιλεγόμενο «Άγιο» και «Μέγα». Με την ευκαιρία σημειώνουμε τα ακόλουθα, ιστορικά για τη Θεσσαλονίκη και το Βυζάντιο, που θα δια φωτίσουν τους Θεσσαλονικείς, κατοίκους μιάς πόλεως που δυστυχώς εν πολλοίς βυζαντινοκρατείται και σήμερα.

«Τους θέρισαν όλους. Σάν καλαμίες στον θεισμό. Μέσα σέ λίγες ώρες έσφαξαν 15.000 άνδρες, γυναίκες, παιδιά, γέροντες...», γράφει ο Θεοδόρητος Κύρου στην «Εκκλησιαστική Ιστορία». Ή σφαγή στον Ίπποδρομο της Θεσσαλονίκης τó 390 μ.Χ. από τόν αυτοκράτορα Θεοδόσιο σηματοδοτεί τήν έναρξη του Μεσαίωνα για τή Θεσσαλονίκη.

Δέκα χρόνια πριν, τó 380 μ.Χ., με τó περίφημο έδικτον της Θεσσαλονίκης είχε ανακηρύξει τόν Χριστιανισμό μοναδική νόμιμη θρησκεία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, θέτοντας έκτός νόμου τήν πατροπαράδοτη θρησκεία τών προγόνων μας και είχε δώσει έντολή νά άφανιστούν όλα τά αρχαία μνημεία της πόλης. Όσοι έπιμένουν νά λατρεύουν τούς θεούς τών πατέρων τους καταγγέλλονται ως «παράφρονες και άγριάνθρωποι», στιγματίζονται, κατακεραυνώνονται από τή θείκη κατάρα και έξοντώνονται από τόν ίδιο τόν αυτοκράτορα, που έκτελεί «σύρаниеς έντολές». Συγχρόνως χάνουν όλα τά δικαιώματά τους ως πολίτες της αυτοκρατορίας, οι περιουσίες τους δημεύονται και τά παιδιά τους πουλιούνται σκλάβοι. Ή επίσημη δικαιολογία για τή σφαγή της Θεσσαλονίκης είναι «άντίποινα» για τόν θάνατο του Γότθου μισοφόρου Βουδέριχου, που ήταν είνουόμενος του αυτοκράτορα Θεοδοσίου. 15.000 νεκροί Έλληνες για έναν Γότθο μισοφόρο!.. Ή σφαγή της Θεσσαλονίκης θεωρείται από τούς μελετητές τó πιό άποτροπαιο έν ψυχρά διαπραχθέν έγκλημα ένός μονάρχη στην ιστορία. Πραγματική θηριωδία.

Όμως δέν ήταν μόνον ó Θεοδόσιος άπηνής διώκτης του Έλληνισμού. Τó Βυζάντιο δέν ύπηρεε ποτέ έλληνικό ούτε φιλελληνικό. Ούτε καν άνεκτικό πρós τήν Έλληνικότητα. Τó Βυζάντιο δέν ώνομαστικε ποτέ «Έλλάς» ούτε «Νέα Έλλάς» ούτε «Νέαι Άθήναι» ούτε καν Βυζάντιο. Τó συνηθισμένο όνομα, αυτό που άπαντάται στά επίσημα κείμενα της αυτοκρατορίας και στά έργα τών χρονικογράφων της εποχής, είναι «τó Κράτος», «ή Βασιλεία τών Ρωμαίων», «τó χριστιανικόν Κράτος», «Τó Όρθόδοξον Βασίλειον», «ή Ρωμανία». Έτσι έπευφημούσε τó κράτος του ό λαός της Κωνσταντινούπολης κατά τόν 10ο αιώνα, όπως γράφει ó Κωνσταντίνος ό Πορφυρογέννητος. Για τόν ίδιο συγγραφέα-αυτοκράτορα οι Βυζαντινοί είναι «έκλεκτόν γένος», «Άγία Σιών», «Νέα Ίερουσαλήμ», «Λαός ως άληθώς περιούσιος».

Τό όνομα Έλλην για αιώνες ήταν άπαγορευμένο επί ποινή θανάτου και συνώνυμο του είδωλολάτρη. Κανένας από τούς αυτοκράτορες του Βυζαντίου δέν ύπηρεε Έλληνας. Ό Κωνσταντίνος ό έπονομαζόμενος «Μέγας» δέν γνώριζε ούτε καν Έλληνικά. Ό Θεοδόσιος ήταν Ίσπανός, «εγγενής έξ Ίδήςρων», σύμφωνα με τόν Λέοντα τόν Γραμματικό. Ό Ίουστινιανός ήταν Σλαύς, ό Ήράκλειος ήταν Καππαδόκης, ό Βασίλειος ό ίδρυτής της Μακεδονικής Δυναστείας ήταν Άρμένιος καθώς και ό Ίωάννης Τσιμισκής και ό Παλαιολόγος ήταν Σέρβος. Ό συνεκτικός κρίκος του Βυζαντινού κράτους ήταν ή Όρθοδοξία. Οι ύπήκοοι του δέν ήταν όλοι Έλληνες. Τά ξένα στοιχεία (οί Σλαύοι ή οι Άρμένιοι) ήταν πολύ πιό πολυάριθμα και πολύ πιό ισχυρά. Κατά τήν βυζαντινή περίοδο ό Έλληνισμός άπλά έπιβίωσε χωρίς έθνική ύπόσταση, διωκόμενος άνηλεώς ως έθνος και ως πολιτισμός. Τό Βυζάντιο άντικατέστηκε τή χαρά και τó φώς της Άρχαίας Έλλάδος με τó σκοτάδι της φρίκης, του θανάτου και του όλεθρου. Ό συγγραφέας Τζόζεφ Μάιν Κέμπι παραδέχτηκε: «Τό Βυζάντιο επί δέκα όλόκληρους αιώνες δέν κατώρθωσε νά παραγάγη ούτε ένα διβλίό, που νά διαβάζεται σήμερα από έναν καλλιεργημένο άνθρωπο».

Δέν κατανοούμε αυτά που συμβαίνουν στο παρόν, γιατί δέν γνωρίζουμε αυτά που πράγματι συνέβησαν στο παρελθόν μας. Και δέν μπορούμε νά προβλέψουμε και νά πορευθούμε με σιγουριά στο αύριο, άν δέν έχουμε κατανόηση τί έγινε χθές και τί γίνεται σήμερα. Ποιός έπωφελείται από τήν ταύτιση Έλλάδας - Βυζαντίου; Ασφαλώς τó άδύναμο πολιτισμικά και ιδεολογικά Βυζάντιο και όχι ή Έλλάς. Γράφει ό Περικλής Γιαννόπουλος: «Έλληνική φυλή, δέν σέ έσωσε ό Χριστιανισμός αλλά ό Έλληνισμός σου». Αν άρνηθούμε νά άποδώσουμε στο Βυζάντιο τόν χαρακτήρα του «κληρονομίου της Έλλάδας», θα καταρρεύσει τó ψευδεπίγραφο κύρος του και μαζί μ' αυτό τó δόγμα «Έξ Άνατολών τó φώς», που τόση σύγχυση έπιφέρει στους Έλληνες σήμερα.

Γεώργιος Γρηγορομιχλάκης

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΘΑ ΣΤΕΓΑΣΘΗ Ο ΑΣΤΕΓΟΣ - ΔΙΩΚΟΜΕΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

**Ἀνεγείρεται μεγαλοπρεπὲς Κέντρο
τοῦ Ἰδρύματος Ἀλέξανδρος Σ. Ὠνάσης**

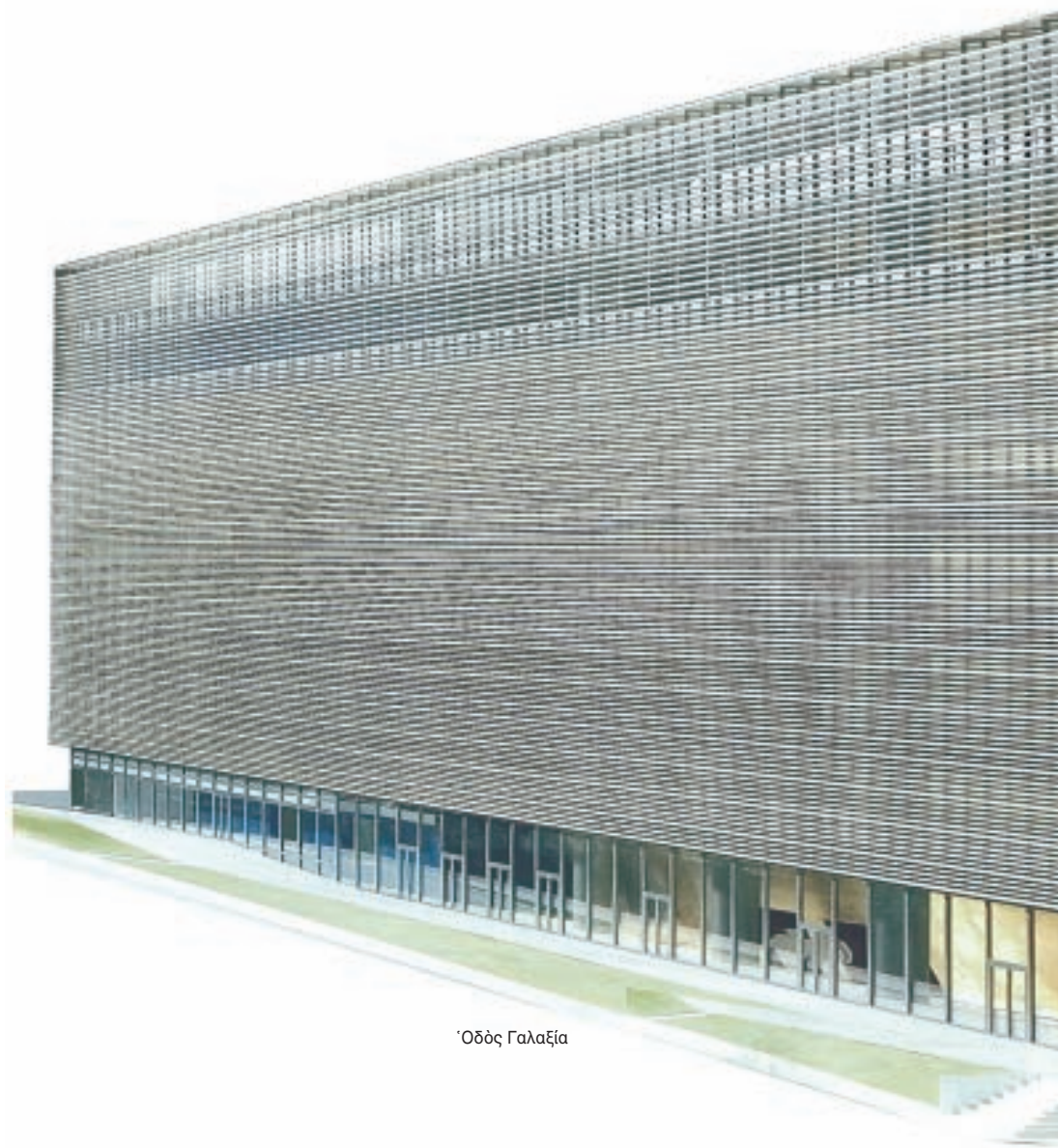

Στέλιος Παπαδημητρίου:
*Τὰ μεγαλεπήβολα σχέδια
καὶ ἔργα του στὸν τομέα
τοῦ Πολιτισμοῦ καλύ-
πτουν τὸ θλιβερὸ κενὸ
πὺν ἄφησε ἡ πολιτιστικὴ
μιζέρια τοῦ Ρωμαίου.*

Τὸν Ἰούνιο τοῦ 2004 στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας «ξε-
πρόδαλε» ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ἓνα μεγαλειῶδες
κτήριο, ἑλληνοπρεποῦς ἀρχιτεκτονικῆς. Πρόκειται
γὰρ τὴν Στέγη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν τοῦ Ἰδρύ-
ματος Ὠνάσης, ἡ ὁποία φιλοδοξεῖ νὰ ἀναδείξῃ καὶ νὰ στε-
γάσῃ τὸν «ἄστεγο καὶ διωκόμενο Ἑλληνικὸ Πολιτισμό»,
ὅπως εἶχε δηλώσει στὸ «Δ» (τεῦχος Φεβρουαρίου 2004) ὁ
μεγαλεπήβολος Πρόεδρος τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ ἰδιωτικοῦ
Ἰδρύματος κ. Στέλιος Παπαδημητρίου.

Ὅπως μᾶς εἶπε πρὶν λίγες μέρες ὁ κ. Παπαδημητρίου,
«αὐτὸ πὺν ὤθησε τὴν διοίκηση τοῦ Ἰδρύματος νὰ δημι-
ουργήσῃ τὴν “Στέγη” ἥταν ἀφ’ ἐνὸς ἡ ἀνάγκη νὰ στε-
γάσῃ τίς πολυποίκιλες ἀλλὰ σημαντικὲς πολιτισμικὲς δρα-
στηριότητες τοῦ ἰδίου τοῦ Ἰδρύματος (διεθνεῖς διαγωνι-
σμοὺς θεάτρου, μουσικῆς, χορογραφίας, ζωγραφικῆς,
ἔργα τῶν δεκάδων ὑποτρόφων πὺν ἀποφοιτοῦν κ.λπ.) καὶ
ἀφ’ ἐτέρου νὰ δώσῃ τὴν δυνατότητα καὶ νὰ ὠθήσῃ τοὺς
ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν νὰ δημιουρ-
γήσουν ὑψηλῆς ποιότητος ἔργα πολιτισμοῦ καὶ νὰ τὰ πα-
ρουσιάσουν στὸ εὐρὺ κοινόν».

Στὴν πολυαῖωνη καὶ πολυτάραχη ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους οἱ Ἕλληνες πά-
ντοτε, ἀκόμα καὶ στίς δύσκολες στιγμές, καλλιεργοῦσαν τὰ γράμματα, τὸ πνεῦμα, δη-
μιουργοῦσαν τέχνη καὶ πολιτισμὸ καὶ μάλιστα πολιτισμὸ ἀνθρωποκεντρικόν, πὺν «γεν-
νοῦσε» τοὺς πνευματικὰ Ἕλληνες, ἐκείνους πὺν συμμετεῖχαν στὸν Ἑλληνικὸ Πολι-
τισμόν. Ὅμως ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς οὐδέποτε ἀποτέλεσε τὸ ἰσχυρὸ ὄπλο τοῦ Ἑλλη-
νικοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖο, ἰδιαίτερα μετὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 (καὶ τὴν «με-
τάλλαξή» του σὲ ρωμαῖκο κρατίδιο), ἀντιμετώπισε τὴν Ἑλλάδα τοῦ πνεύματος εἴτε
μὲ ἀδιαφορία (στὴν καλύτερη περίπτωση) εἴτε μὲ ἐχθρότητα. Τὸ νεοελληνικὸ κράτος
στὸν τομέα τοῦ Πολιτισμοῦ προτίμησε νὰ ἀσχολῆται μὲ τὰ τετριμμένα καὶ νὰ στηρίξῃ
ἀνθρώπους «ἀκίνδυνους» γὰρ τὴν ἐξουσία του, τάχα πνευματικόν καὶ τάχα καλλι-

Όδος Γαλαξία

Πρόσωση του μεγαλοπρεπούς μεγάρου από τις οδούς

τέχνες. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο βέβαια τὸ μόνο πὺν θὰ μποροῦσε νὰ ἀνθίσῃ στὸν τόπο μας ἦταν ἡ πολιτιστικὴ «μιζέρια».

Ζητήσαμε ἀπὸ τὸν κ. Παπαδημητρίου, ἕναν ἐκτὸς κράτους ἄνθρωπο πὺν στέκεται στὸν ἀντίποδα τῆς κρατικῆς μιζέριας, νὰ σχολιάσῃ τὴν στάση τοῦ Ρωμαίικου ἀπέναντι στὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ, ἀρχαῖο καὶ σύγχρονο, καθὼς καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν μερίμνησε γιὰ νὰ δημιουργήσῃ αὐτὸ τὴν «Στέγη γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ».

Όδος Συγγρού

Γαλαξία (αριστερή πλευρά) και Συγγρού (δεξιά πλευρά).

Σ. Παπαδημητρίου: «Ο Έλληνικός Πολιτισμός, ιδιαίτερα ο αρχαίος, στάθηκε άτυχος. Όταν το Έλληνικό Κράτος κατακρεουργείτο από έχθρους και φίλους, παρέμεινε ο Έλληνικός Πολιτισμός μόνος και άοπλος να τούς αντιμετώπιζη. Μερικοί θέλησαν να τον καταστρέψουν πλήρως. Άλλοι να τον οικειοποιηθούν και άλλοι (έντός των τειχών αυτοί) να τον ξεχάσουν, για τον πόνο που τους προκαλούσε ή και για άλλες αιτίες, λιγώτερον εύγενείς. Το έργο του κράτους δεν είναι καθόλου εύκολο και γίνεται ακόμη πιο δύσκολο από τις έγγενείς αδυναμίες των προσώπων που από καιρού εις

καιρόν τὸ λειτουργοῦν ἢ καὶ πὺν προσκολλῶνται σ' αὐτὸ αὐτοπροσδιοριζόμενοι ὡς πνευματικοὶ ἄνθρωποι. Ἐπομένως τὸ ζήτημα εἶναι νὰ βοηθήσωμε ὅλοι, ὅσο περισσότερο μπορούμε, γιὰτὶ καὶ ἐμεῖς ἔχομε ὑποχρέωση νὰ συνδράμωμε γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ».

Κινούμενοι οἰκονομικὰ αὐτοδύναμα ἀλλὰ καὶ ἐν μέρει θεσμικὰ (ἡ ἔδρα εἶναι τὸ Λιχτενστάιν), χωρὶς δεσμεύσεις καὶ ἐξαρτήσεις, ὁ κ. Παπαδημητρίου καὶ οἱ συνεργάτες του πραγματοποιοῦν χωρὶς ἐμπόδια τίς εὐγενεῖς φιλοδοξίες τους. Τὸ Ἴδρυμα ἐκπληρώνει τοὺς κοινωνικελῖς στόχους του καὶ ὑλοποιεῖ τὰ ἔργα πὺν μὲ περίσκεψη προγραμματίζει. Οἱ ἄνθρωποι του προσφέρουν πολὺτιμες ὑπηρεσίες στὸ ἔθνος, χωρὶς κομπασμὸ καὶ διάθεση προβολῆς.

«Μερικοὶ κρατικιστὲς στενοχωροῦνται...»

Ἴχοντας καλύψει ἐρήμην τοῦ Κράτους τὸ τεράστιο κενὸ –τὴν ἀνυπαρξία ἐνὸς Πανελλήνιου Πολιτιστικοῦ Κέντρου– πὺν ἄφησε ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία στὸν συγκεκριμένο τομέα, διερωτᾶται κανεῖς τί εἶδους ἀντιμετώπιση ἔχει τὸ Ἴδρυμα ἀπὸ τὸ ἐπίσημο κράτος.

Σ. Παπαδημητρίου: «Ἐν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πὺν τὸ Ἴδρυμα ἀσχολεῖται μὲ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ. Τὸ Ἴδρυμα λειτουργεῖ σήμερα στὶς ΗΠΑ, τὸ μεγαλύτερο κέντρο διάδοσης τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ἀρχαίου καὶ νέου, στήν Ἀμερικὴ, χωρὶς αὐτὸ νὰ κοστίζει τίποτα στὸ ἑλληνικὸ δημόσιο. Ἐπομένως γνωρίζουμε ἤδη τίς ἀντιδράσεις πολλῶν. Εἶναι θέμα παιδείας καὶ μορφώσεως τοῦ κάθε ἀτόμου προσωπικῶς. Μερικοὶ, κυρίως «κρατικιστὲς», ἐπίλεκτα μέλη τοῦ «Κράτους», στενοχωροῦνται πὺν τὸ «Κράτος» δὲν τὰ κάνει ὅλα καὶ ἐπιτρέπει πρωτοβουλίες ιδιωτῶν ἢ ὑστερεῖ σὲ παρόμοιες ἐκδηλώσεις. Ἀλλες φορὲς αὐτοὶ ὁδηγοῦν τὸ Κράτος στὸ νὰ ἀγνοῇ καὶ νὰ μὴν ἐπωφελεῖται ἀπὸ τέτοιες ὠφέλιμες ιδιωτικὲς πρωτοβουλίες, θεωρώντας τες σκανδαλιστικὲς καὶ δογματικὰ ἀνεπίτρεπτες. Ἀλλοὶ ὅμως φωτισμένοι πολιτικοὶ καὶ κρατικοὶ λειτουργοὶ κάνουν ὅ,τι μπορούν, γιὰ νὰ βοηθήσουν – καὶ βοηθοῦν τὸ ἔργο μας. Τὰ παραδείγματα καὶ γιὰ τοὺς μὲν καὶ γιὰ τοὺς δὲ ἀφθονοῦν. Στὴν περίπτωσή μας ὅσοι μᾶς βοηθοῦν διενκολύνονται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Ἴδρυμα οὔτε ζήτησε οὔτε ἔλαβε ποτὲ ἐπιδότηση ἢ ἄλλη οἰκονομικὴ παροχή, ἀλλὰ δαπανᾷ πάντοτε ἀπὸ δικούς του πόρους. Αὐτὴ ἡ δυνατότητα πὺν ἔχει τὸ Ἴδρυμα προστατεύει τὴν ἀνεξαρτησία του καὶ τὴν βιωσιμότητα τῶν ἔργων πὺν κάνει».

Τὸ Ἴδρυμα, τὸ ὁποῖο σημειωτέον ἀνθεῖ καὶ οἰκονομικὰ, βασίζει τὴν πολλαπλὴ δράση του στήν διαθήκη τοῦ Ἀριστοτέλη Ὁνάση (συντάκτης καὶ ἐκτελεστής τῆς ὁποίας εἶναι ὁ κ. Παπαδημητρίου). Χωρίζεται σὲ Ἐπιχειρηματικὸ καὶ Κοινωνικελῖς. Τὸ Κοινωνικελῖς εἶναι καὶ ὁ μοναδικὸς δικαιούχος τῶν κερδῶν τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ Ἰδρύματος.

Τὸ Ἴδρυμα Ὁνάση μεταξὺ τῶν πολλῶν κοινωνικελῶν δραστηριοτήτων του δὲν παραλείπει νὰ τιμᾷ ἀνθρώπους ἢ ὀργανισμοὺς πὺν προάγουν τὸν πολιτισμὸ καὶ τίς πανανθρώπινες ἑλληνικὲς ἀξίες. Γι' αὐτὸ καὶ ἔχει θεσπίσει ἀπὸ τὸ 1978 τὸ πρόγραμμα Διεθνῶν Βραβείων (Βραβεῖο Ὁνάση γιὰ τὴν Κοινωνικὴ Προσφορά, Βραβεῖο Ὁνάση γιὰ τὸν Πολιτισμὸ, Βραβεῖο Ὁνάση γιὰ τὸ Περιβάλλον) καὶ ἀπὸ τὸ 1994 (σύμφωνα πάντα μὲ τὴν ἐπιθυμία τοῦ Ἀριστοτέλη Ὁνάση) τὸ πρόγραμμα γιὰ τὴν ἀπονομὴ πολιτισμικῶν βραβείων μετὰ ἀπὸ διεθνεῖς διαγωνισμοὺς. Τέλος θεσμοθετήθηκε καὶ ἡ χορήγηση τοῦ «Χρυσοῦ Μεταλλεῖου Ὁνάση» σὲ καταξιωμένους ἀρχηγούς κρατῶν.

Μεγάλη αίθουσα

***Ἡ μεγάλη αἴθουσα:
ισόγειο μὲ δύο τε-
ράστια «θεωρεῖα».***

Ζητήσαμε ἀπὸ τὸν κ. Παπαδημητρίου νὰ μᾶς πῇ ποιά θεωρεῖ σημαντικότερα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ θὰ στεγάξῃ ἡ «Στέγη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν» καθὼς καὶ ἀπὸ τίς ἐκδηλώσεις καὶ δραστηριότητές της.

Σ. Παπαδημητρίου: «Ἐπειδὴ ἡ Στέγη θὰ ἀγκαλιάζῃ ὅλες τίς μορφές τοῦ λόγου καὶ τίς τέχνες καὶ ἐπειδὴ ὅλα αὐτὰ εἶναι σημαντικά, δὲν θὰ ἤθελα μὲ τὴν ἀπάντησή μου νὰ περιορίσω τὸ εὖρος τῆς μελλοντικῆς δραστηριότητος τῆς “Στέγης”. Ὅτι εἶναι βέβαιο. Ἡ Στέγη θὰ βοηθᾷ στὴν παραγωγή ἐλληνικοῦ ἢ/καὶ γενικώτερα πολιτισμοῦ καὶ στὴν εὐρύτατη παρουσίᾳς του».

᾽Αρτεμὶς Γεωργιάδου

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

SIMON GOLDHILL, Ποιός χρειάζεται τους "Ελληνες;

Ο Σάιμον Γκόλντχιλ είναι καθηγητής της Έλληνικής Λογοτεχνίας και Πολιτισμού στο Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ και μέλος του Βασιλικού Κολλεγίου. Μελετώντας το έργο του, διαπιστώσαμε τον μεθοδικό τρόπο με τον οποίο προβάλλει την αξία της Έλληνικής γλώσσας, των Έλληνικών, του Έλληνικού Πολιτισμού, την Ελληνικότητα. Ξεκινά με την πολιορκία της Ιερουσαλήμ το 54 π.Χ., περιγράφει το μύθο της πτώσης της και τη φωνή των Έδραίων. «Καταραμένος όποιος εκπρέφει γουρουνία: καταραμένος όποιος διδάσκει στα παιδιά του την ελληνική σοφία» (Βαβυλωνιακό Ταλμούδ: Σοτάχ 49b σελίς 13).

Πρός τούτους, τιμητικά, χάριν της αγάπης του προς τα Έλληνικά, σταχυολογούμε τα παρακάτω παραθέματα-θέσεις του από το όλο έργο του:

- «Φαίνεται πως ό,τι είναι ένα γουρούνι για τις εβραϊκές ιεροτελεστίες, είναι και η Έλληνική σοφία για την πνευματική και κοινωνική ζωή» (σ. 13).
- «Αυτό που αναγνωρίζει το παραπάνω ταλμουνδικό εδάφιο είναι ότι τα ελληνικά είναι θεμελιώδη» (σ. 14).
- «Η Έλληνική σοφία, ή εκμάθηση των Έλληνικών, σημαίνει αφομοίωση όχι μόνο μιας γλωσσολογικής πηγής, αλλά επίσης και ενός πολιτιστικού προτύπου» (σ. 14).
- «Με [την έννοια] "Έλληνικά" αναφέρομαι όχι μόνο στην Έλληνική γλώσσα, αν και αυτή είναι συνήθως το σημαντικότερο πεδίο της μάχης, αλλά σε ολόκληρη την ιδεολογική και συμβολική αξία του Έλληνικού Πολιτισμού – στην ίδια την Ελληνικότητα» (σ. 17).
- «Ο θρίαμβος της Κλασικής Παιδείας είναι φυσικά μία καθοριστική αφήγηση της έξόδου από το μεσαιωνικό σκότος προς το μεγαλείο της σύγχρονης Ευρώπης (αν και συνήθως οι λόγιοι του Μεσαίωνα δεν το εκφράζουν με αυτήν την ορολογία) και προσφέρει ένα σαφές σημείο εκκίνησης: η Αναγέννηση αρχίζει όταν (είπαν) εμφανίζεται στη Δύση η ανάγκη για τα Έλληνικά» (σ. 18).
- «Η μελέτη των Έλληνικών είναι πρωταρχική σε αυτήν τη θεμελιώδη ιστορία μας νέας Ευρώπης, μιας νέας αίσθησης του ατόμου» (σ. 40).

ΑΝΗΦΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΤΑΪΓΕΤΟ

Ο καθαρὸς λογισμὸς τοῦ Δημ. Λιαντίνη

«Λέγοντας "Ἡλιε χαῖρε" ὁ Κλεόμβροτος
ὁ Ἀμβρακιώτης πῆδηξε ἀπ' τὸ ψηλὸ τεῖχος
στὸν Ἀδῆ· ὅχι πὼς εἶδε κακὸν ἄξιον θανάτου,
μὰ τοῦ Πλάτωνα ἓνα σύγγραμμα, ἐκεῖνο τὸ
"περὶ ψυχῆς", εἶχε διαβάσει».

(Ἐπίγραμμα Καλλιμάχου).

Πέρασαν ἔξι ἀκριδῶς χρόνια ἀπὸ τότε πὺν (Μάιος τοῦ 1998) ὁ Δημήτρης Λιαντίνης, αὐτὸς ὁ φωτισμένος Ἑλληνας δάσκαλος, ἀποφάσισε νὰ ἀνηφορίσῃ στὰ δύσβατα μονοπάτια τοῦ Ταϊγέτου γιὰ τελευταία φορὰ. Κι ἐκεῖ ἴσως ἀνταμώσῃ τὴ μοῖρα τοῦ ἀρχαίου Κλεομβρότου, κι ἐκεῖ νὰ χαθῇ. Τὰ διβλία του ἀποτελοῦν παρακαταθήκη ὀξύνουιας καὶ καθαροῦ λογιμοῦ. Στηρίγματα ἀλάνγιστα γιὰ ὅσους θελήσουν νὰ δοῦν κατὰματα τὴ ζωὴ, γιὰ ὅσους ψάχνουν καὶ ψάχνονται.

Θὰ σταχυολογήσουμε ἐδῶ λίγα ἀποσπάσματα ἀπ' τὰ διβλία του, ἐκεῖνα πὺν σηματοδοτοῦν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ μεγαλεῖο της. Καὶ τοὺς Ἑλληνες, τοὺς παλαιοὺς καὶ τοὺς σημερινούς. Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα ἐκεῖνα πὺν φωτίζουν τὸ ἑλληνικὰ σκέπτεσθαι καὶ ζῆν, τὴν ἑλληνικότητα.

«Νὰ ζῆς σὺν Ἑλλήνας»

Νὰ ὑπάρχῃς ἑλληνικὸς δηλώνει τέσσερις τρόπους συμπεριφορᾶς. Ὅτι δέχσαι τὴν ἀλήθεια πὺν ἔρχεται μέσα ἀπὸ τὴν φύση. Ὅχι τὴν ἀλήθεια πὺν φτιάχνει τὸ μυαλὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι ζῆς σύμφωνα μὲ τὴν ἠθικὴ τῆς γνώσης. Ὅχι μὲ τὴν ἠθικὴ τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῶν προλήψεων. Ὅτι ἀποθεώνεις τὴν ἐμορφιά. Γιατὶ ἡ ἐμορφιά

- «Όλες οι ἐπιστῆμες εἶναι τυφλὲς χωρὶς τὴν γνώση τῶν Ἑλληνικῶν· σὰς θεβαιῶν ὅτι, μὲ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, τὸ σύνολο τῶν γνώσεων πού μποροῦν νὰ ἀποκτηθοῦν θοῖσκονται ἐντὸς τῶν πνευματικῶν μνημείων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Αὐτὴ ἡ τεράστια κληρονομία μπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ μιὰ διανυγὴ πηγὴ πεντάκαθαρων νεροῦ· προσφέρεται σὲ ὅλους τοὺς διψασμένους γιὰ νὰ πιοῦν καὶ νὰ ἀναζωογονηθοῦν» (σ. 57).
- «Ἡ γνώση τῶν Ἑλληνικῶν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία», «Ἀφιερῶστε λίγες ὥρες στὰ Ἑλληνικά», καὶ –τὸ καθηγητικό του σύνθημα– «Ἀγκαλιάστε τοὺς Ἑλληνες!» (σ. 58).
- «Δημιούργησα μιὰ ἐπίλεκτη λέσχη συνεστιάσεων φιλελλήνων» (σ. 107) «Οἱ κανονισμοὶ ἐπέδωκαν πρόστιμο σὲ ὅσους δὲν μιλοῦσαν Ἑλληνικά στὴ διάρκεια τοῦ φαγητοῦ» (σ. 107). «Γιὰ τὴν Εὐρώπῃ τοῦ Ἐρασμου ἡ ἐκμάθηση τῶν Ἑλληνικῶν ἔγινε βασικὸ στοιχεῖο πολιτιστικῆς ταυτότητάς» (σ. 110).
- «Τὸ ῥῆμα ἐλληνίζει, τὸ ὁποῖο μεταφράζω “νὰ εἴμαστε Ἑλληνες”, συχνὰ σημαίνει “νὰ μιλάμε” Ἑλληνικά... Πιο πολὺ τὸ ἐλληνίζει σημαίνει νὰ ἔχῃ κανεὶς πλήρη παιδεία ἐκτὸς τοῦ πολιτιστικοῦ πλαισίου τῆς ἐλληνικότητας– νὰ ἔχῃ γίνοι Ἑλληνας» (σ. 138).
- «Ἄν τὸ “νὰ εἴμαστε Ἑλληνες” σημαίνει νὰ γνωρίζουμε πῶς νὰ καθίσουμε γιὰ νὰ πιοῦμε κάποιο θράδν, σημαίνει ἐπίσης νὰ πηγαίνουμε καθημερινὰ στὸ γυμναστήριο» (σ. 158).
- «Ὅμως “τὸ ἔνστικτο γιὰ ὁμορφίαν ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ λογοτεχνία καὶ τέχνη ὅσο ἀπὸ καμμιά ἄλλη λογοτεχνία καὶ τέχνη» (σ. 370). «Τὸ ἀνθρώπινο “ἐνστικτο γιὰ αὐτοσυμπλήρωση” πρέπει συνεπῶς νὰ διατηρῇ ἀναμιφθόλως τὰ Ἑλληνικά ὡς μέρος τοῦ πολιτισμοῦ μας» (σ. 370).
- «Ἡ ἀνάγκη γιὰ τὰ Ἑλληνικά φαίνεται ὅτι εἶναι φυσικὴ καὶ καθωρισμένη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού ἤμαστε τοιχωτὰ ὄντα καὶ κορυμμάστε ἀπὸ τὰ κλαδιά τῶν δέντρων...» (σ. 371).
- «Ἡ ἐκμάθηση τῶν Ἑλληνικῶν δὲν σημαίνει ταλαιπωρία μὲ διθλία γραμματικῆς καὶ γραπτὲς ἀσκήσεις, ἀλλὰ ἀνακάλυψη τοῦ φωτὸς τῶν κινήτρων, τῆς διδασχῆς» (σ. 374).
- «Δὲν ὑπάρχουν Ἑλληνικά ὁποιασδήποτε περιόδου πού νὰ μὴν εἶναι χρήσιμα... “Κανένας δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ὁ ἄξιος σχολιαστὴς τοῦ Αἰσχύλου πρέπει νὰ κατέχῃ γνώσεις τοιλάχιστον γιὰ τὸν Ὅμηρο, τὸν Ἡσίοδο, τὸν Σόλωνα καὶ τὸν Θέογνι, τὸν Πίνδαρο καὶ τοὺς λυρικοὺς ποιητὲς, τὸν Σοφοκλῆ, τὸν Εὐρυπίδη, τὸν Ἡρόδοτο”, λέγει ὁ Heddlam» (σ. 390).
- «Ἡ Ἑλληνικὴ εἶναι ἡ τελειότερη τῶν γλωσσῶν (“εἶναι ἡ καλύτερη γλῶσσα”, “ἔνα ἀριστοῦργημα τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος”)... Ἡ ἀρχαία Ἀθήνα τοῦ Χρυσοῦ Αἰῶνα ἦταν ἡ ἐποχὴ “κατὰ τὴν ὁποία οἱ πλεον εὐαίσθητοι καὶ πνευματικὰ ἐπιφανεῖς ἄνθρωποι θοῖσκονταν –καὶ τὸ γνώριζαν αὐτὸ– στὸ ἀπόγειο τῆς ἀπόδοσής τους. Εἶναι καλὸ νὰ διδάσκωνται Ἑλληνικά ἀκριθῶς ἐπειδὴ “εἶναι δύσκολη γλῶσσα”, λέγει ὁ

εἶναι δυνατὴ σὰν τὸ νοῦ σου καὶ φθαρτὴ σὰν τὴ σάρκα σου. Καὶ κυρίως αὐτό... Ὅτι ἀγαπᾷς τὸν ἄνθρωπο. Πῶς ἀλλιῶς! Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ πιο τραγικὸ πλάσμα μέσα στὸ σύμπαν.

Παλαιὰ καὶ Νέα Ἑλλάδα

Οἱ Νεοέλληνες εἴμαστε ἕνα γέννημα μασταροδεμένο καὶ νόθο. Οὔτε ἴπποι, οὔτε ὄνοι, οὔτε ὄνισσες, οὔτε φοράδες. Εἴμαστε μούλοι. Δηλαδὴ μουλάρια. Καὶ τὰ μουλάρια δὲν γεννοῦν. Ὅτι οἱ Νεοέλληνες εἴμαστε Ἑλληνοεβραῖοι σημαίνει τὸ ἔξης: ἐνῷ λέμε καὶ φωνάζουμε καὶ κηρύττουμε ὅτι εἴμαστε Ἑλληνες, στὴν οὐσία κινιόμαστε καὶ ὑπάρχουμε καὶ μιλάμε σὰν νὰ εἴμαστε Ἑβραῖοι. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἀντίφαση. Εἶναι ἡ σύγκρουση καὶ ἡ ἀντινομία πού παράγει τὴν πόλωση. Καὶ ἡ πόλωση στὴν πράξη γίνεται ἀπώλεια τῆς ἐθνικῆς ταυτότητας. Καὶ τὸ τελευταῖο τοῦτο σημαίνει πολλὰ.

Νεοέλληνες καὶ Ἑβραῖοι

Οἱ Ἑβραῖοι ἐκαλλιέργησαν τὴ γῆ τῆς πίστεως. Οἱ Ἑλληνες ἐκαλλιέργησαν τὴ γῆ τῆς γνώσεως. Οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν δῆμοι, οἱ Ἑλληνες ἦσαν δικαστές. Οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν ἀδίσταχοι, οἱ Ἑλληνες ἦσαν εὐγενικοί. Γιὰ αὐτὸ καὶ νίκησαν οἱ Ἑβραῖοι τοὺς Ἑλληνες. Ἐχρησιμοποίησαν σὰν ὄπλο τοὺς βέβαια τὸ χριστιανισμὸ, ἕνα νόθο καὶ μυσαρὸ παρασάκωμα τοῦ σώματός τους, ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἀπόβλητο, καὶ ἀφάνισαν τὴν ὁρατὰ Ἑλλάδα. Ὅτι δὲν κατάφερε ἡ ἀνδρεία, τὸ κατάφερε ὁ ὀδός. Ἡ κλασικὴ περίπτωση τοῦ Ἑλλήνα Διγενῆ. Ζηλεῖν ὁ Χάρος, μὲ χωσιὰ μακρὰ τόνε διγλίζει καὶ λάθωσέ τον τὴν καρδιά καὶ τὴν ψυχὴ του ἐπῆρε. ... Ἀλλὰ πέστε νὰ πάφουν ἐπάνω οἱ φωνὲς τῶν γυναικῶν. Καὶ σταματήστε τὰ δάκρυα γιὰ τὸν Ὁρῶστη. Γιατὶ κάποιον βαθιὰ στὸν καθένα μας ὑπάρχουν κρυμμένοι οἱ Ἑλληνες. Καὶ περιμένουν.

Ὁ χριστιανός

«Ρωτᾷς: ποιά εἶναι ἡ χρέωση, καὶ ποιά εἶναι ἡ σπατάλη μου; Μὰ εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωὴ. Ἡ ζωὴ ἡ δική σου πού ἐζησες μὲ ὅλες τίς χαρὲς πού σοῦ ἔδωξε. Ὅτι εἶδες τὸν ἥλιο τὸ πρωὶ καὶ τὴ θάλασσα τὸν Ἰούλιο. Ὅτι περπάτησες σὲ μιὰ ρεματιά τὸ Μάη μ' ἕνα κορίτσι στὸ πλάι σου, κι ἀκούσατε τ' ἀρόδι. Ὅτι διψᾷς καὶ ἤπιες τὸ κρύο νερὸ τῆς πηγῆς. Αὐτὰ πληρώνεις τὴν ὥρα πού πεθαίνεις.

Stephen» (σ. 406).

• «Κανένας δὲν ὁρίζεται πλέον στὴν πατρίδα του ὅπουδήποτε στὸν κόσμο· κανένας νοσταλγεῖ τελικὰ τὸν μοναδικὸ τόπο, τὸν ὁποῖο νιώθει πατρίδα του, ἐπειδὴ εἶναι ὁ μοναδικὸς τόπος πὸν θέλει νὰ εἶναι πατρίδα του: Ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος. Ἀλλὰ ἀκριβῶς πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση ὅλες οἱ γέφυρες ἔχουν γκρεμισθῇ... (F. Nietzsche)» (σ. 495).

• «Τὸ ἔργο τῆς ἀναδημιουργίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι πράξη αὐτο-διαμόρφωσης» (σ. 500).

• «Αὐτὸ πὸν ἀποκαλεῖται “Κλασσικὴ παράδοση”, εἶναι ἓνας διάλογος κάτω ἀπὸ συνεχή καὶ εὐεργετικὴ ἀναδημιουργία διὰ τῆς συμμετοχῆς» (σ. 500-501).

• «Ἡ ἐκμάθηση τῶν Ἑλληνικῶν γίνεται θέμα πολιτιστικῆς αὐτοεπιβεβαίωσης (καὶ ὄχι ἀπλῶς ἐκπαίδευτικῆς πολιτικῆς)» (σ. 501).

• «Ἡ μελέτη τοῦ παρελθόντος καὶ ἡ ἐνασχόληση μὲ το παρὸν ἀλληλοσυνδέονται διαρκῶς καὶ ἐνεργῶς» (σ. 502).

• «Ἡ ἐρώτηση “ποῖός χρειάζεται τὰ Ἑλληνικά” δὲν εἶναι κλασικιστικὴ ἐπαφὴ ἢ ἀπελπισία, ἀλλὰ μᾶλλον ἐντολὴ γιὰ αὐτογνωσία καὶ συνειδητὴ ἐξερεύνηση τῆς θέσης μας στὴν ἱστορία καὶ στὸν πολιτισμὸ – τῆς συμμετοχῆς μας στὶς πολιτιστικὲς ἀξίες» (σ. 504).

• «Καθ’ ὅσον μὲ ἀφορὰ στὴν ἐρώτηση “ποῖός χρειάζεται τὰ Ἑλληνικά” θὰ ἀπαντοῦσα: δὲν μπορούμε νὰ πορευτοῦμε χωρὶς αὐτά» (σ. 504).

Ὁ Simon Goldhill μὲ αὐτὴν τὴν τελευταία πρότασή του –τὴν ἀκροτελεύτιον– κλείνει, ἐπισφραγίζει τὸ ὅλον ἔργο του, πὸν εἶναι πράγματι περισπούδαστο καὶ διακρίνεται γιὰ τὸ βάθος τῶν δια-νοημάτων του. Στὸ ὅλο ἔργο του τὰ Ἑλληνικά εἶναι θέμα αὐτοεπιβεβαίωσης, εἶναι ἐντολὴ γιὰ αὐτογνωσία καὶ συνειδητὴ ἐξερεύνηση τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἓνας συνεχὴς διάλογος καὶ μία εὐεργετικὴ ἀναδημιουργία διὰ τῆς συμμετοχῆς, εἶναι πράξη αὐτο-διαμόρφωσης. Πρὸς τοῦτο τοῦ ἀξίζει τιμὴ καὶ ἐπαινος. Ἀναγνώρισή του καὶ προδολή.

Σωτήρης Ν. Φλέκκας

Ἐκεῖνη λοιπὸν τὴ στιγμή τῆς ἀνεκλάλητης χρειᾶς καὶ τῆς φοικτῆς ἐγκατάλειψης εἶναι ἀκριβῶς πὸν ἐδιέλεξε ἡ Ἐκκλησία νὰ φορτώσῃ τὸν ἀφελῆ χριστιανὸ μὲ τοὺς αἰώνιους τρόμους τῆς κόλασης: Μυτερῶννοι διάβολοι θὰ σὲ καρφώνουν ἀνάσκελα μὲ τεράστιες πηροῦνες. Θὰ ἴσαι φυτεμένους αἰῶνα στοὺς πάγους, καὶ θὰ σὲ φουστῇ κατὰγνυνο ὁ δρεπανηφόρος Καικίας. Θὰ μεταμορφώνεσαι σὲ δέντρο, σὲ φίδι, σὲ τέρας. Θὰ ζῇς δηλαδὴ τὸ μαρτύριο τῆς ἀλλαγῆς τῆς σάρκας σου. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ φοικῶδη στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Χωρὶς τὴν ἐλπίδα τῆς παύλας. Ὁ Δάντης ἐκείνους πὸν διαβαίνουν τὴν πύλη τῆς Κόλασης τοὺς δάξει νὰ διαδᾶξουν μία ἐπιγραφή πὸν δὲν παρηγορεῖται μὲ τίποτα: “Τὴν πᾶσα ἐλπίδα ἀφήστε ὅσοι περνάτε!”. Νὰ φορτώσῃς λοιπὸν τὸν ἄνθρωπο τὸν ἀφελῆ καὶ τὸν ἄθωο κάπου, γιατί εἶναι τὸ μεγάλο σου θῦμα, μὲ τέτοιες φοικτὲς φαντασίες, τὴν πανίερη καὶ τὴν ὑπέρτατη καὶ τὴ φοδερεὶ ὥρα πὸν ψυχαγαεῖ, τὴν ὥρα πὸν δίνει τὴν πιὸ ἄγρια μάχη – τί ναι μπροστά της τὰ Γαγγάμηλα καὶ οἱ Κάννες καὶ ἡ Μάχη τῶν Ἑθνῶν!– νὰ βγῇ ἢ ψυχούλα του γιὰ νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὴν ἀγωνία τοῦ θανάτου. Ἐρωτῶ: ποῖός σατανᾶς, ποῖό ἀνθρώπινο τέρας, ποῖός ἀρχιτέκτονας τοῦ σκότους καὶ τοῦ οὐαὶ θὰ μπορούσε νὰ δεῖξῃ ἀγριώτερο μῖσος καὶ νὰ ἐπινοήσῃ χειρότερο μαρτύριο γιὰ τοὺς ἀνθρώπους;».

Κι ὁ κ. Χριστόδουλος...

Εἴκοσι μέρες πρὶν τὴν ἀποχώρησή τοῦ δασκάλου ἐνθρονίζεται ὁ νέος ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χριστόδουλος. Ὁ Δ. Λιαντίνης σχολίασε τὴν ἐκλογή του: ἀπευθυνόμενος στοὺς μαθητὲς του ἀνέφερε τὰ ἑξῆς: «Ἐρχεται τώρα αὐτός ὁ καινούργιος πὸν λέν ὅτι ξέρει γράμματα καὶ θὰ προκαλέσῃ μεγάλο κακὸ στὴν χώρα. Πάει ν’ ἀνακατέψῃ τὴν Ἐκκλησία μὲ τὴν Πολιτεία. Ἔτσι πῆγε νὰ κἀνῃ ὁ Μακάριος στὴν Κύπρο καὶ τὴν ἔστειλε κατὰ χρημὸν, κατὰ Ἰσραὴλ. Θὰ ἔχουμε ἱστορίες μ’ αὐτόν. Αὐτὸς θὰ κἀνῃ μεγάλο κακὸ στὴ χώρα. Σᾶς εἰδοποιῶ, ἐγὼ θὰ φύγω αὔριο, μεγάλο κακὸ στὴ χώρα!».

Ἀπὸ τὰ λίγα ἀποσπάσματα καταλαβαίνει κανεὶς ποῖός ἦταν ὁ Δημήτριος Λιαντίνης. Καὶ ὠθεῖται σίγουρα στὴ μελέτῃ τῶν ἔργων του, πὸν εἶναι πράγματι μοναδικὰ. Ἐξηγε σὰν Ἑλληνας καὶ ἐφῆγε σὰν Ἑλληνας.

Γιὰ τὴν ἀντιγραφή: **Π. Κουβαλάκης**

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

Ὅπως κάθε χρόνο τὸ ἐπόμενο 27^ο τεύχος τοῦ «Δ» μηνὸς Αὐγούστου θὰ συσσωματωθῇ μὲ τὸ μεθεπόμενο 27^ο τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου καὶ θὰ κυκλοφορήσῃ κανονικὰ τὴν 1^η Σεπτεμβρίου.